

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Ekonomická konkurenceschopnost České republiky v
rámci Evropské unie**

Jiří Nepraš

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jiří Nepraš

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Ekonomická konkurenceschopnost České republiky v rámci Evropské unie

Název anglicky

Economic competitiveness of the Czech Republic within the European Union

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je posouzení konkurenceschopnosti České republiky v rámci Evropské unie. Na úvod bude definován pojem konkurenceschopnost. Následně je naplánováno popsat v teoretické části různé metody hodnocení konkurenceschopnosti, mezi která spadají například deset pravidel dosahování mezinárodní konkurenceschopnosti, nebo alespoň pro udržení konkurenceschopnosti, dle S. Garelliho, či multikriteriální hodnocení konkurenceschopnosti. Bude taktéž popsána současná situace České republiky z hlediska ekonomiky. Tato práce se bude zajímat též věnovat analýze zemí a regionů a jejich postavení dle různých aspektů v rámci Evropské unie. Určitá část práce bude věnována i současné ekonomické situaci samotné Evropské unie jakožto celku. Avšak velká část bakalářské práce se bude týkat pracovních hypotéz, jelikož zde bude snaha nalézt, prostřednictvím bakalářské práce, odpovědi na důležité otázky týkající se České republiky a Evropské unie. V praktické části, krom zodpovězení stanovených pracovních hypotéz, bude ukazováno také na to, jak se daří České republice v různých sférách (převážně v průmyslu) v porovnání s ostatními členskými zeměmi v EU.

Metodika

Vytvoření teoretické části se bude odvíjet od studia dostupné literatury. V této práci bude čerpáno převážně z odborných knih, které se budou zabývat určitými tématy, které jsou považovány, pro tuto bakalářskou práci, za stěžejní. Nadále bude také čerpáno z ověřených internetových stránek, které poskytnou relevantní informace pro zpracování bakalářské práce. Praktická část bude vypracována na základě získaných informací při tvorbě teoretické části, a také bude použito několik metod a hypotéz (pro zhodnocení České republiky v různých sférách v porovnání s ostatními členskými zeměmi v EU). Metody, které budou využity pro výše zmíněné hodnocení, jsou především: Multikriteriální hodnocení konkurenceschopnosti, Matice konkurenční výhody, Diamant konkurenční výhody, Deset pravidel dosahování mezinárodní konkurenceschopnosti.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Ekonomika, konkurence, Česká republika, Evropská unie, porovnání, státy, odvětví

Doporučené zdroje informací

AUGUSTO, Lopez-Claros, Klaus SCHWAB a Michael E. PORTER. The Global Competitiveness Report 2005-2006: Policies Underpinning Rising Prosperity. Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-1403998446.

GARELLI, Stephane. The World Competitiveness Yearbook. International Institute for Management Development, 2010. ISBN 978-2970012146.

CHMELÁŘ, Aleš. Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech. Praha: Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády, 2014. ISBN 978-80-7440-098-8.

KADEŘÁBKOVÁ, A. a kol. Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2007-2008. Linde nakladatelství, s.r.o, 2009. ISBN 978-80-86131-78-5.

Konkurenceschopnost České republiky. Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. 2011 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/43266/48536/573452/priloha002.pdf>

Konkurenceschopnost: Česko je v Evropě šestnácté. Ujízdí mu vlak. Businessinfo [online]. 17.10.2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/konkurenceschopnost-cesko-je-v-eu-az-sestnacte-ujizdi-mu-vlak-115190.html>

PELTRÁM, A. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0.

PLCHOVÁ, B. – ABRHÁM, J. – HELÍSEK, M. *Česká republika a EU : ekonomika – měna – hospodářská politika*. Praha: Krigl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4.

SMETANKOVÁ, Daša. Konkurenceschopnost České republiky v rámci EU [online]. In: . 2. Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, 2015 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=77701>

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Srbek, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 23. 12. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 1. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomická konkurenceschopnost České republiky v rámci Evropské unie" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Pavlu Srbkovi, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky, a v neposlední řadě taktéž za vstřícnost při konzultacích. Také bych chtěl poděkovat svým blízkým a rodině za podporu a trpělivost po celou dobu mého studia.

Ekonomická konkurenceschopnost České republiky v rámci Evropské unie

Abstrakt

Hlavním tématem bakalářské práce je zhodnocení ekonomické konkurenceschopnosti České republiky v rámci Evropské unie. Obsahem teoretické části je základní charakteristika Evropské unie, situace před vstupem do Evropské unie, vymezení konkurenceschopnosti v obecném pojetí, stručné objasnění jednotlivých typů konkurenceschopnosti, avšak hlavně jsou v této části popsány přípustné metody hodnocení mezinárodní konkurenceschopnosti. Praktická část obsahuje analýzu České republiky před vstupem do Evropské unie, a taktéž po vstupu do Evropské unie prostřednictvím základních vybraných ekonomických ukazatelů. Součástí praktické části je popis vybraných konkurenčních výhod České republiky, avšak značný podíl na praktické části má srovnání zemí Evropské unie na základě vybraných základních ekonomických ukazatelů, a taktéž klasifikace států na základě multikriteriálního hodnocení organizací IMD a WEF.

Klíčová slova: ekonomika, konkurence, Česká republika, Evropská unie, porovnání, státy, odvětví, ukazatele, výhody

Economic competitiveness of the Czech Republic within the European Union

Abstract

The main topic of the bachelor thesis is the evaluation of the economic competitiveness of the Czech Republic within the European Union. The content of the theoretical part is the basic characteristic of the European Union, the situation before accession to the European Union, the definition of competitiveness in general, a brief explanation of various types of competitiveness, but mainly in this part are described the permissible methods of assessing international competitiveness. The practical part contains an analysis of the Czech Republic before accession to the European Union, and also after accession to the European Union through basic selected economic indicators. Part of the practical part is a description of selected competitive advantages of the Czech Republic, but a significant part of the practical part is a comparison of European Union countries based on selected basic economic indicators, and also the classification of countries based on multicriteria evaluation of organization IMD and WEF.

Keywords: economy, competition, Czech Republic, European Union, comparison, states, sectors, indicators, advantages

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Charakteristika Evropské unie	14
3.2 Situace České republiky před vstupem do Evropské unie	17
3.3 Vymezení pojmu konkurenceschopnost	19
3.3.1 Původ slova konkurenceschopnost	19
3.3.2 Dělení konkurenceschopnosti	20
3.3.3 Konkurenční výhoda.....	22
3.3.4 Zdroje technologických znalosti a inovací	24
3.4 Přípustné metody hodnocení konkurenceschopnosti	25
3.4.1 Ekonomické ukazatele	25
3.4.2 Porterův národní diamant.....	31
3.4.3 Cenově-nákladové ukazatele mezinárodní konkurenceschopnosti.....	35
3.4.4 Obchodní ukazatele mezinárodní konkurenceschopnosti.....	36
3.5 Multikriteriální hodnocení konkurenceschopnosti.....	36
3.5.1 Výzkumná zpráva neziskové organizace Světové ekonomické fórum.....	37
3.5.2 Ročenka Mezinárodního ústavu pro rozvoj managementu.....	40
3.5.3 Deset zlatých pravidel pro nadnárodní konkurenceschopnost.....	44
4 Vlastní práce	46
4.1 Ekonomická situace České republiky před vstupem do Evropské unie.....	46
4.1.1 Hrubý domácí produkt	46
4.1.2 Státní dluh	47
4.1.3 Nezaměstnanost	48
4.1.4 Inflace	49
4.1.5 Zahraniční obchod	50
4.2 Ekonomická situace České republiky po vstupu do Evropské unie.....	51
4.2.1 Hrubý domácí produkt	51
4.2.2 Státní dluh	52
4.2.3 Nezaměstnanost	53
4.2.4 Inflace	54
4.2.5 Zahraniční obchod	55
4.3 Konkurenční výhody České republiky	56
4.3.1 Průmysl	56

4.3.2	Cestovní ruch	58
4.4	Srovnání členských zemí EU na základě ekonomických ukazatelů	61
4.4.1	HDP na obyvatele v PPS	61
4.4.2	Státní dluh	62
4.4.3	Nezaměstnanost	63
4.4.4	Míra inflace	65
4.4.5	Obchodní bilance	66
4.5	Zpráva o globální konkurenceschopnosti	67
4.6	Žebříček konkurenceschopnosti zemí	69
	Výsledky a diskuse	72
4.7	Vyhodnocení vstupu České republiky do Evropské unie	72
4.8	Vyhodnocení vybraných základních ekonomických ukazatelů	73
4.9	Srovnání výsledků organizací WEF a IMD	76
4.10	Shrnutí všech získaných výsledků	76
5	Závěr	79
6	Seznam použitých zdrojů	81

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Vlajka Evropské unie	16
Obrázek 2 - Porterův národní diamant	31
Obrázek 3 - Diamant konkurenční výhody	33
Obrázek 4 - Hodnocení jednotlivých pilířů České republiky (2019)	68
Obrázek 5 - Hodnocení jednotlivých částí České republiky (2019)	70

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Čtyři skupiny indikátorů	41
Tabulka 2 - Deset zlatých pravidel dosahování mezinárodní konkurenceschopnosti	45
Tabulka 3 - Hrubý domácí produkt přes vstupem do Evropské unie	46
Tabulka 4 - Státní dluh před vstupem do Evropské unie	47
Tabulka 5 - Nezaměstnanost před vstupem do Evropské unie	48
Tabulka 6 - Zahraniční obchod před vstupem do Evropské unie	50
Tabulka 7 - Hrubý domácí produkt po vstupu do Evropské unie	51
Tabulka 8 - Státní dluh po vstupu do Evropské unie	52
Tabulka 9 - Nezaměstnanost po vstupu do Evropské unie	53
Tabulka 10 - Zahraniční obchod po vstupu do Evropské unie	55
Tabulka 11 - Obchodní bilance současných členských zemí EU (2019)	66
Tabulka 12 - Shrnutí jednotlivých ekonomických ukazatelů zemí EU (2019)	74

Seznam grafů

Graf 1 - Průměrná hodnota míry inflace daného roku před vstupem do Evropské unie	49
Graf 2 - Průměrná hodnota míry inflace daného roku po vstupu do Evropské unie	54
Graf 3 - Podíl průmyslu České republiky na HDP (%) ve srovnání s dalšími členskými zeměmi Evropské unie (2019)	57
Graf 4 - HDP na obyvatele v jednotkách PPS současných členů EU (2019)	61
Graf 5 - Poměr státního dluhu k HDP současných členských zemí EU (2019)	62
Graf 6 - Nezaměstnanost (%) zemí Evropské unie občanů ve věku 20-64 let (2019).....	63
Graf 7 - Míra inflace (%) zemí Evropské unie (2019).....	65
Graf 8 - Hodnocení zemí Evropské unie na základě zprávy organizace WEF (2019)	69
Graf 9 - Umístění zemí Evropské unie na základě zprávy organizace IMD (2019).....	71
Graf 10 - Finální hodnocení zemí EU 27 na základě vybraných ekonomických ukazatelů (2019).....	75
Graf 11- Srovnání umístění zemí EU podle IMD a WEF (2019).....	76

Seznam použitých zkratk – abecedně seřazeno

BREXIT - označení pro proces ukončení členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

EMBA - Executive Master of Business Administration; vysokoškolský titul

EU – Evropská unie

GCR - Global Competitiveness Report; zpráva o globální konkurenceschopnosti

GPI - Global Peace Index; světový mírový index

HDP – hrubý domácí produkt

IMD - Institute for Management Development; Mezinárodní ústav pro rozvoj managementu

MBA - Master of Business Administration; vysokoškolský titul magisterského stupně

OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development; Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PPI - Production price index; index cen výrobců

PPS - Purchasing power standard; standard kupní síly

REER - Real effective exchange rate; reálný efektivní kurz

UCC - Unit capital costs; jednotkové kapitálové náklady

ULC - Unit labour costs; jednotkové pracovní náklady

WCY - World Competitiveness Yearbook; Světová ročenka konkurenceschopnosti

WEF - World Economic Forum; Světové ekonomické fórum

1 Úvod

V poslední době je termín konkurenceschopnost na makroekonomické úrovni relativně diskutovaným tématem, a to nejen v rámci ekonomie, ale taktéž například v politice, či médiích. Důvod zvýšeného zájmu o konkurenceschopnost pramení primárně z procesů globalizace a zájmu mezinárodních uskupení, jenž prostřednictvím konkurenceschopnosti vytváří jednotlivá srovnání, a to ať už jak na úrovni podniků, oblastí, tak či celých států. Nicméně v tomto případě je hlavním tématem makroekonomická konkurenceschopnost, tudíž srovnání států.

Ve vyspělých ekonomikách se v poslední době již nesledují pouze makroekonomické ukazatele, i přes skutečnost, že jejich význam je stále velmi značný pro porovnání konkurenceschopnosti. Vlivy, jenž ovlivňují celkový stav daného státu, je možné rozdělit do několika sfér, proto lze přepokládat, že pro věrohodnější klasifikaci je adekvátnějším způsobem využívání komplexního měření míry konkurenceschopnosti, jenž tedy zahrnuje i jiné, než makroekonomické ukazatele. Důležitost komplexního měření míry konkurenceschopnosti potvrzuje zájem mezinárodních organizací, které sami vytváří srovnání založená na multikriteriálním hodnocení. Správné pochopení všech dostupných indikátorů může vést ke zvýšení konkurenceschopnosti, která by měla neustále růst. Pokud má však konkurenceschopnost růst, je zapotřebí zprvu definovat nedostatky, které tomu brání.

Ačkoliv jsou země Evropské unie situovány na jednom kontinentu, tak je možné nalézt mezi jednotlivými členskými zeměmi značné odlišnosti. Rozdíly je možné shledávat ve výrobních faktorech, ve stylu života občanů daných zemí, a nebo v způsobu hospodaření, které se nemalou měrou podílí na celkové konkurenceschopnosti daného státu. Kvůli snaze porovnat jednotlivé země budou využity převážně makroekonomické ukazatele a multikriteriální způsoby hodnocení.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je posouzení konkurenceschopnosti České republiky v rámci Evropské unie prostřednictvím vybraných indikátorů a multikriteriálních hodnocení, které se v této problematice aktivně využívají. Prvním dílčím cílem je objasnění ekonomické situace České republiky před vstupem do Evropské unie, a taktéž po vstupu do Evropské unie, prostřednictvím vybraných makroekonomických ukazatelů. Tento dílčí cíl povede k nalezení odpovědi na otázku, zdali se vstup České republiky do Evropské Unie z ekonomického hlediska vyplatil, či nikoliv. Posledním dílčím cílem bude definovat konkurenční výhody České republiky.

2.2 Metodika

Teoretická část je zprvu založena na základě získávání poznatků z odborných publikací a dalších pramenů, kvůli jejich významu pro tuto bakalářskou práci. Všechna data ze zdrojů jsou následně zpracována především metodami deskripce a explanace. Primárně prostřednictvím těchto metod a citací je v teoretické části definován pojem konkurenceschopnost, stručně charakterizována Evropská unie, či obecně popsány známé typy konkurenceschopností, avšak stěžejní částí literární rešerše je věnována vymezení přípustných metod hodnocení konkurenceschopnosti. Autor této práce mezi přípustné metody hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti řadí vybrané ekonomické ukazatele, a to konkrétně hrubý domácí produkt, inflaci, nezaměstnanost, zadluženost a platební bilanci. Tyto makroekonomické ukazatele jsou doplněny o Porterův národní diamant a Diamant konkurenční výhody, o cenově nákladové ukazatele, obchodní ukazatele, avšak hlavně o výzkumné zprávy organizací WEF a IMD, jenž poskytují multikriteriální způsob hodnocení konkurenceschopnosti.

V praktické části se pro naplnění stanoveného hlavního cíle, a taktéž pro naplnění dílčích cílů, převážně pracuje s analýzou časových řad ukazatelů, a taktéž s metodou srovnávací, tedy komparací. Pro posouzení, zdali se České republice vyplatilo vstoupit do Evropské unie, je využito jedné z charakteristik časových řad, a to v tomto případě tempa růstu makroekonomických ukazatelů v období před vstupem do Evropské unie, a to konkrétně od roku 2000 do roku 2003, a taktéž po vstupu do Evropské unie, a to konkrétně od roku 2004 do

roku 2007. Většina dat z této jedné kapitoly je prezentována primárně prostřednictvím tabulek a grafů. Následně je využita metoda deskripce pro popis dvou vybraných konkurenčních výhod, přičemž deskripce je následována komparací vybraných dat s ostatními členy Evropské unie. Poté je využita metoda srovnávací pro komparaci aktuálních jednotlivých členů Evropské unie, kteří jsou porovnáváni podle jednotlivých makroekonomických ukazatelů. Taktéž v této kapitole jsou data prezentována primárně prostřednictvím tabulek a grafů, přičemž jednotlivé tabulky a grafy jsou doplněny o patřičný komentář. V této bakalářské práci je taktéž využita metoda srovnávací pro komparaci členů EU na základě výsledků průměrného pořadí všech zvolených makroekonomických ukazatelů. Poslední pasáží v praktické části je vyhodnocení multikriteriálních klasifikací dvou mezinárodních organizací WEF a IMD. Výsledky, multikriteriálního hodnocení každé organizace, jsou zprvu metodou deskripce popsány a následně metodou srovnávací jsou členské státy EU porovnány. Srovnání aktuálních členských zemí Evropské unie je prezentováno především prostřednictvím grafů, přičemž jednotlivé grafy jsou doplněny o patřičný komentář. Na základě široké škály ukazatelů, které nabízí multikriteriální hodnocení, jsou definovány nedostatky České republiky, které brání vzestupu konkurenceschopnosti. V této bakalářské práci se taktéž nachází porovnání vyhodnocení od obou organizací.

3 Teoretická východiska

3.1 Charakteristika Evropské unie

Počátky Evropské unie se začaly psát v druhé polovině dvacátého století, avšak samotná Evropská unie spatřila světlo světa v roce 1993, kdy došlo ke vzniku smlouvy o Evropské unii, která je však proslulá pod názvem Maastrichtská smlouva (Veber, 2004). V současné době disponuje unie dvaceti sedmi členskými státy a to konkrétně: Bulharská republika, Česká republika, Dánské království, Estonská republika, Finská republika, Francouzská republika, Chorvatská republika, Irsko, Italská republika, Kyperská republika, Litevská republika, Lotyšská republika, Lucemburské velkovévodství, Maďarsko, Maltská republika, Spolková republika Německo, Nizozemské království, Polská republika, Portugalská republika, Rakouská republika, Rumunsko, Řecká republika, Slovenská republika, Slovinská republika, Španělské království a Švédské království (Europa, 2020). Velká Británie se postarala teprve nedávno o veliké překvapení, jelikož v referendu v roce 2016 voliči rozhodli o odchodu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie. I přes skutečnost, že například Skotsko opravdu stálo o setrvání v Evropské unii (proti bylo pouze 38% hlasů), tak oficiální členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku bylo ukončeno (známo pod zkratkou BREXIT) k 31.01.2020, což však nebyl úplný konec v EU, jelikož se Spojené království Velké Británie a Severního Irsku přesunulo do takzvaného přechodného období (Česká televize, 2020). Toto období trvalo jedenáct měsíců, jenž bylo klíčové pro formulaci budoucích vztahů s Evropskou unií. V tomto dočasném období však Spojené království Velké Británie a Severního Irsku muselo plnit nadále závazky k EU, protože se na království vztahovaly stále předpisy EU. Dohoda o obchodu a spolupráci, která měla vést k úplnému odchodu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, vstoupila v platnost dne 1.1.2021, přičemž v tento den skončilo i již zmiňované přechodné období (Ministerstvo vnitra České republiky, 2020).

V úplných počátcích, kdy samotné Evropské unii předcházely různé smlouvy a jiné názvy různých uskupení, se počítalo spíše se spoluprací, která se bude týkat primárně hospodářství, avšak postupem času se kooperace rozvinula i do jiných sfér, mezi které lze zařadit například ochranu životního prostředí, snahu změnit obecné vnímání klimatu, či snahu zvýšit bezpečnost a spravedlnost, což lze jednoznačně potvrdit, jelikož Evropská unie, jakožto celek, obdržela v roce 2012 Nobelovu cenu za prosazování míru, demokracie, usmíření a lidských práv (Europa, 2020).

Evropská unie je velmi aktivním uskupením na mezinárodní úrovni, ať už co se týká obchodu, humanitární pomoci, či již zmiňovaná podpora demokracie. Toto seskupení je nejvýznamnějším obchodním uskupením na celé zemi, přičemž se jedná o největšího mezinárodního vývozce což souvisí i se skutečností, že se zároveň jedná o nejdůležitějšího dovozce výrobků a služeb více než sta zemí. Těmto skutečnostem nahrává fakt, že krom toho, že společnou měnou EURO platí více než 340 milionů obyvatel 19 zemí EU, tak i Evropský jednotný trh, který umožňuje volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu (Businessinfo, 2017).

Na závěru této kapitoly jsou vyjmenované některé současné hodnoty Evropské unie, a taktéž některé cíle, které si Evropská unie vytyčila (Evropa, 2020).

Hodnoty

Svoboda

V tomto případě je chápána svoboda jakožto možnost občanů se svobodně pohybovat a jakožto svoboda jednotlivce. Mezi svobody jednotlivce spadá například svoboda shromažďování, svoboda slova, nebo taktéž možnost volby náboženského vyznání.

Lidská důstojnost

Pojem lidská důstojnost je obecně velmi těžko interpretovatelný a odborníci nejsou schopni se shodnout na jednom obecném vymezení. Avšak dá se říci, že podstatou důstojnosti je jakási protekce před ponížením. Evropská unie těžce kritizuje jakékoliv napadení lidské důstojnosti.

Demokracie

Evropská unie velmi tvrdě usiluje o to, aby každá člen (či zájemce o vstup) tohoto uskupení dobrovolně prosazoval demokracii, vzhledem k tomu, že doposud každý členský stát funguje na principu zastupitelské demokracie. Zastupitelská demokracie je založená na způsobu, kdy zletilý příslušník dané země má právo volit své zástupce, či může dokonce ve volbách kandidovat, pokud splní určité podmínky. Možnost volit a kandidovat zletilých lidí se samozřejmě týká i voleb do Evropského parlamentu.

Lidská práva

Další velmi důležitou hodnotou, kterou se snaží v každém případě unie prosazovat, je dodržování základních lidských práv, což souvisí primárně s diskriminací, s dodržováním ochrany osobních údajů, či s dodržováním spravedlnosti.

Rovnost

Poslední hodnotou v této bakalářské práci je rovnost. Rovnost v tomto případě znamená, že všichni mají stejná práva a povinnosti. Evropská unie však myslí i na další druhy rovnosti, jakožto například na rovnost mezi muži a ženami, či se snaží toto uskupení myslet i na stejné odměňování mužů a žen za stejnou práci, nicméně je nutné podotknout, že bohužel k tomuto opravdu dochází i přes snahu unie to změnit.

Mezi hlavní cíle v bodech patří například

- udržování hodnot a míru
- prosazování bezpečnosti, spravedlnosti a výše uvedené svobody
- protekce životního prostředí
- podpora soudržnosti, ať už sociální, ekonomické, či územní
- cenová stabilita a hospodářský růst
- prosazování vědy a techniky
- stvoření unie s jednotnou měnou

Obrázek 1 - Vlajka Evropské unie

Zdroj: (Evropa, 2021)

Vlajka Evropské unie, respektive množství žlutých hvězd, v tomto případě neoznačuje množství zemí, které jsou aktuálně přítomny v Evropské unii, a ani se nejedná o množství

zakládajících zemí. Počet hvězd, tedy dvanáct, poukazuje na myšlenky jednoty, solidarity a souladu členských zemí (Europa, 2021).

3.2 Situace České republiky před vstupem do Evropské unie

Oficiální žádost ze strany České republiky o vstup do Evropské unie byla podána v roce 1996 v té době premiérem Václavem Klausem s tím, že v roce 2003 byla podepsána, již prezidentem Václavem Klausem a v tomto roce premiérem Vladimírem Špidlou, smlouva o přistoupení České republiky do Evropské unie. Toto oficiální začlenění začalo platit 1.5.2004 (Komínková, 2019). Nicméně, než se pustím do samotného rozebrání problematiky ekonomické konkurenceschopnosti České republiky v rámci Evropské unie, tak se subjektivně domnívám, že by bylo vhodné zprvu popsat ekonomickou situaci před vstupem do Evropské unie, a v následující kapitole si taktéž zmínit pozitiva a negativa členství v Evropské unii.

Zapojení České republiky do Evropské unie však začalo ještě o pár let dříve, a to v roce 1993, jelikož došlo k podpisu takzvané asociační dohody s tím, že na jedné straně nacházela v té době ještě nečlenská země Česká Republika a na druhé straně v té době aktuální členové Evropské unie. Tato dohoda měla za cíl vytvořit zónu volného obchodu, tedy možnost obchodovat bez jakýchkoliv cel, či kvót. I přes skutečnost, že se Česká republika pomalu přibližovala již v té době k začlenění Evropské unie, tak je zapotřebí podotknout, že tato dohoda neznamenalala jakousi pozvánku do Evropské unie v případě, že dojde k podpisu ze strany republiky (Euroskop, 2005-2021).

Krom Evropské asociační dohody však došlo i ke stanovení takzvaných kodaňských kritérií. Kodaňská kritéria z roku 1993 zahrnovala požadavky, které musí jednotliví žadatelé a zájemci o vstup do Evropské unie splnit, jestliže má být jejich žádosti vyhověno. Požadavky, respektive podmínky, pro začlenění státu do Evropské unie, jsou rozděleny do tří skupin. První skupina kritérií popisuje skutečnost, že pokud žadatel o členství v Evropské unii nerespektuje demokratické principy, tak v žádném případě nemůže očekávat, že jeho žádosti bude vyhověno. Druhý ekonomický pilíř vyhodnocuje ekonomickou situaci žadatele, jelikož nemůže dojít k přijetí žádosti o vstup do unie, pokud stát nedisponuje takovou ekonomikou, která by byla schopna konkurovat ostatním členům evropského uskupení. Poslední skupina kritérií hodnotí legislativu. Je zapotřebí si uvědomit, že pokud nějaká země stojí o členství v takovémto typu uskupení, tak je nezbytné, aby daná kandidátská země plnila, respektive byla schopna plnit, evropskou legislativu a všechny závazky spjaté s eventuálním členstvím (Moldan, 2021).

V té době mezi hlavní důvody vstupu České republiky a Evropské unie patřily finance a jejich navýšení. Zlepšení ekonomické situace České republiky mělo proběhnout hlavně prostřednictvím jednotného trhu, a taktéž díky dotacím, které jsou nedílnou součástí Evropské unie.

Česká republika požádala o vstup do unie v druhé polovině ledna roku 1996, avšak přípravy započaly v roce 1998, jelikož došlo k jednáním, ve kterých byly stanoveny podmínky pro začlenění. Země, které kandidovaly na člena Evropské unie, byly členěny do oddílů. Skupiny se primárně lišily tím, je daná skupina více připravená na vstup do Evropské unie než ta druhá. Česká republika byla přiřazena do oddílu, jenž se vyznačoval lepší připraveností. I přes skutečnost, že v té době jsme patřily do skupiny s lepší připraveností, tak Evropská unie měla několik výtek. Kritice neunikla veřejná správa, zákonodárna činnost, úřady, či odpovědnost ze strany České republiky, a nebo taktéž bylo kritizováno nepatřičná antikorupční opatření (König, a další, 2006). Jak upozorňuje König a kol. (2006), je zapotřebí si uvědomit, že dodržování výše uvedených pilířů (demokratický, ekonomický a legislativní) je nutné z dlouhodobého hlediska pro správné fungování Evropské unie jako celku. Celkové vyhodnocování kandidátských zemí bylo ukončeno na konci roku v roce 2002 v Dánsku, respektive v Kodani. Evropská unie v roce 2002 rozhodovalo o deseti zájemcích, včetně České republiky, a rozhodla ve všech deseti případech o přijetí jejich žádostí. Pověření zákonodárci Evropské unie rozhodli o oficiálním začlenění všech deseti kandidátů k již uvedenému termínu 1.5.2004.

Česká republika se rozhodla uspořádat, vzhledem k zájmu přistoupit do Evropské unie, referendum, které mělo rozhodnout o tom, zdali se opravdu Česká republika začlení do již zmiňovaného uskupení. Referendum proběhlo ve dnech 13. a 14. června v roce 2003. Chtíč občanů České republiky vstoupit do Evropské unie byl opravdu veliký vzhledem k tomu, že více než 77% všech hlasů ze všech zúčastněných voličů byl pro připojení České republiky do Evropské unie. Na druhou stranu se dá konstatovat, že volební účast byla určitým zklamáním, vzhledem k tomu, že participovat se na takovémto rozhodnutí, tedy zdali vstoupit do Evropské unie, či nikoliv, se totiž rozhodlo pouze lehce přes 55% způsobilých voličů (Český statistický úřad, 2014).

3.3 Vymezení pojmu konkurenceschopnost

3.3.1 Původ slova konkurenceschopnost

Slovo konkurenceschopnost, tedy podstatné jméno, lze chápat mnoha způsoby vzhledem k tomu, že existuje nemalé množství definic, které se snaží tento pojem vymežit. Nejdříve je však zapotřebí si uvědomit, že už samotný lingvistický výklad slova konkurenceschopnost je velmi komplikovanou záležitostí, jelikož původní slovo, již zmiňovaného podstatného jména konkurenceschopnost, se nenachází v anglických slovnících. V anglických slovnících jsou totiž definována pouze například slova *compete*, tedy sloveso, dále slovo *competitive*, které spadá pod přídavná jména, a taktéž slovo *competition*, které sice patří mezi podstatná jména, avšak toto slovo znamená soutěž, nikoliv konkurenceschopnost. Samozřejmě stojí za zmínku anglické slovo *competitiveness*, které ve svém překladu znamená konkurenceschopnost, avšak je nutné podotknout, že toto slovo je pouze slovo odvozené, nikoliv původní (Beneš, 2006).

Nyní přímo k etymologickému významu podstatného jména konkurenceschopnost. Co se tedy týká samotného původu tohoto slova, tak se předpokládá, že pochází z latinského slova *cum* a slova *petere*. Slovo *cum* vyznačuje předložku s tím, že nikterak neovlivňuje význam slova. Avšak sloveso *petere* udává význam celého pojmu *cum – petere*, který pravděpodobně souvisí právě s pojmem konkurenceschopnost, vzhledem k tomu, že sloveso *petere* znamená určitou akci, ač se dá říci, že toto slovo, respektive jeho význam, je spojováno spíše s určitou spoluprací (Cellini, a další, 2002).

Stejně jako samotný původ slova konkurenceschopnost, tak i samotná definice není vůbec jednoznačná a různí autoři se ve vymezení tohoto slova liší. Například Stephan Garelli (2006) přirovnává termín konkurenceschopnost k dostihovým závodům, respektive tvrdí, že „*Konkurenceschopnost je jako dostih. Nejde v něm o to běžet dnes rychleji, než jste běželi včera. Jde o to běžet rychleji než všechny ostatní koně.*“. Nicméně, určitě je zapotřebí si vymežit obecně pojem konkurenceschopnost. Čichovský (2002) tvrdí, že již několikrát zmiňovaná konkurenceschopnost je brána jako „*pozitivní vlastnost konkurenta a jeho výsledný projev interakce s řadou a spektrem konkurentů v konkurenčním prostředí. Konkurenceschopnost je tak faktorovým a vektorovým výsledkem působení konkurenčních sil konkurentů v konkurenčním prostředí.*“.

Pokud dojde k rozkladu českého slova konkurenceschopnost, tak je možné si povšimnout, že toto slovo v sobě skrývá slova konkurence a schopnost. Už z tohoto rozdělení

je možné říci, že konkurenceschopnost je jakási schopnost konkurovat. Slovo schopnost je možné definovat buď jako možnost nějakého účastníka k nějakému jednání, nicméně toto slovo je taktéž možné vnímat jako variantu být v dané aktivitě úspěšný. Naneštěstí i slovo konkurence je možné brát ze dvou relativně odlišných úhlů pohledu. Nejasnost tkví v tom, že konkurence může být brána pouze jako participace v určitém smyšleném duelu, ale taktéž může být vyžadován určitý úspěch v již zmíněném smyšleném duelu. Na základě rozboru dvou slov, tedy slova schopnost a slova konkurence, je možné dojít k dvěma přístupům, respektive definicím, slova konkurenceschopnost. Buď je možné konkurenceschopnost chápat jako přítomnost daného subjektu na nějakém trhu, a zároveň být aktivní ve smyslu střetu s ostatními subjekty, či je možné tento pojem vnímat vzhledem k úspěchu, respektive neúspěchu, jako možnost daného subjektu produkovat úspěch v komparaci s dalšími subjekty vzhledem k jejich střetávání na nějakém trhu (Šedová, 2006).

3.3.2 Dělení konkurenceschopnosti

Výše došlo k vymezení obecného pojmu konkurenceschopnost, který lze chápat ze dvou odlišných úhlů pohledu. V této kapitole je uvedeno rozdělení obecného pojmu konkurenceschopnost na již tři specifické části, které uvádí Beneš (2006) ve svém díle. Beneš (2006) rozdělil konkurenceschopnost na makroekonomickou, druhou úroveň označil jako mikroekonomickou, tedy ta, která se týká podniků, a taktéž vymežil takzvanou mezi-úroveň, kterou nazval systémovou.

Mikroekonomická konkurenceschopnost

Prvotní konkurenceschopnost, které bude věnována pozornost, je pojmenovaná jako mikroekonomická, jenž se týká primárně jen firem. Výše zmíněný autor pan Beneš ve svém díle de facto uvádí, že hlavním cílem firem je dosahování svých vytyčených cílů prostřednictvím úspěchu na cílových trzích díky hospodářské soutěži. Dosahování svých vytyčených cílů však je úzce spjata s úspěchem v boji s konkurencí. Tvůrce tohoto dělení vidí obecně problém v nejasnosti pochopení úspěchu, co se týká firem a jejich konkurenceschopnosti. Firma totiž může brát úspěch z různých úhlů pohledu. Buď například lze brát úspěch jako vypracování si určitého postavení na konkurenčním trhu, a nebo lze brát úspěch jako například vyšší celkový obrat z prodeje. Co se týká nějakého obecného hodnocení firem na trhu s dokonalou konkurencí, tak je důležité nepracovat pouze s daty, jenž se týkají například nákladů a nabídky, ale taktéž je nutné brát v potaz velikost poptávky a trhu. Beneš

uvádí, že na trhu s nedokonalou konkurencí a homogenního produktu je nejdůležitější zvolená strategie jednotlivých firem. Jednotliví společnosti mají primárně ze dvou možností. Buď si budou společnosti navzájem konkurovat a budou tedy soupeřit o určitou velikost na trhu, a nebo mohou spolupracovat (Beneš, 2006).

Mikroekonomická úroveň má též svá měřítka, jenž hodnotí úspěšnosti firem. První ukazatel, který je možné uvést, a jenž může hodnotit úspěšnost dané společnosti, je měřítko ROE (Return on ekvity), neboli návratnost kapitálu. Taktéž se využívá k hodnocení na mikroekonomické úrovni ROA (Return on assets), což do češtiny lze přeložit jako Návratnost aktiv. Pokud se daná firma pohybuje na burze, tak se může k hodnocení využívat ukazatel zisk na akcii (Beneš, 2006).

Na závěr by bylo vhodné uvést ještě jednu definici, jenž obsahově patřičně vystihuje právě mikroekonomickou konkurenceschopnost. „*Ve smyslu absolutním lze považovat za konkurenceschopnou každou firmu působící na trhu, která dosahuje ekonomicky pozitivních výsledků. Relativní konkurenceschopnost se odvozuje z její pozice vůči ostatním firmám, které operují v určitém (společném) tržním segmentu.*“ (Truneček, 2009).

Makroekonomická konkurenceschopnost

O vymezení mezinárodní konkurenceschopnosti se pokusila v roce 1992 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), jenž tvrdí, že „*konkurenceschopnost je vymezena schopností produkovat zboží a služby, které obstojí v testu mezinárodní konkurence, a zároveň schopností udržovat nebo zvyšovat reálný HDP.*“ (Bussinesinfo, 2011). Co se týká sledování úrovně makroekonomické v obecném pojetí konkurenceschopnosti, tak právě makroekonomická úroveň je nejvíce spornou úrovní konkurenceschopnosti podle Beneše (2006). K tomuto tématu se taktéž vyjádřil například Michael E. Porter (2004), který tvrdí, co se týká makroekonomické konkurenceschopnosti, že mezinárodní obchod by neměl být brán jako nějaká hra vzhledem k tomu, že zde platí pravidlo, že pokud nějaký národ něco získá, tak zákonitě musí jiné národy o něco přijít. Paul Krugman (1994) se též vyjadřuje k této problematice s tím, že státy by se neměli snažit za každou cenu dosahovat konkurenceschopnosti, jelikož hrozí plýtvání financemi daného státu, obchodní války, či nesprávná vládní rozhodnutí. Definice, která vystihuje konkurenceschopnost na makroekonomické úrovni, a které zároveň, dle mého subjektivního názoru, vystihuje přijatelně tento termín, nám říká, že „*Mezinárodní konkurenceschopnost je schopnost země vytvářet srovnatelně více bohatství než ostatní země. Tato schopnost není jen výsledkem produktivity a*

ekonomické efektivnosti, nýbrž širokého spektra politických, sociálních, kulturních a vzdělanostních faktorů.“ (Plchová, 2011).

Vzhledem k definicím, a ne jen pouze k těm, jež jsou uvedené v této kapitole, lze konstatovat, že všechny definice vysvětlují tento konkrétní typ konkurenceschopnosti jako jakousi snahu objevit faktory, jež jsou vhodné pro konkurenceschopnost, v tomto případě, tedy pro mezinárodní konkurenceschopnost.

Systémová konkurenceschopnost

Poslední úroveň konkurenceschopnosti se nazývá systémová konkurenceschopnost. Tento typ konkurenceschopnosti je velice zvláštní, jelikož se nachází mezi výše zmíněnými typy, tedy mezi mikroekonomickou konkurenceschopností a makroekonomickou. Systém je zde definován jako jakási skupina subjektů, které spolupracují, a které zároveň disponují vlastními pravidly a vizemi. Na Systémovou konkurenceschopnost je možné nahlížet ze dvou úhlů pohledů na základě teritorií. Geografické, či taktéž lokální, vymezení sdružuje konkurenceschopnost okresů, regionu, či měst, přičemž druhé vymezení lze pojmenovat jakožto sektorové, které systém bere jako shromáždění firem, jež mají typově stejné, či obdobné, zaměření (Beneš, 2006).

3.3.3 Konkurenční výhoda

Pro správné klasifikování povahy konkurenční výhody je nezbytné rozlišit konkurenční výhodu obecně na kvalitativní a na cenově-nákladovou. Vzhledem k tomuto rozdělení lze zmínit, že uvedené typy zdrojů popisují již dosaženou ekonomickou úroveň, a taktéž poukazují na to, jakým směrem by se mohla daná ekonomika vyvíjet. Předem by vhodné avizovat, že kvalitativní konkurenční výhoda zaujímá v této práci větší podíl, jelikož co se týká cenově-nákladové konkurence, tak právě tato konkurenční výhoda je z dlouhodobého hlediska relativně velmi limitována, což se odráží i na kvalitě života, nemluvě o tom, že kvalitativní konkurenční výhoda není z časového hlediska nijak limitována, tedy, je udržitelná i z dlouhodobého hlediska (Kadeřábková, 2006).

Kvalitativní konkurenční výhoda se týká převážně vyspělejších zemí. Vzhledem k tomu, že vyspělejší země jsou schopné nabízet kvalitativně lepší produkty (ať už hmotné, či nehmotné), tak například investorům či spotřebitelům nečiní problém za tyto produkty platit z čehož plyne, že díky vyšší kvalitě je daná země schopna nabízet své produkty za vyšší ceny. Mezi pozitiva kvalitativně lepších produktů, lze řadit například vyšší ziskovost daného

produktu, nižší počet konkurentů, kteří jsou schopni vyrábět produkty na minimálně stejné kvalitativní úrovni, či vyšší důchodovou elasticitu. Pokud si však chce daný stát udržet kvalitativní konkurenční výhodu, tak je zapotřebí udržovat konstantní zvyšování kvality, které jest možné díky inovacím, ať už prostřednictvím procesních, či produktových. Rozvoj, jenž je úzce spjat s inovacemi, potažmo vlastně i samotný vznik kvalitativně založené konkurenční výhody, požaduje zvýšení technologických dovedností a inovační kapacity. Pochopitelně, pokud má dojít ke zkvalitnění technologických dovedností a k nárůstu inovační kapacity, tak je zapotřebí mít k dispozici dostatečně adekvátní zdroje, které toto umožní. Adekvátní zdroje jsou úzce spojené primárně s ekonomickou úrovní, proto lze konstatovat, jak už bylo výše řečeno, že technologičtí a inovační lídři se současně řadí mezi ekonomicky nejvyspělejší země, které taktéž zároveň disponují vyšší znalostní základnou, bez které by se inovace, potažmo i zvyšování kvalitativní konkurenceschopnosti, v žádném případě neobešli. Na základě minulých vět je tedy patrné, že nedostatečná úroveň znalostí je jednou z největších překážek pro růst, co se týká méně vyspělých zemí (Kadeřábková, 2006).

Naopak cenově nákladová konkurenční výhoda je charakteristická převážně svými levnými vstupy, mezi které lze zařadit například firemní vybavení, levná cena práce, či lze též zmínit například energii, či nájem. Státy, které chtějí zvýšit svoji ekonomickou úroveň, musí docílit růstu produktivity. Pokud si chce méně rozvinutá země, která maximalizuje svoji nákladově založenou konkurenceschopnost a zároveň si chce udržet dlouhodobě růstovou výkonnost, je jedinou variantou pozvolná změna na kvalitativně založenou konkurenční výhodu. V zemích tohoto typu dochází k opouštění od nákladové konkurenceschopnosti, pokud zvyšují svoji ekonomickou úroveň, cenovou hladinu, a taktéž, pokud zhodnocují svoji domácí měnu, jelikož právě podhodnocená měna podporuje v méně rozvinutých zemích nákladovou konkurenceschopnost. Nicméně, i nákladová konkurenceschopnost má své určité výhody mezi kterými lze uvést například přejímání technologií z vyspělejších zemí, což tedy znamená, že dochází pouze k přejímání, což je v konečném důsledku pro státy snazší, než se zabývat vlastními výzkumnými aktivitami (Kadeřábková, 2006).

Stádia kvalitativně konkurenční výhody

Sala-i-Martin (2004) poukazuje na skutečnost, že co se týká pouze kvalitativní konkurenceschopnosti, tak můžeme rozlišit několik stádií. Úvodní stádium kvalitativní konkurenceschopnosti se nazývá efficiency-driven stage, neboli konkurenční výhoda založená na efektivnosti. Toto stádium je charakteristické tím, že se jedná o jakýsi mezník mezi oběma

druhy konkurenčních výhod, vzhledem k tomu, že je možno toto stádium přiřadit z určité části i k cenově-nákladové konkurenceschopnosti. Velmi důležitým aspektem efektivnosti je produktivita, neboť právě produktivita je zde určující pro efektivnost. Nutno podotknout, že v této fázi není klíčová nízká cena výrobků, nýbrž spíše kvalita, a taktéž se zde musí brát zřetel na výrobní postupy. Velmi důležité pro toto stádium je však možnost využití technologií a zároveň dovednost tyto technologie používat, a právě hlavně z tohoto důvodu spadá z větší části právě do kvalitativní konkurenceschopnosti.

Stádium, které se již plně ztotožňuje s kvalitativním typem konkurenční výhody, se nazývá innovation-driven stage. Tato fáze je založena na inovacích, které jsou klíčové pro dlouhodobý udržitelný rozvoj kvalitativní konkurenční výhody. Prostřednictvím inovací je možné v tomto stádiu tvořit nové produkty a procesy prostřednictvím nejvyspělejších produkčních a organizačních postupů (Sala-I-Martin; Doppelhofer; Miller, 2004).

Vhodné by bylo taktéž zmínit stádium, jenž se nazývá factor driven stage. Jedná se v praxi o úplně úvodní stádium konkurenční výhody, kde dochází ke konkurenci prostřednictvím ceny, respektive, prostřednictvím levných vstupů (Sala-I-Martin; Doppelhofer; Miller, 2004).

3.3.4 Zdroje technologických znalostí a inovací

S kvalitativní konkurenční výhodou jsou úzce spjaté inovace a technologické znalosti s tím, že v současné době existují primárně dva způsoby, kterými lze docílit nových technologií, respektive inovací. Buď daný stát investuje do vlastních výzkumných aktivit, za cílem vytvoření ještě neobjevených produktů, či technologií, a nebo zvolí jednodušší variantu a to takovou, že přistoupí ke přejímání již vzniklých produktů, nebo technologií. Z předchozí věty je tedy zcela patrné, že se nejedná o způsoby, které by měli k sobě příliš blízko. Důležité je taktéž zmínit, že oba způsoby jsou spíše jakýmsi zrcadlem obsahu znalostí, kterými daný stát disponuje. Anna Kedařábková (2006) ve své práci uvádí, že existují stádia, která poukazují na skutečnost, že státy se nejdříve nacházejí ve fázi takzvaného pasivního přejímání vnějších znalostí, jenž je následováno stádiem přizpůsobení nových znalostí domácím potřebám, které vede až k poslední fázi, kde se daný stát dostává do bodu, kde je schopen tvorby vlastních inovací.

Pokud má dojít k adekvátně proběhnutému takzvanému technologickému transferu, které je definováno jako přejímání technologií z vyspělejších zemí, tak je zapotřebí, aby příjemce, v tomto případě nějaká země, byla zcela otevřená. Otevřeností se myslí, aby daný stát jevil zájem o získání nových technologií, a hlavně taktéž o využívání nově obdržených

technologií. Opět je zapotřebí však připomenout, že je nezbytné, aby stát, který přejímá nové technologie, disponoval alespoň minimální znalostními předpoklady u přejímacích subjektů, což obzvláště souvisí s další fází, tedy s přizpůsobením nových znalostí, či technologií, domácím potřebám, bez čehož by k této fázi nemohlo naneštěstí dojít. Mezi zdroje, které umožňují přejímání vnějších technologických znalostí, lze zařadit například dovozy, která souvisí primárně s technologicky náročnými výrobními zařízeními, následně taktéž mohou zmínit přímé zahraniční investice, které se projevují zejména na technologicky náročných produkčních aktivitách (Kadeřábková, 2006).

3.4 Přípustné metody hodnocení konkurenceschopnosti

Tato kapitola se zabývá možností hodnocení mezinárodní konkurenceschopnosti, jenž byly vybrány autorem této bakalářské práce, které se však i hojně využívají v praxi. Autorem vybrané přípustné metody hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti jsou taktéž doplněny o patřičnou charakteristiku pro správné pochopení.

3.4.1 Ekonomické ukazatele

Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je obecně označován za hlavní indikátor, který je využíván pro hodnocení ekonomik, jelikož poukazuje na celkový stav hospodářství daného státu. Tudíž je zcela na místě si něco o tomto základním ukazateli říci. HDP je možné definovat jako „peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území“ (Český statistický úřad, 2015). Pavelka (2007) poukazuje na skutečnost, že při výpočtech je nezbytné brát zřetel na specifikaci slova statek, aby nedošlo k dvojitému započtení jednoho statku, což by mohlo vést k lepším výsledkům, než ve skutečnosti HDP vykazuje. V definici, kterou uvádí Český statistický úřad (ČSÚ), je totiž nutné si uvědomit, že se nejedná o všechny statky, nýbrž je nutné v tomto případě odlišovat od sebe finální statky a služby, a taktéž meziprodukty. Finální statky a služby jsou využívány například k investicím, nebo finální spotřebě, avšak meziprodukty nejsou finálními produkty, ale produkty, jenž jsou nadále využívány ke spotřebě. Tudíž, HDP zahrnuje pouze a jen finální statky a služby, nikoliv všechny statky, jak se mohlo z definice původně zdát.

HDP je možné dělit na nominální hrubý domácí produkt a na reálný hrubý domácí produkt. Důvod tohoto dělení tkví primárně ve skutečnosti, že veškeré služby a výrobky jsou

vyjádřeny prostřednictvím dané měny s čímž souvisí i například určitá inflace, která může hodnotu HDP ovlivnit. Nominální hrubí domácí produkt se měří v tržních cenách, tedy těch skutečných, které zahrnují inflaci, přičemž reálný hrubí domácí produkt jest ukazatelem, který srovnává dané země ve stálých cenách, jenž již neobsahují například zmíněnou inflaci, což znamená, že pokud dochází ke zvýšení tohoto typu hrubého domácího produktu, tak tento ukazatel signalizuje opravdové navýšení objemu produktu za sledované období (Finance.cz, 2017).

Pro mezinárodní srovnání hrubého domácího produktu se využívá HDP na obyvatele ve standardu kupní síly (PPS). Na základě tohoto konkrétního ukazatele se například přerozdělují prostředky ze strukturální fondu Evropské unie. Zprvu by se mohlo zdát, že pro mezinárodní srovnání, respektive pro srovnání HDP mezi státy EU, by stačilo všechny měny převést do eura, avšak vzhledem k tomu, že euro není konzistentní, tudíž, že se hodnota dané měny vůči euro neustále mění, tak to není možné. Nehledě na to, že na směnném kurzu se nikterak neprojevuje skutečnost, že za 40 korun nenakoupíme v České republice to samé, jako ve Francii (po převedení na eura). Právě z těchto důvodů, tedy kvůli rozdílným cenovým hladinám, je zaveden standard kupní síly, který představuje uměle vytvořenou měnovou jednotku, prostřednictvím které může docházet k relevantnímu hodnocení (Košťáková, 2021).

V současné době se využívají tři metody výpočtu hrubého domácího produktu, a to konkrétně metoda produkční, výdajová a metoda důchodová. První uvedený způsob výpočtu sčítá všechny finální výrobky a služby, jenž byly vyrobeny za konkrétní období na určitém území dané země. Výdajová metoda sumarizuje čtyři ukazatele, a to konkrétně výdaje domácností na spotřebu (C), soukromé hrubé domácí investice (I), výdaje státu na nákup výrobků a služeb (G), a taktéž čistý export (X), který lze vypočítat jako export mínus import. Poslední metoda, tedy metoda důchodová, zahrnuje hrubé mzdy, renty, zisky korporací před zdaněním, čisté úroky, důchody ze zaměstnání, amortizaci a taktéž nepřímé daně. Na závěr, pro lepší přehlednost, by bylo vhodné ještě malé shrnutí jednotlivých vzorců (Finance.cz, 2017).

Produkční metoda = produkce mínus mezispotřeba + daně z produktů - dotace na produkty

Výdajová metoda = výdaje domácností na spotřebu + soukromé hrubé domácí investice + výdaje státu na nákup výrobků a služeb + čistý export

Důchodová metoda = hrubé mzdy + renty + hrubé zisky korporací před zdaněním + čisté úroky + důchody ze samozaměstnání + amortizace + nepřímé daně

Zadlužení

Obvykle, když se řekne pojem zadlužení, tak naneštěstí většinou nesvědčí nic dobrého. Obzvláště, když se řekne veřejný dluh, či státní dluh. Zadlužení jednoho občana dané země je sám o sobě problém, avšak tento problém se týká pouze daného člena země, nicméně, pokud dojde k zadlužení státu, tak se tento problém netýká pouze jednoho člověka, nýbrž celé země, očemž vypovídá i tvrzení Dvořáka (2008), který říká, že „*Každý ekonomický subjekt může být zadlužen. Zadluží-li se stát, jde o problém vážný, protože se týká každého občana dané země*“.

Kvůli určitým rozdílům mezi jednotlivými typy dluhů, by bylo nasnadě uvést jednotlivé definice. Veřejný dluh definuje Peková (2001) jako „...*souhrn závazků státu, územní samosprávy, veřejně právních institucí zřizovaných státem a územní samosprávou, veřejných podniků ve veřejném sektoru a veřejných fondů*“. Dá se tedy velmi obecně říci, že veřejný dluh je jakousi sumarizací všech dluhů vůči jinému subjektu. Mezi dluhy, které spadají do veřejného dluhu České republiky, lze řadit státní dluh, dluhy za kraje a obce a závazky za zdravotní pojišťovny (BusinessCenter.cz, 1998 – 2021). Státní dluh, ačkoliv může být přirovnáván k veřejnému dluhu, není významově to samé jako právě veřejný dluh. Největší rozdíl je v tom, že státní dluh je tvořen prostřednictvím rozpočtu, jenž je spravován vládou České republiky (Ministerstvo financí ČR, 2006). Bývá zvykem, že státní dluh pokrývá téměř celou část veřejného dluhu, avšak je zapotřebí mít tedy na paměti, že existují i mimorozpočtové důvody (tedy další typy dluhů, které nejsou spjaty se státním dluhem). Pro zajímavost lze uvést, že například veřejný dluh České republiky je přibližně o 7% vyšší, než státní dluh, což potvrzuje tvrzení, že veřejný dluh je tvořen převážně dluhem státním (Bureš, 2020). Mezi mimorozpočtové závazky státu je možné zařadit dluhy, které jsou úzce spjaty s politikou a ekonomikou. Co se týká ekonomiky, tak zde lze uvést například inflaci, respektive případně deflaci, úroveň zaměstnanosti, či danou úrokovou míru. Všechny tyto aspekty totiž nepřímo ovlivňují velikost veřejného dluhu. Mezi politické výdaje, které ovlivňují výši veřejného dluhu, je možné zařadit například nezodpovědné chování politiků, kteří mnohdy preferují soukromý profit před zájmem veřejnosti, což se v konečném důsledku může projevit právě na veřejném rozpočtu.

Nezaměstnanost

Tento ukazatel, tedy nezaměstnanost, je možné definovat jako stav, kdy je poptávka po pracovních místech vyšší než nabídka práce. S termínem nezaměstnanost souvisí i dělení

obyvatel na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní s tím, že ekonomicky aktivní obyvatelstvo je možné nadále rozčlenit na zaměstnané a nezaměstnané. Skupina ekonomicky neaktivních obyvatel je tvořena převážně lidmi jejichž věk nepřesáhl 15 let, studenty, a nebo také například důchodci. Nezaměstnaný člověk je takový člověk, který není zaměstnaný, či sebezaměstnaný, aktivně hledá práci například prostřednictvím úřadu práce, či různých agentur, nebo inzerátů, a zároveň je schopen a ochoten vstoupit do pracovního poměru nejdéle do dvou týdnů (Finance.cz, 2017).

Nezaměstnanost může být způsobena z různých důvodů, a proto by bylo patřičné uvést druhy nezaměstnaností podle důvodu. Podle důvodu je možné dělit nezaměstnanosti na frikční, sezonní, strukturální a cyklickou. Frikční nezaměstnanost je typem nezaměstnanosti, jenž je své podstatě minimálně z části nevyhnutelná, vzhledem k tomu, že se týká například absolventů vzdělávacích institucí, kteří pochopitelně potřebují nějaký čas na vyhledání určité pracovní pozice. Do této kategorie typu nezaměstnanosti spadají i lidé, jenž se dobrovolně rozhodli opustit stávající pracovní pozici, či naopak osoby, jenž byli odejiti ze svých pozic. Sezonní typ nezaměstnanosti se často uvádí jakožto součást frikční nezaměstnanosti. Jak už z názvu vyplývá, jedná se převážně o typy zaměstnání, která jsou dočasná a souvisí i například s ročními obdobími, jako například u zemědělství, či stavebnictví. Strukturální nezaměstnanost je velmi úzce spojena s ekonomikou dané země, jelikož právě strukturální nezaměstnanost je jakýmsi odrazem změn v ekonomice. Změnami je v tomto případě myšlena skutečnost, že ekonomika se nevyhne tomu, že některá odvětví zažívají lepší období, přičemž některá zažívají období horší, tudíž dochází k takzvanému útlumu. Jestliže tedy dojde k situaci, že je určitý občan dané země odejit ze svého zaměstnání, které je součástí oboru, které upadá, tak musí dojít například k rekvalifikaci pro lepší uplatnění v oborech, jenž expandují, jelikož takový pracovník, který byl propuštěn z pracovního poměru z oboru, jenž je v útlumu, se stává takzvaně strukturálně nezaměstnaný, protože samotná zmíněná rekvalifikace vyžaduje určité množství času. Posledním typem nezaměstnanosti je cyklická nezaměstnanost, která je taktéž ovlivněna změnami ekonomiky, a to konkrétně hrubým domácím produktem, respektive s recesí a expanzí. Tento typ postihuje celou ekonomiku, nikoliv jen určitá odvětví. Když dochází k recesi, která je spjata s poklesem HDP, tak roste množství nezaměstnaných, přičemž když roste HDP, tedy dochází k expanzi, tak se množství nezaměstnaných v dané zemi snižuje. Diferenciace, mezi strukturální nezaměstnaností a cyklickou nezaměstnaností, vzhledem k tomu, že obě jsou ovlivněny ekonomickou situací dané země, tkví tedy primárně v tom, že strukturální nezaměstnanost se týká pouze některých odvětví, přičemž nezaměstnanost cyklická se týká celé ekonomiky, tudíž všech odvětví (Finance.cz, 2017).

Inflace

Předposlední ukazatel který je zde zmíněn je inflace. Inflaci lze chápat jako nárůst cenové hladiny, či znehodnocení peněz. Česká národní banka (2021) říká o inflaci, že „*Inflace je obvykle chápána jako opakovaný růst většiny cen v dané ekonomice. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje. Je-li v ekonomice přítomna inflace spotřebitelských cen, pak na nákup téhož koše zboží a služeb spotřebitel potřebuje čím dál více jednotek měny dané země.*“. Hodnoty, jenž se využívají pro hodnocení, lze vypočítat na základě poměrného srovnání cenových indexů, které jsou obvykle reprezentovány indexem spotřebitelských cen, a nebo deflátorem HDP (MONETA Money Bank, 2021). Mezi negativa inflace lze určitě zařadit snížení reálné hodnoty mzdy, kvůli tomu, že jejich kupní síla se snižuje, protože se zvyšuje cena většiny zboží. Mezi druhy inflace patří inflace mírná, pádivá a hyperinflace. Inflace mírná, neboli plíživá, je typem inflace, jenž je charakteristická pozvolným růstem cenové hladiny v řádech pár procent. Dá se říci, že se jedná o přirozenou inflaci. Zatímco inflace mírná je svým způsobem inflace přirozená, tak bohužel to samé se nedá konstatovat i o pádivé inflaci. Tato inflace je totiž doprovázená zvyšováním cen v řádu desítek procent, což samozřejmě vede k nižší důvěře v peníze. Lidé jsou kvůli tomu nuceni zbavovat se svých finančních prostředků, a taktéž svých úspor. Nejhorším typem inflace je hyperinflace. Pokud dojde inflace do tohoto stádia, tak peněžní prostředky přestávají plnit svoji úlohu a jsou bezcenné, jelikož dochází k nárůstu cen v řádech stovek až tisíc procent. Měna je natolik otřesena, že lidé jsou nuceni využívat barterovou směnu, teda směnu zboží za zboží (Finance pro radost, 2016).

Zatímco inflaci lze chápat jako znehodnocení měny, tak deflaci je možné definovat jako nárůst kupní síly peněz. V praxi to znamená, že by mohlo dojít k situaci, že pokud si někdo dnes koupí chleba za 25 korun, tak by ten chléb mohl, kvůli deflaci, stát příští měsíc jen 21 korun. Takovýto jev se může zdát žádoucím, jelikož z logické stránky věci se v případě deflace nabízí možnost držet pouze finanční prostředky a nikam je s rizikem neinvestovat, jelikož pouze držení finančních prostředků přináší zisky. Avšak deflace přináší mnohem více negativ, než se může zprvu zdát. Z krátkodobého hlediska se dá říci, že deflace přináší převážně pozitiva, mezi která lze zařadit snížení cen, vznik nových pracovních míst a obecné zlepšení ekonomiky, avšak z dlouhodobého hlediska dochází k několika problémům. Jeden velký problém lze pojmenovat jako takzvanou deflační spirálu, která zahrnuje několik na sebe navazujících komplikací. Pointa tkví v tom, že kvůli nízkým cenám klesají tržby firmám, což firmy nutí snižovat náklady, přičemž toto snižování se dotýká mezd, či dokonce samotných pracovních míst, což vede

k růstu nezaměstnanosti, což se samozřejmě projeví na výdajích domácností, tudíž méně utrácí. Deflace se však dotýká i státního dluhu, vzhledem k tomu, že státní dluh je úzce spjat s inflací, což vede k tomu, že místo toho, aby se dluh snižoval, tak kvůli deflaci dochází nárůstu dluhu, a právě z těchto důvodů se řídicí orgány brání deflaci, i přes skutečnost, že většina států je dnes zadlužena, tudíž by šly státy ve své podstatě takzvaně sami proti sobě (Vencl, 2019).

Platební bilance

Poslední indikátorem je platební bilance, která je schopna zprostředkovat relevantní obraz o vztazích daného státu k ostatním ekonomikám. Český statistický úřad (2014) definuje pointu platební bilance jako „*Platební bilance systematickým způsobem zachycuje ekonomické transakce se zahraničím (tj. mezi rezidenty a nerezidenty) za určité časové období*“. Mezi transakce, jenž uvádí český statistický úřad, patří například export a import, pohyb investic, či jiné finanční prostředky. Platební bilance se skládá z pěti částí, respektive pěti účtů (Český statistický úřad, 2014).

Běžný účet

Kapitálový účet

Finanční účet

Saldo chyb a opomenutí

Změna devizových rezerv

Běžný účet představuje evidenci exportu a importu zboží, služeb a práce, respektive mezd, exportu a importu zisku z investic. Pod tento účet spadá taktéž například výživné, či dědictví. Kapitálový účet zahrnuje prostředky z Evropské unie, odpuštění závazku, či autorská práva. Finanční účet je prezentován primárně cennými papíry, ať už tedy nákupy, či následným prodejem cenných papírů. Spadají sem však i například půjčky. Saldo chyb a opomenutí se zabývá primárně jen postupovými nepřesnostmi. Poslední z účtů, tedy změna devizových rezerv, obsahuje primárně aktivity související s držením cizí měny centrální bankou dané země (Finance v praxi, 2018).

Platební bilance se vytváří na bilančním principu, což znamená, že zde funguje podvojný účetnictví. V tomto podvojném účetnictví se musí rovnat kreditní položky položkám debetním. Kreditní položky jsou reprezentovány transakcemi, jenž vedou k přísunu finančních

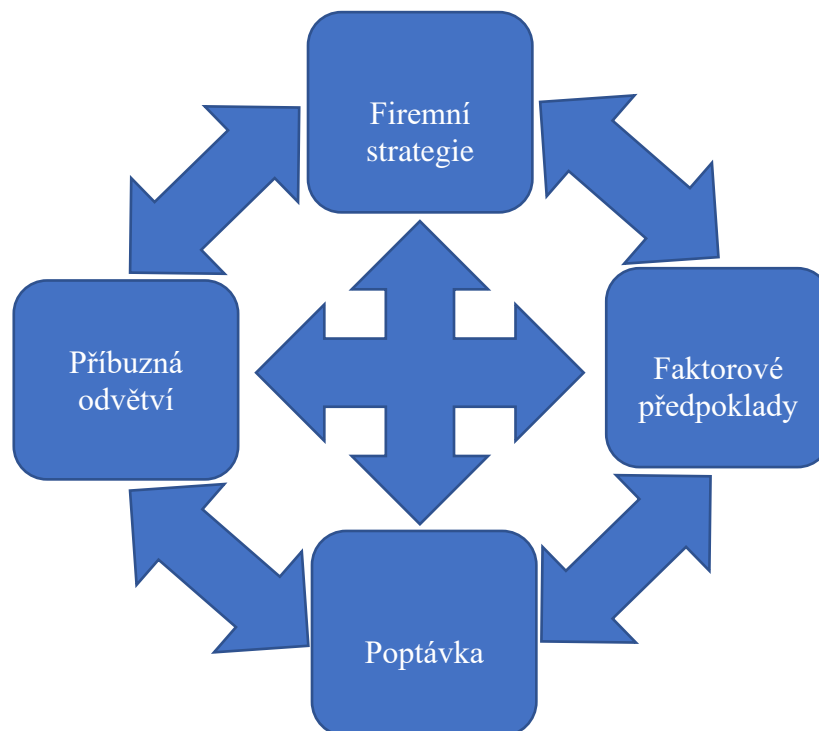
prostředků, přičemž debetní položky obsahují finanční prostředky, které jsou odlévány z daného státu do státu jiného (Finance v praxi, 2018).

3.4.2 Porterův národní diamant

Tato metoda pochází od amerického ekonomu a profesora na Harvard Business School Michaela Eugena Portera. Michael Porter se narodil pár let po konci druhé světové války, konkrétně 23. května roku 1947. Porter je znám hlavně díky svým myšlenkám obecně o konkurenci a konkurenceschopnosti. Mezi jeho známé tvorby lze zařadit například jeho analýzu pěti sil, či taktéž Porterův hodnotový řetězec. Nicméně mezi známé osobnosti se nezařadil jen kvůli těmto myšlenkám, ale i právě kvůli jeho národnímu diamantu, který se zabývá konkurenční výhodou (Kermally, 2006).

Michael Eugenn Porter mluví primárně o tom, že mezinárodní konkurenční výhody lze dosahovat pouze a jen prostřednictvím inovací, a to jak technologií, tak i procesů. Ať už má daná inovace jakoukoliv podobu, tak je nezbytné mít na paměti, že inovace vyžadují určité vzdělání s čímž souvisí i samotné investice do vzdělání. Porter sestavil svůj proslulý diamant konkurenční výhody na faktu, že celkovou konkurenceschopnost utvářejí čtyři podstatné vlastnosti, jenž buď separátně, nebo dohromady utvářejí prostředí, které země využívají k provozu svých průmyslových odvětví (Kermally, 2006).

Obrázek 2 - Porterův národní diamant

Zdroj: (Porter, 1998)

První atribut lze pojmenovat na základě publikace vydané Michaelem Porterem (1998), firemní strategie. Tento atribut nesouvisí pouze s mezinárodní konkurencí, ale je spjat taktéž s domácím prostředím. Jedná se o to, že dle Portera (Porter, 1998) je rivalita mezi domácími firmami velice důležitá. Konkurenční výhody je možné dosahovat pouze prostřednictvím inovací s čímž souvisí i skutečnost, že právě a jen rivalita vzbudí ve silných firmách inovační aktivitu, což se nakonec projeví i v celkové lepší konkurenceschopnosti samotné ekonomiky.

Dalším bodem, kterým se americký ekonom zabývá, je domácí poptávka. V této části se uvádí, že státy mají konkurenční výhodu v těch sférách, kde firmy mají jasno o potřebách kupujících prostřednictvím jednoznačné poptávky odběratelů. Díky jednoznačné poptávce odběratelů jsou společnosti hnány k inovacím a komplikovanější produkci. A právě na základě této skutečnosti Porter (1998) tvrdí, že prostřednictvím nových inovací získávají firmy konkurenční výhodu v daných odvětvích.

Předposlední atribut, který je taktéž popsán, se týká příbuzných odvětví. Odvětví, která jsou svými aktivitami či postupy příbuzná, a zároveň jsou konkurenceschopná na makroekonomické úrovni, mohou úzce spolupracovat během aktivit vedoucích k novým inovacím, což je založeno na vzájemném poskytování informací a komunikaci (Porter, 1998).

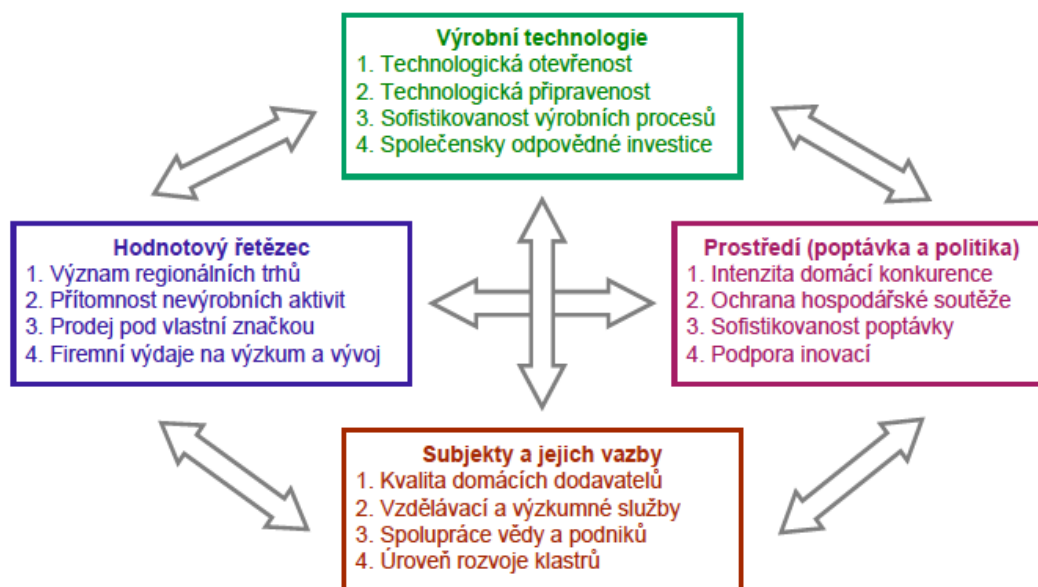
Úplně poslední atribut se týká faktorových předpokladů. Faktorové vybavení je v tomto případě, na základě ekonomické teorie, definováno jako faktor práce, půdy a kapitálu, přičemž lze do této kategorie též zařadit přírodní zdroje, nebo infrastrukturu. Michael Porter (1998) ještě dodává, že krom faktorového vybavení je taktéž zapotřebí vzdělaná pracovní síla, či určitá úroveň vědecké základny. Pokud dochází k tomu, že některá země trpí nedostatkem faktorového vybavení, tak tato skutečnost může naopak pomoci danému státu, protože je na zemi kladen větší tlak na inovace, které tento nedostatek odstraní, prostřednictvím získání zvýhodňujících faktorů.

Diamant konkurenční výhody

Tento konkrétní způsob hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti je vlastní tvorbou Anny Kadeřábkové (2006), přičemž v tomto způsobu dochází k podrobnějšímu hodnocení pozic zemí na základě čtyř složek, které obsahují čtyři dílčí ukazatele, jenž jsou odlišené podle jejich významu při postupu ekonomiky směrem ke kvalitativně založené konkurenční výhodě, neboli, každá složka obsahuje čtyři charakteristiky, přičemž řazení je vzestupné dle důležitosti pro růst kvalitativně založené konkurenční výhody.

Složky, které tvoří diamant konkurenční výhody, se nazývají výrobní technologie, prostředí, hodnotový řetězec a subjekty a jejich vazby. Zmíněná čtyři klíčová hlediska konkurenční výhody jsou níže podrobněji popsána pro správné pochopení této metody hodnocení (Kadeřábková, 2006).

Obrázek 3 - Diamant konkurenční výhody

Zdroj: (Kadeřábková, 2006)

Složky a jejich ukazatele

Na vrcholu diamantu konkurenční výhody, jenž byl vytvořen Annou Kadeřábkovou (2006), a který zároveň vychází z národního diamantu od Michaela Portera, se nachází složka, jejíž název zní výrobní technologie a slouží k vyhodnocení kvalitativního stupně vývoje výrobních technologií dané země. Kvůli správnému chápání této podkapitoly je však na místě nejdříve snaha vymezit samotný pojem technologie. Technologii obecně je možné definovat jako „*nauku o způsobech zpracování materiálu na výrobek*“ (Filipec, 2006), přičemž jiný portál definuje technologii obecně následovně „*nauka zabývající se zaváděním, využíváním a zdokonalováním výrobních postupů*“ (Nechybujte.cz, 2021).

Prvním, ze složky výrobní technologie, ukazatelem je technologická uzavřenost, respektive technologická otevřenost. Tento ukazatel poukazuje na to, zdali firmy vynakládají dostatečné úsilí na aplikaci nových technologií. Pokud je firma dostatečně otevřena novým technologiím tak je zapotřebí, pro efektivní využití zmíněných technologií, aby společnost byla adekvátně technologicky a kapacitně připravena. Třetím ukazatelem, který je součástí složky výrobní technologie, se nazývá sofistikovanost výrobních procesů, jenž poukazuje na fakt, že

pokud dochází k růstu technologické kapacity, tak zároveň dochází i k růstu sofistikovanosti procesních postupů. Posledním a nejdůležitějším ukazatelem, ve smyslu růstu kvalitativně založené konkurenční výhody, složky výrobní technologie, se týká sociálně a ekologicky odpovědného rozhodování a investování. Společensky odpovědné rozhodování je takový typ rozhodování, které se slepě nežene pouze a jen za užitkem, ale přispívá k protekci životního prostředí a k dlouhodobé udržitelnosti společnosti. Společensky odpovědné rozhodování se netýká pouze a jen klimatu, avšak lze zmínit i například správné jednání se zaměstnanci, či boj proti diskriminaci (NN Investment Partners, 2021).

Další složkou, která taktéž disponuje čtyřmi ukazateli, je složka prostředí. Prvotním ukazatelem je ukazatel intenzity domácí konkurence, jenž je založen na benevolentnosti domácího trhu vzhledem k zahraničním investicím a dovozům. Anna Kadeřábková (2006) uvádí jako druhý ukazatel ochranu hospodářské soutěže kvůli zvyšující se podstatnosti technologicky sofistikovaných činností. Třetí ukazatel, který se týká sofistikovanosti poptávky, popisuje fakt, že subjekty, ať už veřejné, či soukromé, preferují určitou kvalitativní úroveň, a taktéž výkonnost než cenu, což má dané firmy, či země vést právě ke zlepšení již zmíněné technologické úrovně. Na pomyslném vrcholu všech čtyř ukazatelů se nachází podpora inovací, které je možné podporovat ze strany státu prostřednictvím různých dotací či daňových úlev pro firmy, které se zabývají aktivitami spojenými s inovacemi.

Předposlední složka diamantu konkurenční výhody od Anny Kadeřábkové (2006) disponuje prvotním charakteristickým ukazatelem, který se zabývá obchodní bilancí. Respektive řečeno, tento výchozí ukazatel bere v úvahu přístupnost a rozsáhlost dodavatelských sítí dané země v porovnání s tím, jak jsou dané země závislé na dovozu. Následující ukazatel hodnotí otevřenost vzdělávacích a výzkumných služeb, jenž jsou obzvláště podstatné pro oblasti, které trpí nedostatkem znalostí. Druhý nejpodstatnější ukazatel poukazuje na spolupráci akademické vědy a podnikového sektoru, kvůli zvyšující se poptávce po kvalitativně náročných službách, přičemž samotná spolupráce se týká především otevřenosti spjaté s dobrovolným vyměňováním informací. Posledním ukazatelem konkurenční výhody v této složce jsou klastry, které lze definovat jakožto propojené firmy a instituce v určitém oboru, přičemž původ pochází z anglického slova *cluster*, které v překladu znamená chumel, shluk či skupina. Aktéři, jenž jsou součástí klastru sice vzájemně mezi sebou soupeří, avšak vzhledem k tomu, že řeší podobné problémy, tak zároveň mohou spolupracovat ve zmíněných problémových sférách, díky čemuž mohou získat konkurenční výhodu. Klaster nabízí pozitiva, mezi která lze zařadit například zlepšení celkových výsledků shlukovaných

společností, zefektivnění aktivit vedoucích k novým inovacím, či spolupráce mezi aktéry daného klastru může vést ke zvýšení exportu (Porter, 1998).

Prvotní hledisko poslední složky diamantu konkurenční výhody se zabývá vynaloženým úsilím na vývoz na trhy, které běžně vede k expanzi na zahraniční trhy. Druhý ukazatel, který se v diamantu nazývá přítomnost nevýrobních aktivit hodnotí aktivity, které se sice přímo netýkají konkrétní produkce, avšak i tak mají nemalý význam pro správné fungování, mezi které mohu zařadit například reklamu, či případně nutnou přepravu dané produkce. Následně je též hodnoceno, zdali dochází k prodeji na zahraničních trzích po vlastní značce, či nikoliv. Nejdůležitější ukazatel hodnotového řetězce se zabývá velikostí ekonomické podpory na zkvalitnění výzkumu a vývoje v mezinárodním srovnání (Kadeřábková, 2006). Obecně je možné konstatovat, na základě výše uvedeného, že s růstem bohatství hodnotového řetězce dochází i k růstu zhodnocení výrobních vstupů.

3.4.3 Cenově-nákladové ukazatele mezinárodní konkurenceschopnosti

Ukazatele, které hodnotí finanční stránku mezinárodní konkurenceschopnosti, je možné na základě díla od Balcarové a Beneše (2006) rozdělit na tři části, a to konkrétně na ukazatele, jenž sledují cenový vývoj, produktivitu a náklady, a reálný měnový kurz. Mezi relevantní indikátory, které sledují již zmiňovaný cenový vývoj lze zařadit například index PPI (index cen výrobců), jenž sleduje změny cen zboží určené k finální produkci (Fio banka, 2009). Co se týká cen u světového obchodu, tak mezi vhodné ukazatele lze zařadit například Indexy hodnotící výši cen exportu a importu. Indikátory, jenž jsou charakteristické pro produktivitu, jsou ukazatelé ULC (jednotkové pracovní náklady) a UCC (jednotkové kapitálové náklady). Indikátor jednotkové pracovní náklady (ULC) je možné popsat jakožto vztah peněžních nákladů na zaměstnance a produktivity práce, která je definována počtem výstupů na zaměstnance. V tomto případě se doporučují nižší hodnoty, vzhledem k tomu, že čím menší je ukazatel ULC, tím konkurenceschopnější je konkrétní ekonomika. UCC lze definovat jakožto náklady na aktivum snížené o odpisy. Na měření peněžních nákladů je podle Beneše a Balcarové ideální ukazatel hodnotící mezinárodní srovnání tržní úrokové míry. Pro úspěšné hodnocení produktivity je správným řešením například využívání ukazatele ziskovosti prostřednictvím rentability vlastního kapitálu. Posledním zmiňovaným ukazatelem je indikátor reálný měnový kurz, který je dle Balcarové a Beneš (2006) taktéž nejvyužívanějším ukazatelem cenově-nákladové konkurenceschopnosti. Česká národní banka (2021) definuje reálný měnový kurz následovně jakožto „*Reálný kurz nám tedy říká, kolikrát více nebo méně zboží a služeb lze za danou částku koupit v zahraničí (po směnění za danou cizí měnu) než na domácím trhu*“.

Výše zmínění autoři uvádějí, že nejčastěji používaným ukazatelem je reálný efektivní měnový kurz (REER). Tento indikátor poukazuje na skutečnost, zdali se snižuje nebo zvyšuje mezinárodní konkurenceschopnost oproti základnímu období (Balcarová, a další, 2006).

3.4.4 Obchodní ukazatele mezinárodní konkurenceschopnosti

Obchodní ukazatele je dle Balcarové a Beneše (2006) možné rozdělit na dvě části kategorie. První skupinu lze nazvat jako ukazatele spojené s platební bilancí, jenž se koncentrují pouze na individuální účty. Mezi obecné indikátory této skupiny lze uvést saldo obchodní bilance a saldo výkonové bilance, nicméně se doporučuje tyto obecné ukazatele využívat pro porovnání se zeměmi, jenž se nacházejí na obdobné úrovni. Velice zajímavým ukazatelem se jeví sledování úrovně přímých zahraničních investic, které vyhodnocují ambice dané země, co se týká růstu ekonomiky. Další část, kterou autoři nazývají dělení indikátorů podle struktury zahraničního obchodu, obsahuje několik ukazatelů, které bych rád taktéž zmínil. Prvním z nich je takzvaná teritoriálně-komoditní struktura, jenž rozděluje produkty do určitých skupin, což umožňuje kvalitativní hodnocení struktury produktů, tedy, určení kvalitativní konkurenční výhody. Vznik skupin umožňuje také dělení komodit na základě sofistikovanosti daného odvětví, či za zmínku stojí třídění dle Broad Economic Categories, jenž může oddělit produkty na meziprodukty a finální výstupy.

3.5 Multikriteriální hodnocení konkurenceschopnosti

Organizací, které se koncentrují na hodnocení, založené na multikriteriální konkurenceschopnosti, je v dnešní době nemalé množství. Ukazatele a celkově metody hodnotící multikriteriální konkurenceschopnost se liší na základě toho, co je pro danou organizaci důležité v souvislosti dosahování konkurenceschopnosti.

Tato bakalářská práce se však zaměřuje na multikriteriální hodnocení od dvou mezinárodních organizací. Nejdříve dojde k analýze společnost World Economic Forum, (Světové ekonomické fórum) s tím, že je zde dopodrobna popsán jejich Index globální konkurenceschopnosti (Global Competitiveness Index) jenž je součástí každoroční ročenky, neboli zprávy, Global Competitiveness Report (Zpráva o globální konkurenceschopnosti). Následně je popsána zpráva od druhé známé mezinárodní organizace International Institute for Management Development, jenž v českém jazyce znamená Mezinárodní ústav pro rozvoj managementu. Tento mezinárodní ústav vydává taktéž každý rok svoji zprávu, kterou nazývá World Competitiveness Yearbook (Ročenka světové konkurenceschopnosti), jenž se také

zabývá multikriteriálním hodnocením světové konkurenceschopnosti. V závěru celé této kapitoly je uvedeno deset zlatých pravidel dosahování mezinárodní konkurenceschopnosti, která vydal Stéphane Garelli.

3.5.1 Výzkumná zpráva neziskové organizace Světové ekonomické fórum

Světové ekonomické fórum, které lze charakterizovat jako mezinárodní neziskovou organizaci, má hlavní sídlo ve Švýcarsku, konkrétně v Kolíně nad Rýnem. World Economic Forum byla založena již před padesáti lety (v roce 1971) známým německým inženýrem a ekonomem Klausem Schwabem. Na základě aktivit této mezinárodní organizace se dá konstatovat, že má za cíl jakousi formu nápravy celého světa prostřednictvím kooperace široké škály sfér (World Economic Forum, 2021).

Organizace s hlavním sídlem ve Švýcarsku vydává každoročně zprávu, neboli ročenku, která se oficiálně nazývá Global Competitiveness Report (GCR), přičemž v českém překladu se tento dokument nazývá zpráva o globální konkurenceschopnosti. Hlavním obsahem, pro tuto bakalářskou práci, této zprávy je takzvaný Index globální konkurenceschopnosti, jenž se oficiálně nazývá Global Competitiveness Index. Ročenka o globální konkurenceschopnosti zpracovává data o 134 zemích a na celé této ročence se podílí již výše zmíněná a velmi známá osoba Michael Eugen Porter, což se samozřejmě projevu i na samotném obsahu. Co se týká nedávné historie této zprávy, tak ještě před několika lety, co se týká struktury této ročenky, byla zpráva tvořena dvěma indexy, a to přesněji Indexem současné konkurenceschopnosti a Indexem růstu konkurenceschopnosti. Oba indexy se lišili primárně svojí časovou zaměřeností, jelikož Index současné konkurenceschopnosti cílil na hodnocení současné stavu, přičemž druhý z nich, tedy Index růstu konkurenceschopnosti, sloužil k vyhodnocení ambicí státu eventuálního růstu konkurenceschopnosti. Nicméně časem se zjistilo, že vzhledem k faktorům, které oba indexy spojují, že není příliš velký rozdíl mezi výsledky obou indexů, a právě z tohoto důvodu publikuje Světové ekonomické fórum jen jeden index, tedy Index globální konkurenceschopnosti (World Economic Forum, 2021).

V jedné ze starších ročenek popsalo Světové ekonomické fórum konkurenceschopnost jako „*souhrn institucí, politik a faktorů, které podmiňují úroveň produktivity země*“ (World Economic Forum, 2008). Organizace se opravdu snaží apelovat na produktivitu, jelikož poukazuje na skutečnost, že hlavním záměrem států je poskytnout adekvátní podmínky, díky kterým mohou všechny subjekty zvyšovat svoji, již zmiňovanou, produktivitu. Velký význam samotné produktivity lpí podle WEF v zajištění vysokých příjmů danému státu, a taktéž poukazuje na vysokou návratnost investic, které jsou nezbytné pro celkový růst země.

Světové ekonomické fórum pracuje s dvanácti pilíři konkurenceschopnosti, jež považuje za nezbytné pro zvýšení produktivity států. Mezinárodní nezisková organizace využívá do svých pilířů jak měkká data, jež získává prostřednictvím dotazníků, tak i tvrdá data, přičemž dotazníky obsahují již předpřipravené odpovědi. Dotazníky, respektive odpovědi v dotaznících, obsahují hodnocení od jedné do sedmi podle toho, jak příliš daná dotazovaná osoba souhlasí s konkrétním bodem. Každoročně je snaha dosáhnout co nejvyššího počtu odpovědí od managerů ze všech měřených zemí s tím, že se naštěstí daří získávat mnoho tisíc relevantních odpovědí. Pokud dojde k situaci, že chybí některá data důležitá pro celkové hodnocení, tak se odhadnout buď prostřednictvím ekonometrických modelů, a nebo se odhadnou z ekonomik, jež mají srovnatelné výsledky. Světové ekonomické fórum rozdělilo všechny své pilíře do tří skupin podle vyspělosti jednotlivých ekonomik s tím, že všechny níže uvedené pilíře obsahují dohromady 103 ukazatelů. Každá země je následně hodnocena od 0 do 100 s tím, že nejvyšší hodnota, tedy číslo 100, značí nejlepší výsledek hodnocení (World Economic Forum, 2017).

Základní faktory:

institucionální rámec

infrastruktura

makroekonomická stabilita

kvalita zdraví a základní vzdělání obyvatelstva

Faktory posilující efektivitu:

vyšší stupeň vzdělání a systém dalšího vzdělávání

efektivita trhu zboží

efektivita trhu práce

efektivita (vyspělost) finančního trhu

zavádění informačních technologií

velikost trhu (domácího i zahraničního)

Faktory podporující inovace:

vyspělost podnikatelského sektoru

inovace

Prostřednictvím výše uvedených dvanácti pilířů dělí mezinárodní nezisková organizace konkrétní ekonomiky do tří skupin s tím, že každá skupina disponuje určitými, již zmíněnými, pilíři které jsou charakteristické pro danou skupinu (World Economic Forum, 2017).

V prvním stádiu rozvoje dochází ke konkurenci díky faktorovému vybavení a nízkým mzdám. Jak je z výše uvedeného rozdělení nejspíše patrné, tak právě první čtyři pilíře (institucionální rámec, infrastruktura, makroekonomická stabilita a kvalita zdraví a základní vzdělání obyvatelstva) jsou nezbytné pro ekonomiky, které jsou faktorově tažené (World Economic Forum, 2017).

V ekonomikách, které jsou tažené efektivností, jsou mzdy na vyšší úrovni, s tím, že se zde země už koncentrují na zkvalitnění celé produktivity. Opět je asi patrné, že pilíře, které se týkají ekonomik, jenž jsou poháněné efektivností, vycházejí z výše uvedených faktorů posilující efektivitu (World Economic Forum, 2017).

Nejvyšší stupeň vyspělosti souvisí i s nejvyššími mzdami a s nejkvalitnějšími podmínkami pro život. Nicméně, pokud chtějí země udržet svoji vysokou úroveň, tak je nezbytné, aby jejich konkurenceschopnost byla stavěná primárně na schopnosti konkurovat na poli inovací a prostřednictvím náročných výrobních procesů, což odráží poslední dva pilíře, jenž jsou součástí skupiny faktory podporující inovace, které jsou nezbytné pro ekonomiky hnané inovacemi (World Economic Forum, 2017).

Také samotný způsob hodnocení již nově vzniklého indexu prošel před dvěma lety změnou vzhledem k tomu, že Světové ekonomické fórum upravilo konstrukci svého Indexu, protože dostatečně neznázorňoval měnící se ekonomiky. Před rokem 2018 se WEF příliš nezajímal prostřednictvím svých indikátorů o kapitál lidský, a taktéž o digitalizaci, což napravil právě v roce 2018. Před již zmíněnou změnou taktéž fungovaly takzvané váhy, jenž se odvíjely od stupňů rozvoje. Tyto takzvané váhy byly přiřazovány daným faktorům kvůli tomu, že například inovace budou (a jsou) mnohem více implementované ve vyspělých zemích, než u rozvojových, přičemž právě díky těmto váhám mělo docházet k vyrovnání těchto rozdílů kvůli relevantnějšímu celkovému hodnocení. Výše je uvedeno, že zmíněných dvanáct pilířů je tvořeno v současné době 103 ukazateli, nicméně, mnoho z těchto ukazatelů též prošlo proměnou, jelikož nezměněné zůstaly pouze 1/3 z úplně původních. Další, celkem významnou změnou, jenž vede pravděpodobně ke zkvalitnění tohoto hodnocení, je redukce důležitosti měkkých dat, které snižují, respektive snižovaly, hodnotu celého hodnocení. Avšak bylo by patřičné též zmínit, že tvrdá data fungují na jednoduchém principu, což se u měkkých dat nestává (Sankot, 2018).

3.5.2 Ročenka Mezinárodního ústavu pro rozvoj managementu

I ročenka z této kapitoly bakalářské práce vychází každoročně a autorem této zprávy je Mezinárodní ústav pro rozvoj managementu, přičemž oficiální název je International Institute for Management Development (IMD). Mezinárodní ústav pro rozvoj managementu je obchodní škola, která taktéž sídlí ve Švýcarsku, a to konkrétně v Lausanne a byla založena v roce 1990 (Institute for Management Development, 2006-2019). Tento soukromý institut však nelze zařadit mezi klasické univerzity, jelikož poskytuje pouze výkonné vzdělávání. Pointa je taková, že tato soukromá organizace se zaměřuje primárně na školení a zlepšení manažerských a vůdčích dovedností. Jak už bylo zmíněno, sice IMD nepatří mezi klasické univerzity, avšak nabízí možnost získání titulu MBA a EMBA (Institute for Management Development, 2006-2019).

Mezinárodní ústav pro rozvoj managementu vydává každoročně (od roku 1989) ročenku světové konkurenceschopnosti, kterou oficiálně nazývá World Competitiveness Yearbook (WCY). IMD popsalo svoji ročenku jako celosvětové proslulou zprávu, jenž popisuje mezinárodní konkurenceschopnost jednotlivých zemí na základě skutečnosti, jak jednotlivé ekonomiky vynakládají s jejich dostupnými zdroji za účelem zkvalitnění života svých obyvatel. Taktéž tato soukromá obchodní instituce definovala konkurenceschopnost ve své ročence z roku 2007, a to konkrétně jako „*oblast ekonomické teorie, která analyzuje skutečnosti a politiky, které utvářejí schopnost země vytvořit a udržet prostředí, které zajistí větší přidanou hodnotu pro její firmy a větší prosperitu pro její obyvatelstvo*“ (Garelli, 2007). IMD taktéž tvrdí, že konkurenceschopnost lze měřit na základě schopnosti zemí utvářet takové prostředí, kde je možné soupeřit mezi firmami navzájem čímž vlastně říká, že národní bohatství je odrazem úrovně firem (Garelli, 2007).

Co se týká dat, se kterými se ve zprávě globální konkurenceschopnosti pracuje, tak v této ročence se zpracovávají primárně tvrdá data jak od organizací, tak i od soukromých institucí. Avšak i v tomto výzkumu se pracuje s daty z dotazníků, které doplňují ta statistická. International Institute for Management Development neváhá zapojit do získávání dat další instituce, jelikož v současné době spolupracuje s desítkami společností, jenž jí pomáhají zpracovávat veškerá data. I zde, pokud bych měl zmínit konkrétní kategorii zaměstnanců, jsou dotazováni manažeři, a to jak ti na středních pozicích, tak i ti nejvýše postavení. Výše jsem uvedl, že se v této zprávě pracuje primárně s tvrdými daty, konkrétně se však jedná o 2/3 veškerých dat, jenž jsou tvrdé statistické údaje a logicky tedy pouze jen 1/3 dat jsou na základě průzkumu veřejného mínění. IMD v jednom ze svých dokumentů, uvedlo, že v roce 2019

obdrželo více než 6000 odpovědí z 63 ekonomik celého světa (Institute for Management Development, 2006-2019).

Samotné hodnocení Mezinárodním ústavem pro rozvoj managementu funguje na té bázi, že existují čtyři skupiny, přičemž každá skupina obsahuje pět sub faktorů, které mají stejnou váhu, a které zároveň mají dopad na domácí prostředí (Institute for Management Development, 2006-2019).

Tabulka 1 - Čtyři skupiny indikátorů

Ekonomická výkonnost	Efektivita podnikání
Domácí ekonomika	Produktivita a efektivita
Mezinárodní obchod	Trh práce
Mezinárodní investice	Finance
Zaměstnanost	Manažerské praktiky
Ceny	Postoje a hodnoty
Efektivita vlády	Infrastruktura
Veřejné finance	Základní infrastruktura
Fiskální politika	Technologická infrastruktura
Institucionální rámec	Vědecká infrastruktura
Obchodní právní předpisy	Zdraví a životní prostředí
Společenský rámec	Vzdělávání

Zdroj: (Institute for Management Development, 2006-2019)

Každé výše zmíněné kritérium bylo hodnoceno na základě určitého množství ukazatelů. V roce 2019 platily následující skutečnosti, které budou doplněny o komentář na základě díla Makroekonomická analýza od Anny Kadeřábkové a Václava Žďárka (2007). Ekonomickou výkonnost hodnotilo 83 ukazatelů, které se zabývali zaměstnaností či nezaměstnaností, výší HDP, nebo taktéž mírou růstu HDP vzhledem k tomu, že úspěch zemí je jakýmsi odrazem právě ekonomické výkonnosti, přičemž tato skupina pracuje primárně s daty statistickými (Institute for Management Development, 2006-2019).

Ve skupině, která je pojmenována efektivita vlády, operovalo 73 ukazatelů, jenž se zajímali o výše zmíněné veřejné financování, či o fiskální politiku, ale také například o právní předpisy, které se týkají podnikání. Pro tuto skupinu doporučují výše zmínění autoři například, aby vláda co nejméně zasahovala firmám do podnikání, a naopak, aby se vláda co nejvíce angažovala v podpoře vědy a výzkumu (Kadeřábková, a další, 2007). Co se týká typu dat, tak zde naopak převažují data měkká (Institute for Management Development, 2006-2019).

Efektivnost podniků hodnotilo v roce 2019 71 ukazatelů, které cílili například na aktivity finanční sféry, nebo na trh práce (Institute for Management Development, 2006-2019). V této předposlední skupině poukazují Kadeřábková a Žďárek (2007) důležitost efektivnosti a

její potřeby růstu, a taktéž na schopnost přizpůsobovat se změnám, pokud má být daná země konkurenceschopná. Zde nepřevažují tvrdá ani měkká data, jelikož jejich zastoupení je rovnoměrné.

Nejvíce ukazateli disponuje poslední skupina, jelikož k hodnocení infrastruktury se v roce 2019 využilo přes 100 ukazatelů, přesněji 115. Pro připomenutí, tuto skupinu rozdělujeme základní, technologickou a vědeckou s tím, že je doplněná o vzdělávání, zdraví a životní prostředí (Institute for Management Development, 2006-2019). Kadeřábková a Ždárek (2007) opět uvádí, že pokud chce stát dosahovat vysoké konkurenceschopnosti, tak je zapotřebí investovat do výzkumu a vývoje za účelem možnosti využívání inovačních technologií. Stejně jako v předchozí skupině, tak i zde je zastoupení tvrdých i měkkých dat rovnoměrné (Institute for Management Development, 2006-2019).

Na základě finálního hodnocení se z dosažených výsledků sestaví žebříček hodnotících ekonomik. Na výsledky se lze dívat z dvou různých úhlů pohledu. Samozřejmě je důležité celkové pořadí v porovnání s ostatními zeměmi, avšak taktéž by se měla brát v potaz pozice dané země vůči nejlepší ekonomice. Jelikož například pokud bude jakákoliv země na předních příčkách, ale budou znát opravdu znatelné rozdíly vůči ekonomice, která se umístila na prvním místě, tak se dá říci, že je vlastně irelevantní umístění na předních pozicích, pokud bude země opravdu zaostávat oproti té nejlepší (Klvačová, 2003).

Srovnání multikriteriálních ukazatelů WEF a IMD

Ročenky, respektive jejich data, od obou organizací, tedy od World Economic Forum a International Institute for Management Development, mají své výhody, avšak i nevýhody, jenž jsou využívána pro vyhodnocování konkurenceschopnosti u obou organizací. Tvrdá data lze popsat jako statistické údaje, jejichž zdrojem bývají národní statistiky, přičemž měkká data obsahují informace z dotazníků, která jsou předkládány výše postaveným zástupcům vybraných společností. Co se týká výhod průzkumů veřejného mínění, tak dotazníky se starají o vyhodnocování oblastí, ve kterých chybí tvrdá, neboli statistická data, což by se dalo taktéž považovat za nevýhodu tvrdých dat, jelikož právě statistická data nejsou vždy úplná. Naopak, mezi nežádoucí aspekty měkkých dat je možné zařadit takzvané subjektivní zkreslení, které může vést k nesprávnému vyhodnocení dané země jen kvůli neadekvátním datům obdržených z dotazníků, které mohou vzniknout například kvůli neobjektivnosti, či nedostatečné informovanosti vybraných managerů. Obecně o měkkých a tvrdých datech, se dá říci, že výhodou těchto dat je jejich schopnost obecně vyhodnotit celkový stav dané země, respektive

ekonomiky. Mezi nevýhodu lze zařadit používání měkkých dat, i přes skutečnost, že měkká data jsou schopna vyplnit informační mezery z tvrdých dat, tak jejich subjektivnost může někdy napáchat více škody než užítku, co se týká celkových výsledků (Kadeřábková, a další, 2007).

Rozdíly mezi ročenkami organizací World Economic Forum a International Institute for Management Development je patrný a Kadeřábková a Ždárek (2007) ve svém díle uvádějí, že rozdíl je hlavně v přístupu k hodnocení. Global Competitiveness Report a World Competitiveness Yearbook se liší v počtu hodnotících kritérií, a taktéž v množství, respektive v poměrném zastoupení, již zmíněných měkkých a tvrdých dat. Zpráva o globální konkurenceschopnosti využívá k hodnocení 103 ukazatelů, přičemž ročenka od Mezinárodního ústavu pro rozvoj managementu pracuje s mnohem větším množstvím ukazatelů a to konkrétně aktuálně s 342. Vzhledem k číslům, která byla v minulém souvětí uvedena, by čtenář této bakalářské práce mohl očekávat, že větší množství ukazatelů povede k většímu množství hodnocených států, avšak v tomto případě přímá úměra nefunguje, což potvrzují i data, která hovoří jasně. IMD bylo schopno ohodnotit jen 63 zemí, přičemž WEF ohodnotilo v minulosti 134 zemí. Primární důvod se netýká vůbec ukazatelů, avšak využívaných typů dat k hodnocení obou mezinárodních organizací k hodnocení konkurenceschopnosti. Diferenciace tkví v tom, že IMD využívá primárně tvrdá (ze 2/3 veškerých dat) statistická data, proto je schopna ohodnotit více než dvakrát méně zemí, než ročenka od organizace WEF (Institute for Management Development, 2006-2019). WEF, i přes nedávnou úpravu týkající se měkkých dat, je schopna vyhodnotit o mnoho více zemí právě díky většímu poměrnému zastoupení měkkých dat, což se naneštěstí odráží v správnosti následných výsledků konkurenceschopnosti (World Economic Forum, 2017).

Avšak nejen ve využitých typech dat lze nalézt rozdíly mezi oběma ročenkami. Například Kadeřábková a Ždárek (2007) tvrdí, že Institute for Management Development se spíše orientuje na hodnocení jakosti podmínek po národní i mezinárodní konkurenceschopnost podniků konkrétní ekonomiky, zatímco World Economic Forum a jejich World Competitiveness Yearbook popisuje jak makroekonomickou úroveň, tak i mikroekonomickou. Mezi další nevýhody metody měření mezinárodní konkurenceschopnosti od IMD podle Klvačové (2003) lze zařadit znevýhodnění malých zemí oproti těm velkým kvůli velkému zastoupení statistických dat. Mezi jeden z největších nedostatků ročenky od IMD, a to neplatí jen u této metody, je taktéž možné považovat velmi časté změny způsobu hodnocení, jelikož dochází v průběhu času k růstu států, ukazatelů a celkově se mění i metodika což pro důvěryhodně srovnání zemí z dlouhodobého hlediska není úplně vhodné. Defakto jedinou významnou výhodou této metody je již zmíněné většinové využívání tvrdých dat. Světové

ekonomické fórum a jeho index má defakto stejnou další nevýhodou (krom již výše zmíněného používání měkkých dat) jako ročenka od IMD. Naneštěstí i v této zprávě dochází k častým změnám ve způsobu hodnocení, což bohužel trochu snižuje využitelnost ve smyslu dlouhodobého věrohodného srovnání zemí.

Na závěr by bylo patřičné uvést, že někteří autoři bývají k výše uvedeným metodám kritičtí, jelikož těmto zprávám bývá přiřazován značný význam, a to jen kvůli médiím. Proto někteří autoři doporučují jednotlivým zemím brát výsledky z těchto šetření s nadhledem. Obzvláště, pokud by měli jednotlivé ekonomiky zavádět na základě těchto hodnocení jakákoliv opatření, což by prý mohlo vést k nestabilitě ekonomiky (Nečadová, a další, 2013).

3.5.3 Deset zlatých pravidel pro nadnárodní konkurenceschopnost

Stéphane Garelli je autorem další metody, která se zabývá makroekonomickou konkurenceschopností. Tento profesor je autorem takzvaného multikriteriálního hodnocení, přičemž úspěšné dosahování, či následně udržování, mezinárodní konkurenceschopnosti bylo popsáno prostřednictvím deseti níže zmíněných pravidel. Deset zlatých pravidel pro nadnárodní konkurenceschopnost nepracuje pouze s ekonomickými aspekty, ale taktéž s těmi neekonomickými (Garelli, 2006).

Stéphane Garelli (2006) pravil, že *„Konkurenceschopnost nelze redukovat na produktivitu nebo zisk. Každý ví, že země, která se nepodílí na užití bohatství, které vytváří, země, která nezajistí svým občanům adekvátní zdravotní nebo vzdělávací infrastrukturu, země, která nedokáže udržet politickou nebo sociální stabilitu, nemůže dlouhodobě prosperovat“*.

Tabulka 2 - Deset zlatých pravidel dosahování mezinárodní konkurenceschopnosti

První pravidlo	Země by měla disponovat stabilním, očekávatelným, právním a administrativním prostředím.
Druhé pravidlo	Správa, respektive celá administrativa, musí fungovat rychle, transparentně a především odpovědně.
Třetí pravidlo	Zde je poukázáno na důležitost investic do společnosti (školství, zdravotnictví, či infrastruktury).
Čtvrté pravidlo	Pokud stát má zájem dlouhodobou o prosperitu a taktéž o stabilitu, tak je zapotřebí si uvědomit, že je důležité podporovat střední třídu.
Páté pravidlo	I rozvoj soukromých a středně velkých podniků je nezbytný pro rozmanitou ekonomiku.
Šesté pravidlo	V tomto pravidle je bráno na zřetel zachování zdravého vztahu mezi produktivitou, mzdou a zdaněním.
Sedmé pravidlo	Zvyšovat úroveň národního trhu prostřednictvím privátních úspor a národních investic.
Osmé pravidlo	Vypovídá o dostatečné adekvátní míře agresivity na zahraničních trzích, aby došlo k zaujetí zahraničních investorů.
Deváté pravidlo	Poukazuje na skutečnost, že je důležité zachovat sociální soudržnost a určité hodnoty.
Desáté pravidlo	Pokud se daří být nějaké zemi dostatečně konkurenceschopnou, tak by měla vracet lidem tento úspěch v podobě vyšší úrovně kvality života.

Zdroj: (Garelli, 2006)

4 Vlastní práce

4.1 Ekonomická situace České republiky před vstupem do Evropské unie

4.1.1 Hrubý domácí produkt

Tabulka 3 - Hrubý domácí produkt přes vstupem do Evropské unie

		2000	2001	2002	2003
HDP	r/r v %	3,6	2,5	1,9	3,6
	mld. Kč	2 189,2	2 352,40	2 464,4	2 577,10

Zdroj: (Kurzy.cz, 2000 - 2021)

Poslední čtyři roky, jenž strávila Česká republika bez Evropské unie, je možné charakterizovat pozitivně, jelikož právě poslední čtyři roky, jenž Česká republika strávila přípravou na vstup do Evropské unie, hrubý domácí produkt rostl. V roce 2001 došlo k nárůstu HDP v celkové výši 163,2 mld. korun českých oproti roku 2000, což znamenalo nárůst reálného HDP o 2,5%. Růst HDP byl zaznamenán i v roce 2002, jelikož celková výše HDP činila 2 464,4 miliard, tudíž došlo k nárůstu o 1,9%, i když tedy o něco menšího, než v roce předchozím. Poslední rok, který Česká republika strávila jakožto nečlen Evropské Unie, byl taktéž velice významným ve smyslu růstu hrubého domácího produktu, vzhledem k tomu, že došlo k nárůstu o 3,6, což vedlo k hodnotě 2 577 miliard (Kurzy.cz, 2000 - 2021).

Nárůst HDP v poslední letech přípravného období byl způsobem primárně zvýšenou spotřebou domácností, tvorbou hrubého fixního kapitálu, na kterém se podílely primárně zahraniční investice díky členům Evropské unie, jenž využívali potenciálu České republiky (Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2007). Díky těmto faktorům došlo mezi lety 2000 až 2003 k nárůstu HDP průměrně o 2,9% v porovnání s rokem předchozím (Kurzy.cz, 2000 - 2021).

4.1.2 Státní dluh

Tabulka 4 - Státní dluh před vstupem do Evropské unie

Rok	Výše státní dluhu (mld. Kč)	Výše HDP (mld. Kč)	Podíl HDP na státním dluhu (%)
2000	289,3	2 189,2	13,20
2001	345	2 352,40	14,67
2002	395,9	2 464,4	16,06
2003	493,2	2 577,10	19,14

Zdroj: (Ministerstvo financí České republiky, 2021)

Státní dluh České republiky, kvůli přípravám na vstup do Evropské unie, se rok od roku zvyšoval, vzhledem k tomu, že v roce 2000 činil státní dluh téměř 290 miliard, avšak to byl pouze teprve začátek, jelikož v roce 2001 vyšplhal státní dluh na částku atakující výši 400 miliard a poslední rok před vstupem do Evropské unie, tedy v roce 2003, činila výše státního dluhu 493 miliard. Je zcela evidentní, že státní dluh v letech před vstupem do Evropské unie nebyl v příliš dobrém stavu, kvůli narůstající tendenci spojené s přípravou na vstup do unie, jelikož mezi roky 2000 až 2003 došlo k nárůstu státního dluhu o více než 200 miliard (Ministerstvo financí České republiky, 2021). Tento nárůst však není spjat pouze s přípravou na vstup do Evropské unie, avšak i s neadekvátně fungující vládou, jenž neuměla patřičně hospodařit s příjmovou a výdajovou stránkou státu, jelikož v roce 2003 činil schodek rozpočtu České republiky téměř 90 miliard, což na tehdejší poměry bylo opravdu hodně (Novinky.cz, 2013).

4.1.3 Nezaměstnanost

Tabulka 5 - Nezaměstnanost před vstupem do Evropské unie

	2000	2001	2002	2003
Průměrná míra nezaměstnanosti v %	9,00	8,55	9,19	9,90
Průměrná celková nezaměstnanost	468 707	444 011	479 655	522 744
Průměrný počet volných pracovních míst	46 450	58 178	48 113	42 469

Zdroj: (Kurzy.cz, 2000 - 2021)

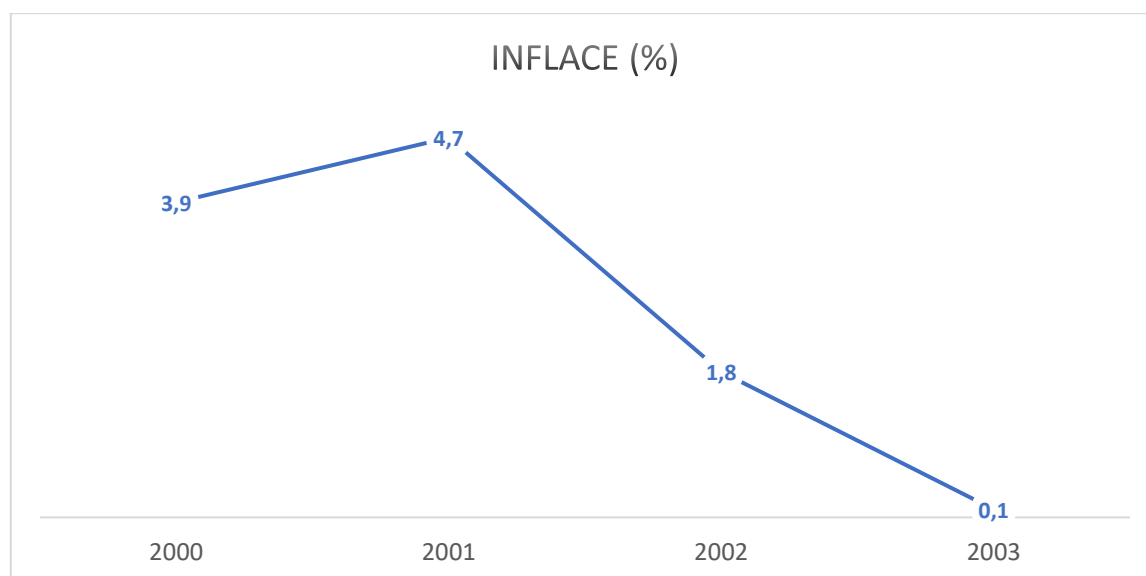
Nezaměstnanost v České republice dosahovala před vstupem do Evropské unie nejvyšších hodnot od vzniku samostatné České republiky, pokud bude bráno v potaz i nezaměstnanost, která je v současné době. Nicméně, v té době byla v Evropské unii jakožto celku průměrná hodnota nezaměstnanosti na přibližně stejné úrovni, tudíž se na tehdejší poměry nejednalo o žádnou neobvyklou skutečnost (Europa, 2003).

Průměrná nezaměstnanost v roce 2000 činila 9%, což odpovídalo v tehdejších dobách více než 468 tisícům nezaměstnaných občanů, přičemž volných pracovních míst bylo pouze přes 46 tisíc. Následující rok přinesl jen mírnější zlepšení, a to konkrétně o necelých půl procenta. Avšak toto zlepšení bylo opravdu jen nepatrné, vzhledem k tomu, že nezaměstnaných občanů České republiky bylo přes 444 tisíc, nicméně počet pracovních míst vzrostl průměrně o téměř 12 tisíc, což se však s tak vysokým průměrným počtem nezaměstnaných může zdát až jako zanedbatelné zlepšení celkové situace. Zlepšení bohužel nenastalo ani v posledních letech, kdy Česká republika nebyla ještě součástí Evropské unie. V roce 2002 totiž došlo k opětovnému nárůstu nezaměstnanosti, a to dokonce na vyšší hodnoty, než v roce 2000, jelikož v roce 2002 byla průměrná míra nezaměstnanosti na hodnotě téměř 9,2%, což tehdy znamenalo téměř 480 tisíc nezaměstnaných. Zvýšení počtu nezaměstnaných bylo naneštěstí doprovázeno i snížením počtu volných pracovních míst, jelikož průměrně bylo v roce 2002 pouze 48 113 volných pracovních míst. Rok 2003 byl ze všech roků, co se týká nezaměstnanosti, nejhorší. V roce 2003 bylo nezaměstnaných téměř 10%, což v přepočtu na lidi činilo více než 522 tisíc nezaměstnaných nehledě na to, že se i v tomto roce snižoval průměrný počet pracovních míst (Kurzy.cz, 2000 - 2021). Mezi obory, které zaznamenaly největší pokles zaměstnanosti, patřily

v té době určité obory, jenž souviseli s veřejnou správou, a taktéž zemědělství. Příčiny, které se v souvislosti s vysokou nezaměstnaností uvádějí, jsou spjaty s nárůstem pracovních sil v těchto letech (Černohorská, 2006).

4.1.4 Inflace

Graf 1 - Průměrná hodnota míry inflace daného roku před vstupem do Evropské unie

Zdroj: (Český statistický úřad, 2021)

Celý rok 2000 byl ve znamení růstu inflace, což v konečném důsledku znamenalo průměrnou hodnotu inflace ve výši téměř 4 %. Trend vysoké inflace byl přenesen i do následujícího roku, jelikož v roce 2001 byla inflace taktéž vysoká, respektive ještě vyšší, než v roce 2000, jelikož průměrná hodnota inflace v roce 2001 činila 4,7 %. K výraznému poklesu inflace došlo v roce 2002 (Český statistický úřad, 2021). Na tento pokles tehdy reagoval i Václav Klaus (2002), který tvrdil, že „*Dnešní výrazný pokles inflace je varovným předstupněm zpomalující se ekonomiky. Současně s tím ale přichází druhý varovný signál, kterým je klesající pasívum obchodní bilance.*“. Trend, nastavený v roce 2002, tedy pokles inflace, následoval i v roce následujícím, kde se průměrná inflace z celého roku zastavila na pouhé jedné desetiné procenta, což už bylo jen krůček od deflace (Český statistický úřad, 2021). Takto nízká inflace, respektive téměř deflace, je možné odůvodnit například výkyvem cen určitých produktů, přičemž na takto nízké inflaci se též podílely například problémy světových ekonomik, či nedobrá ekonomika Evropské unie, jenž už před vstupem byla důležitým obchodním partnerem České republiky (Jirsa, 2002).

4.1.5 Zahraniční obchod

Tabulka 6 - Zahraniční obchod před vstupem do Evropské unie

	Dovoz	Vývoz	Rozdíl	Změna proti předchozímu roku (%)		Krytí dovozu vývozem (%)
	V miliardách korun			Dovoz	Vývoz	
2000	1241,9	1121,1	-120,8	27,6	23,4	90,3
2001	1385,6	1268,1	-117,0	11,6	13,1	91,5
2002	1325,7	1254,9	-70,8	-4,3	-1,2	94,7
2003	1440,7	1370,9	-69,8	8,7	9,3	95,2

Zdroj: (CzechTrade, 2008)

V roce 2000 došlo k razantnímu navýšení zahraničního obchodu, vzhledem k tomu, že dovoz zaznamenal rekordní nárůst o téměř 28%, přičemž vývoz vzrostl oproti roku předchozímu o více než 23%. Tento enormní nárůst zahraničního obchodu byl spjat s nárůstem zahraničních investic, které odstartovaly v roce předchozím, tedy v roce 1999, přičemž nejdůležitějším zahraničním partnerem, jenž již byl součástí Evropské unie, bylo Německo. Další roky tak již významné nebyli, co se týká procentuální změny dovozu a vývozu oproti předchozímu roku. V roce 2001 došlo k většímu procentuálnímu nárůstu vývozu než dovozu, respektive vývoz vzrostl o více než 13% a dovoz o téměř 12%. Rok 2002 zaznamenal byl charakteristický diferenciací oproti rokům 2000 a 2001, jelikož v tomto roce došlo k poklesu obou sledovaných hodnot. Dovoz poklesl proti předchozímu roku o více než 4% a vývoz o více než jedno procento (CzechTrade, 2008). Tento vskutku zajímavý rok okomentovala i samotná Česká národní banka (2003), jenž uvedla, že „*Na výsledku zahraničního obchodu se podílel příznivý vývoj směnných relací ovlivněný poklesem cen surovin na světovém trhu a meziroční posilování nominálního kurzu koruny vůči všem hlavním měnám*“. Pokles dovozu a vývozu oproti předchozím rokům byl pouze ojedinělou událostí, což dokládá i skutečnost, že v roce 2003 vzrostl dovoz proti předchozímu roku o téměř 9% a vývoz o více než 9% (CzechTrade, 2008).

Jak demonstruje tabulka číslo 4, je zcela evidentní, že před vstupem České republiky do Evropské unie byl export a import, co se týká investovaných finančních prostředků, na přibližně stejné hodnotě, avšak dovoz vždy převažoval nad vývozem. Krytí dovozu vývozem se vždy nacházelo pod 100%, i přes skutečnost, že rok od roku se krytí dovozu vývozem zvyšovalo. Pokud se hodnota nachází pod 100% tak dochází k určitým komplikacím, jako například zvyšování některých indikátorů nestability, či se zvyšoval deficit běžného účtu platební bilance.

Michael Baun a Dan Marek (2010) dokonce ve své publikaci Česká republika a Evropská unie uvedli, že nedostatečného krytí dovozu vývozem si povšimla i samotná Evropská unie, která tento ukazatel, v podání České republiky, nebrala na lehkou váhu s tím, že požadovali jeho zlepšení.

Na závěr celé kapitoly, jenž se snažila popsat ekonomickou situaci České republiky před vstupem do Evropské unie, by bylo vhodné vyhodnotit v několika málo větách, jak na tom tedy Česká republika byla. Mezi lety 2000 až 2004 česká ekonomika lehce expandovala, jelikož se snažila své hospodářské aktivity směřovat ke splnění kritérii, jenž byly stanoveny pro vstup do Evropské unie. Česká ekonomika v těchto letech procházela transformací na tržní hospodářství, kvůli možnosti stanout vedle nejvyspělejších států celé Evropy. Díky snaze splnit veškerá kritéria a zkvalitnit ekonomiku došlo k navýšení jak dovozu, tak i vývozu, či k navýšení zahraničních investic. Do Evropské unie Česká republika nevstupovala ve špatném stavu, tudíž měla relativně slušnou výchozí pozici začlenit se mezi nejlepší členské státy Evropské unie.

4.2 Ekonomická situace České republiky po vstupu do Evropské unie

4.2.1 Hrubý domácí produkt

Tabulka 7 - Hrubý domácí produkt po vstupu do Evropské unie

		2004	2005	2006	2007
HDP	r/r v %	4,5	6,3	6,8	6,1
	mld. Kč	2 814,8	2 983,9	3 222,4	3 535,5

Zdroj: (Kurzy.cz, 2000 - 2021)

Již v prvním roce, kdy byla Česká republika součástí Evropské unie, došlo meziročně k nárůstu hrubého domácího produktu o 4,5%, přičemž hodnota HDP činila více než 2 814 miliard. Nicméně, o něco větší nárůst HDP nastal až v letech následujících což dokládá skutečnost, že v roce 2005 HDP v běžných cenách stoupl na téměř 3 000 miliard, přičemž tento nárůst byl ovlivněn například zahraničním obchodem, který je popsán níže, či výdaje domácností, které díky lepšímu stavu ekonomiky měli k dispozici vícero prostředků na výdaje. Tempo růstu v běžných cenách hrubého domácího produktu pokračovalo i v roce 2006, jelikož HDP vyšplhalo až na sumu 3 222,4 miliard. Stabilní rozvoj hospodářství se projevil i v roce 2007, i přes skutečnost, že meziroční nárůst HDP činil jen 6,1% (Kurzy.cz, 2000 - 2021). Nutno podotknout, že nárůst mohl být klidně o něco větší vzhledem k předchozím letům, nicméně

v letech 2007 a 2008 startovala takzvaná velká recese, jenž ovlivnila chod ekonomik celého světa (Aktuálně.cz, 2018).

4.2.2 Státní dluh

Tabulka 8 - Státní dluh po vstupu do Evropské unie

Rok	Výše státní dluhu (mld. Kč)	Výše HDP (mld. Kč)	Podíl HDP na státním dluhu (%)
2004	592,9	2 814,8	21,06
2005	691,2	2 983,9	23,16
2006	802,5	3 222,4	24,90
2007	892,3	3 535,5	25,24

Zdroj: (Ministerstvo financí České republiky, 2021)

I po vstupu České republiky do Evropské unie došlo k nárůstu státního dluhu. V roce 2004 činil státní dluh téměř 530 miliard s tím, že o rok později se státní dluh navýšil o dalších 100 miliard, tudíž v roce 2005 byl na hodnotě přesahující 690 miliard. Rostoucí tendence se projevila i v následujících letech, jelikož státní dluh se v roce 2006 vyšplhal na částku vyšší než 800 miliard, přičemž i rok 2007 byl ve znamení nárůstu státního dluhu, protože činil již téměř 900 miliard (Ministerstvo financí České republiky, 2021).

Hospodářská situace se v České republice rok od roku zlepšovala, nicméně státní dluh se ve sledovaném období každý rok navyšoval přibližně o 100 miliard (Ministerstvo financí České republiky, 2021).

4.2.3 Nezaměstnanost

Tabulka 9 - Nezaměstnanost po vstupu do Evropské unie

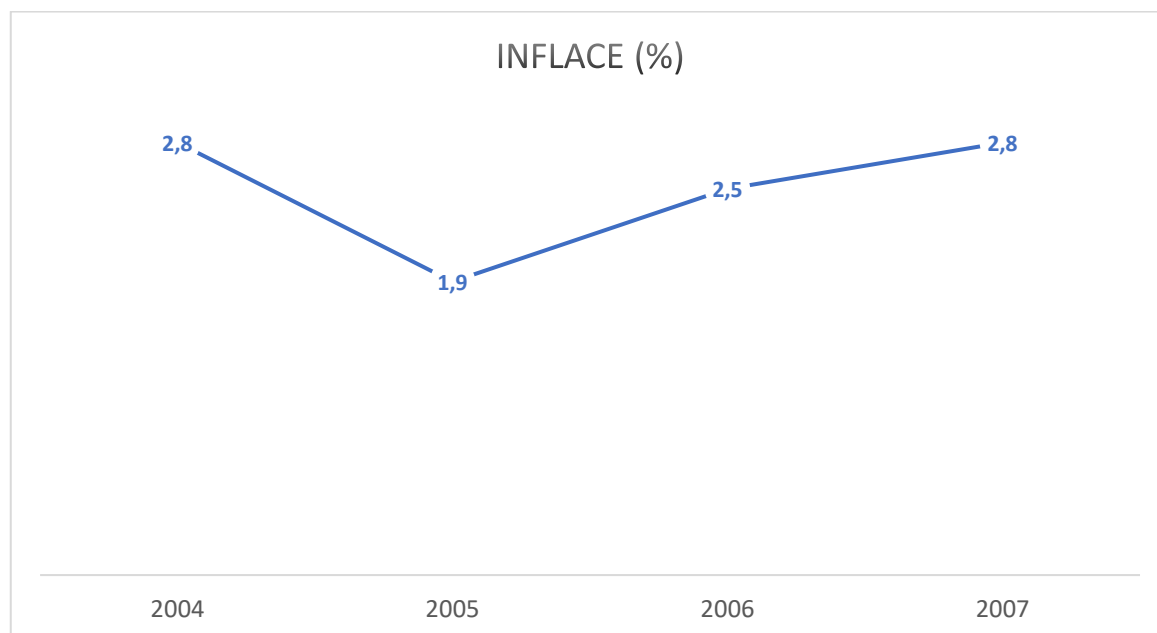
	2004	2005	2006	2007
Průměrná míra nezaměstnanosti v %	9,78	8,95	8,08	6,57
Průměrná celková nezaměstnanost	537 407	512 194	472 212	388 875
Průměrný počet volných pracovních míst	46 048	54 968	84 242	124 001

Zdroj: (Kurzy.cz, 2000 - 2021)

Před tím, než Česká republika vstoupila do Evropské unie, byla nezaměstnanost na průměrné celoroční hodnotě 10%. Následující rok, tedy v roce 2004, činila průměrná (průměr za všech 12 měsíců) míra nezaměstnanosti přibližně 9,8%, což v tomto roce činilo přes 537 tisíc nezaměstnaných, přičemž volných pracovních míst bylo pouze lehce přes 46 tisíc. Nicméně, následující léta přinesla zlepšení a to ve všech ohledech, minimálně co se nezaměstnanosti týká. V roce 2005 se podařilo nezaměstnanost dostat pod 9%, přičemž průměrná celková nezaměstnanost byla lehce přes 512 tisíc. I průměrný počet volných pracovních míst za celý rok stoupl na téměř 55 tisíc. K razantnímu zlepšení však došlo převážně v letech 2006 a 2007, minimálně z pohledu průměrného celoročního množství volných pracovních míst. Rok 2006 přinesl zlepšení o téměř procento, což znamenalo, že průměrná nezaměstnanost za celý rok činila necelých 8%. Průměrně bylo nezaměstnaných přibližně 472 tisíc lidí, avšak průměrné množství volných pracovních míst za celý rok přesahoval 84 tisíc, což znamená zlepšení o 30 tisíc oproti roku předchozímu. Z celého sledovaného období však nejlépe skončil rok 2007, a to nejen z důvodu doposud nejnižší průměrné míry nezaměstnanosti, která činila 6,57%. V tomto roce totiž poprvé došlo ke snížení průměrné celkové nezaměstnanosti pod 400 tisíc, přičemž hodnota činila necelých 389 tisíc. I průměrný počet volných pracovních míst byl doposud rekordní, jelikož průměrně bylo k dispozici 124 tisíc volných pracovních míst (Kurzy.cz, 2000 - 2021). Mezi hlavní důvody snižování nezaměstnanosti po vstupu do Evropské unie lze zmínit určitě zahraniční investice, jenž vedly v konečném důsledku ke vzniku nových pracovních míst (Chmelař, 2014).

4.2.4 Inflace

Graf 2 - Průměrná hodnota míry inflace daného roku po vstupu do Evropské unie

Zdroj: (Český statistický úřad, 2021)

Po vstupu do Evropské unie se naštěstí nesnižovala míra inflace, která v roce 2003 byla už tak na nízké hodnotě 0,1%, což potvrzuje skutečnost, že inflace v roce 2004 činila 2,8% (Český statistický úřad, 2021). Mohli zde být i určité obavy, že po vstupu do Evropské unie dojde ke vzrůstu cen, k čemuž však u většiny sortimentů nedošlo, nicméně vzestup spotřebitelských cen zaznamenala například telekomunikace (Český statistický úřad, 2021). V roce 2005 došlo k poklesu inflace, přičemž hodnota míry inflace činila 1,9%, avšak v tomto roce došlo například k nárůstu pohonných hmot, což potvrzuje cena benzínu a nafty v druhé polovině roku, která činila v jednu chvíli průměrně 33,33 korun za jeden litr, respektive 30,78 korun za jeden litr (Český statistický úřad, 2017). Následující rok však nepokračoval ve snižování inflace, jelikož průměrná míra inflace činila 2,5%. Poslední sledovaný rok, tedy rok 2007, přinesl jen nepatrný nárůst inflace, a to konkrétně o 3 desetiny procenta (Český statistický úřad, 2021). V tomto roce pokračovalo zdražování elektřiny, či došlo k vzestupu spotřebitelských cen u potravin, nealkoholických nápojů, nebo u alkoholických nápojů, tabáku, ale také u obuvi (Český statistický úřad, 2021).

4.2.5 Zahraniční obchod

Tabulka 10 - Zahraniční obchod po vstupu do Evropské unie

	Dovoz	Vývoz	Rozdíl	Změna proti předchozímu roku (%)		Krytí dovozu vývozem (%)
	V miliardách korun			Dovoz	Vývoz	
2004	1749,1	1722,7	-26,4	4,6	25,7	98,5
2005	1830,0	1868,6	38,6	15,0	8,5	102,1
2006	2104,8	2144,6	39,8	13,6	14,8	101,9
2007	2391,3	2479,2	87,9	0,6	15,6	103,7

Zdroj: (CzechTrade, 2008)

Česká republika se začlenila do Evropské unie v době, kdy její dovoz převyšoval vývoz, což se postupem času změnilo. V roce 2004 se rapidně zvýšil vývoz, což dosvědčuje nárůst proti roku předchozímu, který narostl o více než 25%, tedy o čtvrtinu za jeden jediný rok, což samozřejmě bylo způsobeno samotným vstupem do EU, respektive zlepšením vztahů s ostatními členskými státy. Dovoz v tomto roce se zvýšil proti roku předchozímu pouze o necelých 4,5%. Následující rok, tedy rok 2005, už tak významným pro procentuální nárůst vývozu proti roku předchozímu nebyl, což se nejspíše dalo očekávat vzhledem k rapidnímu nárůstu v roce 2004, nicméně i tak se podařilo navýšit vývoz o 8,5%, přičemž dovoz byl o 15% vyšší než v roce předchozím. Nejdůležitější událostí, která se v tomto roce odehrála z pohledu zahraničního obchodu, byla však skutečnost, že poprvé vývoz České republiky předčil dovoz, tudíž saldo platební bilance bylo po dlouhé době aktivní, respektive, dosáhlo částky 38,6 miliard korun českých. Rok 2006 byl charakteristický opětovným značným procentuálním zvýšením vývozu proti roku předchozímu, vzhledem k tomu, že narostl o téměř 15%, přičemž dovoz se zvětšil o 13,6% a vývoz díky těmto hodnotám opětovně překonal dovoz. Poslední rok ve sledovaném období se nesl ve znamení vývozu, jelikož vývoz narostl procentuálně o 15,6% proti roku předchozímu, přičemž dovoz pouze o 0,6%. Díky těmto hodnotám se razantně navýšila kladná hodnota salda platební bilance na téměř 88 miliard korun českých (CzechTrade, 2008). Za zlepšením hodnot vývozu stál v té době například vývoz silničních vozidel, čí celkově dobrá ekonomická situace v celé Evropské unii (Český statistický úřad, 2008).

Krytí dovozu vývozem se po vstupu do Evropské unie razantně zlepšilo, i přes skutečnost, že ideálních hodnot tento ukazatel nedosáhl hned tentýž rok, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie. Avšak, ve sledovaném období hned druhý rok se podařilo v tomto

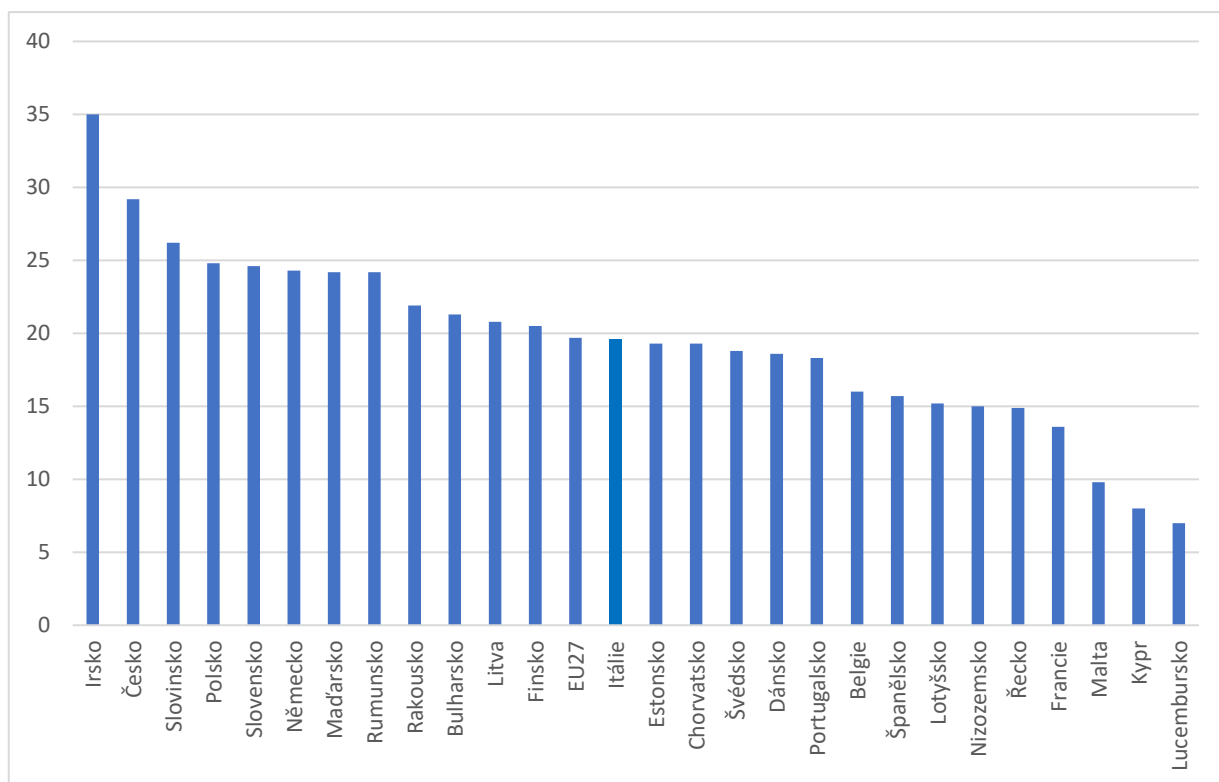
ohledu dosáhnout dostačujících hodnot, které se podařilo udržet i v letech následujících, což přispívalo k větší stabilitě (CzechTrade, 2008).

4.3 Konkurenční výhody České republiky

4.3.1 Průmysl

Hlavní konkurenční výhodu lze vidět jednoznačně v průmyslu, vzhledem k tomu, že se nemalým dílem (29,2%) podílí na celkové tvorbě hrubého domácího produktu. Průmysl je možné dělit na průmysl těžební a průmysl zpracovatelský, přičemž právě zpracovatelský průmysl zastává převážnou část v České republice. Zpracovatelský průmysl se podílí na celkovém průmyslu z více než 90%, přičemž největší část je zastoupena výrobou motorových vozidel, jenž je následována energetikou, či výrobou kovových konstrukcí (Fajfrová, 2019). Taktéž by bylo vhodné zmínit, že se jedná o nedílnou součást zahraničního obchodu, a to obzvláště s ostatními státy Evropy. Průmysl však není důležitý pouze ze strany hrubého domácího produktu, či zahraničního obchodu, avšak vzhledem k jeho rozšíření taktéž zaobírá příslušný poměrný díl v zaměstnanosti (Kovanda, 2020). Na celkové zaměstnanosti se průmysl podílí opravdu z nemalé části, jelikož v roce 2019 bylo v průmyslu zaměstnáno přes 28% zaměstnaných z hospodářství České republiky, což tehdy, tedy před necelým rokem, činilo více než milion a půl lidí. Co se týká investic, tak se dá očekávat, že vzhledem k tomu, že je průmysl nedílnou součástí české ekonomiky, že i investice budou nemalého rázu. V roce 2019 činily výdaje na investiční aktivity, respektive na tvorbu hrubého fixního kapitálu, téměř 450 miliard korun, což čítalo přibližně polovinu veškerých investic nefinančních podniků. Nezanedbatelné se zdají investice v posledních letech do oblastí zahrnující informační a komunikační technologie, či do vědy a výzkumu (Český statistický úřad, 2020).

Graf 3 - Podíl průmyslu České republiky na HDP (%) ve srovnání s dalšími členskými zeměmi Evropské unie (2019)

Zdroj: (Český statistický úřad, 2020)

Česká republika se z dlouhodobého hlediska pravidelně udržuje na předních příčkách, co se týká podílu průmyslu na celkové tvorbě hrubého domácího produktu. Takto vysoký podíl průmyslu na HDP komentuje i Miroslav Novák (2016), analytik společnosti Akcenta, jenž tvrdí, že „Důvody lze hledat jak v historii, když v Česku hraje průmysl důležitou roli již od druhé poloviny 19. století, tak po roce 1989 v geografické poloze, v zahraničních investicích do zpracovatelského průmyslu a v neposlední řadě v levné a kvalifikované pracovní síle.“. Ve skutečnosti jediné Irsko je schopné překonávat Českou republiku v této statistice, přičemž v roce 2019 se podařilo Irsku dosáhnout 35% podílu průmyslu na HDP. Je však nutné podotknout, že skladba průmyslu Irska je odlišná, nehledě na vysoký počet sídel mezinárodních korporací, tudíž se dá říci, že se Irsko nedá příliš srovnávat se zbytkem členských států Evropské unie. Z grafu je patrné, že až na výjimku Irska, se na nejvyšších procentuálních podílech nacházely státy ze střední části Evropy, jejichž účast v Evropské unii netrvá příliš dlouho. Pointa tkví v tom, že obvykle bývá zvykem, že země, které vstupovaly do Evropské unie před nedávným časem, jsou po svém začlenění obvykle průmyslově založené, avšak lze nalézt i výjimky, mezi které je možné zařadit země typu Malta, či Kypr, a nebo Lotyšsko, jejich

procentuální podíl průmyslu na HDP je razantně nižší než v porovnání například s Českou republikou (Český statistický úřad, 2020).

Tato konkurenční výhoda má svá pozitiva, avšak i negativa. Mezi výhody lze určitě zařadit nezaměstnanost, jelikož se za relativně krátký časový úsek, a taktéž bez nějakých větších obtíží, snížila nezaměstnanost v celé České republice na úplné minimum v porovnání s ostatními členskými státy Evropské unie. Naneštěstí takto vysoký podíl průmyslu na HDP přináší i určitá úskalí. Vzhledem k tomu, že se dá říci, že se Česká republika v současné době bez průmyslu v žádném případě neobejde, tak je prakticky nemožné, aby docházelo k navyšování mezd, jenž by se alespoň trochu přibližovali vyšším mzdám, které jsou charakteristické pro západní část Evropy. Další nevýhoda je spjata s nestabilitou, protože zisky z průmyslu se neodvíjí pouze na základě vnitřní ekonomiky, avšak i na vnějším ekonomickém vývoji, což se samozřejmě projevuje na kolísavosti (Hovorka, 2016).

Dá se konstatovat, že průmysl přináší výhodu v zaměstnání, jelikož poskytuje rozsáhlou škálu pracovních příležitostí, avšak na druhé straně limituje celkový průměrný nárůst mezd, jelikož je obtížné při takto rozsáhlém podílu na HDP změnit koncept ekonomiky, který by umožnil díky jiným odvětvím navyšovat mzdy (Hovorka, 2016).

4.3.2 Cestovní ruch

Další konkurenční výhodu je možné shledat v cestovním ruchu. I přes skutečnost, že cestovních ruch se podílí na hrubém domácím produktu jen z necelých tří procent a na zaměstnanosti přibližně z 4,5%, tak je zapotřebí si uvědomit, že cestovní ruch má v České republice velký potenciál vzhledem k relativně malé velikosti České republiky (Český statistický úřad, 2021).

Množství turistů v České republice byl v roce 2019 přibližně 22 milionů (na základě počtu hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních), přičemž nárůst proti minulému roku činil 737 tisíc, což ve výsledku znamená 3,5% navýšení turistů. Toto navýšení jen potvrzuje skutečnost, že množství turistů v České republice v několika posledních letech roste, když nebudeme brát v potaz rok 2020, který byl ovlivněn světovou situací kolem nemoci COVID-19. Zájem o Českou republiku pochází jak od domácích turistů, tak i od zahraničních, jelikož domácí turismus se v roce 2019 zvýšil o 4,4% a zahraniční o 2,6%. Největší podíl ze zahraničních turistů zaujímají sousedé České republiky, tudíž převážně Němci, následováni Slovenskem a Polskem, jejich podíl se v roce 2019 navýšil proti roku 2018. Naopak méně turistů přicestovalo z Číny, či Jižní Koreje (Businessinfo, 2021).

Pravděpodobně nikoho nepřekvapí, že nejnavštěvovanějším místem České republiky je Praha. Stačí se totiž podívat na celosvětové srovnání měst, ve kterém se Praha umístila za rok 2018 na 28. místě nejnavštěvovanějších měst svět. V roce 2018 navštívilo Prahu téměř 6,7 milionů, přičemž prognózy na rok 2019 se měli pohybovat kolem 7,1 milionu návštěvníků (Hospodářské noviny, 2019). Pro zajímavost je možné uvést, že v roce 2018 byl nejnavštěvovanějším místem v Praze Pražský hrad, následovaný Lanovou dráhou na Petříně a na třetím místě se umístila Zoologická zahrada. Mimo Prahu byly nejnavštěvovanějšími místy Dolní Vítkovice, Aqualand Moravia a Zoologická zahrada Zlín (Adamcová, a další, 2019).

Jedním z největších předností České republiky mohou být nízké ceny. Obecně je o České republice u zahraničních turistů známo, že v naší republice je relativně nízká cena služeb, či potravin. Nejen nízké ceny lákají zahraniční návštěvníky. Velmi důležitým prvkem cestovního ruchu je kultura. Velké množství památek, různých galerií, či různé festivaly jsou velkým lákadlem pro zahraniční turisty. V neposlední řadě je taktéž zapotřebí si uvědomit, že v nedávných letech trápil celý svět nemalá aktivita teroristických organizací, což se projevilo i na samotném cestovním ruchu, jelikož turisté si více promýšleli, jaké země navštíví (Deník.cz, 2015). Česká republika se v současné době nachází na osmém místě ve Světovém mírovém indexu (GPI), tudíž se jedná o osmou nejbezpečnější zemi světa, přičemž bezpečnější zemí v Evropské unii už je jen Dánsko (5. místo) a Rakousko (4. místo) (Reliefweb, 2019). Na závěr je možné zmínit příjemnou zeměpisnou polohu. Česká republika se nachází v samotném středu Evropy, což umožňuje zahraničním turistům navštěvovat naši zemi, aniž by museli trávit dlouhou dobu cestováním.

Avšak, krom několika pozitiv je možné nalézt i určitá negativa která brání v rozkvětu cestovního ruchu. Jedním z největších problémů cestovního ruchu v celé České republice je nedostatek kvalifikované pracovní síly a špatný marketing. Nedostatečné množství pracovní okomentoval i Michal Novák (2019), z pracovního portálu Profesia.cz, jenž tvrdí, že *„Tyto segmenty vykrývaly vždy letní špičku sezónními brigádnickými pracovníky, a těch je momentálně na trhu méně, než nabízených míst. Část z nich totiž stahuje i výroba a obchod, které obsazováním míst na dohodu řeší nedostatek trvalých pracovníků. Obory náročné na jednání se zákazníky a kvalitu poskytovaných služeb, za poměrně nezajímavé základní finanční ohodnocení, tak nelákají tolik lidí jako dříve“*. S nedostatkem kvalifikované pracovní síly může souviset i skutečnost, že na základě různých statistik, jenž se zaměřují na úroveň jazykových dovedností, je zcela patrné, že úroveň jazykové vybavenosti občanů České republiky není na příliš vysoké úrovni, což pro cestovní ruch je opravdu důležité. Úroveň anglického jazyka není příliš dobrá, jelikož v roce 2019 jsme se umístili celosvětově až na 23. místě mezi státy, jenž

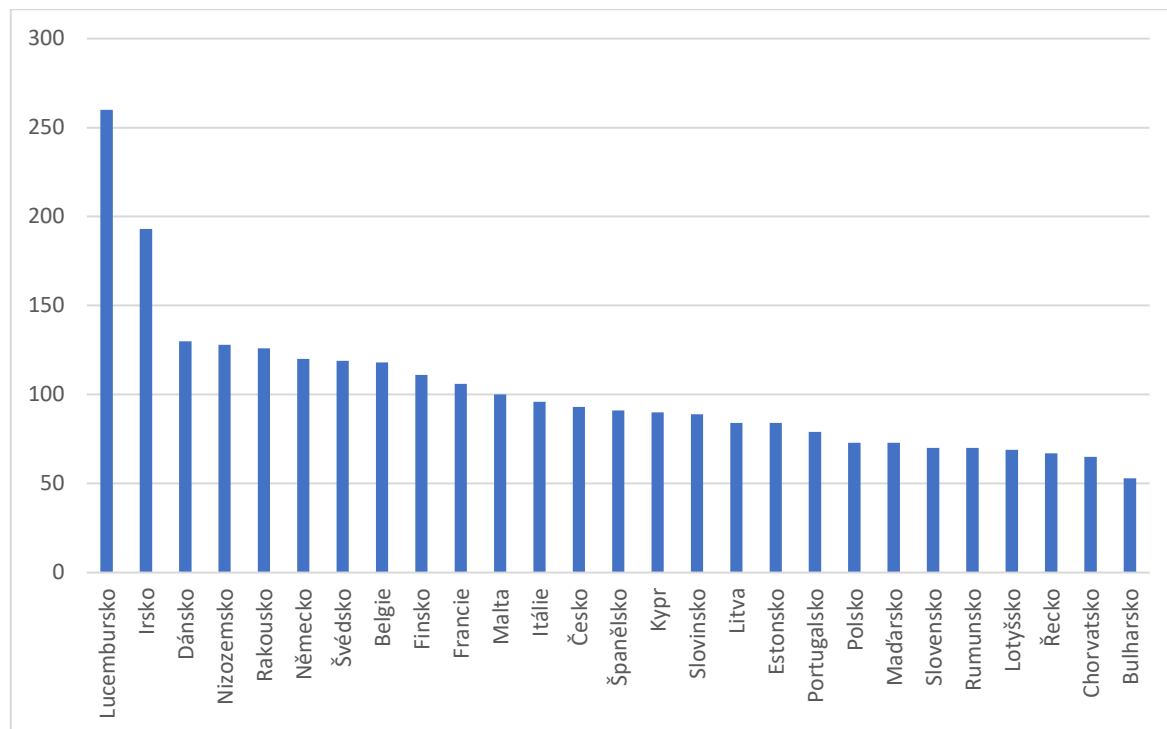
nemají anglický jazyk jako mateřský. Lze pro zajímavost uvést, že v tomto srovnání nás předstihlo Polsko, či Maďarsko (Novinky.cz, 2019). Naneštěstí úroveň německého jazyka v České republice je opravdu na nedobré úrovni, jelikož se většina lidí zaměřuje na jazyk anglický, kvůli nižší komplikovanosti a kvůli pocitu vyššího využití, což samozřejmě je nežádoucí obzvláště pro cestovní ruch České republiky, jenž je každoročně navštěvován převážně turisty z Německa (Trojanová, 2017). K nevhodně vedenému marketingu se vyjádřil i například Stanislava Voleman (2015), tehdejší předseda Asociace průvodců ČR, který popsal úroveň marketingu následovně „*Vůbec se neděje třeba to, že někdo, když už připraví zvláštní akci typu rytířských turnajů a podobně, by připravil i cílený marketing a zaměřil se na oslovení publika v Rakousku nebo Německu. To hodně chybí*“. K nedostatkům, které mohou bránit rozvoji cestovního ruchu v České republice, je nedostatečná úroveň silnic, či malé množství dálnic. Případně je možné uvést nízký počet bezplatných parkovacích míst, což taktéž může turisty odrazovat (Deník.cz, 2015).

Česká republika má určitě co nabídnout, minimálně, co se týká kultury a umění, vzhledem k vysokému množství kulturních památek. Bohužel potenciál, kterým Česká republika zjevně disponuje, je nevyužit, což potvrzuje například nízká zaměstnanost v této sféře, či velmi nízké investice do kultury. Avšak i díky všem uvedeným nedostatkům je zarážející, že díky kulturnímu bohatství, které Česká republika nabízí, či díky nízkým cenám pro zahraniční klientelu, a nebo také na základě každoročního vzestupu zahraničních (i domácích) návštěvníků, vláda České republiky neupraví svoji politiku a nezaměří se více na podporu cestovního ruchu.

4.4 Srovnání členských zemí EU na základě ekonomických ukazatelů

4.4.1 HDP na obyvatele v PPS

Graf 4 - HDP na obyvatele v jednotkách PPS současných členů EU (2019)

Zdroj: (Eurostat, 2021)

Politika Evropské unie je nastavena tak, že se snaží odstraňovat značné ekonomické rozdíly mezi jednotlivými členskými státy. Patrné ekonomické rozdíly totiž znemožňují politiku Evropské unie, a taktéž mohou způsobovat v budoucnu krize. Růst HDP u zemí, které se připojili do Evropské unie v roce 2004, vzkvétá rychleji, než u zemí, jenž jsou členy déle. Každoročně u těchto mladších členů Evropské unie roste HDP průměrně o 6%, přičemž u starších členů o 2% (iROZHLAS, 2018).

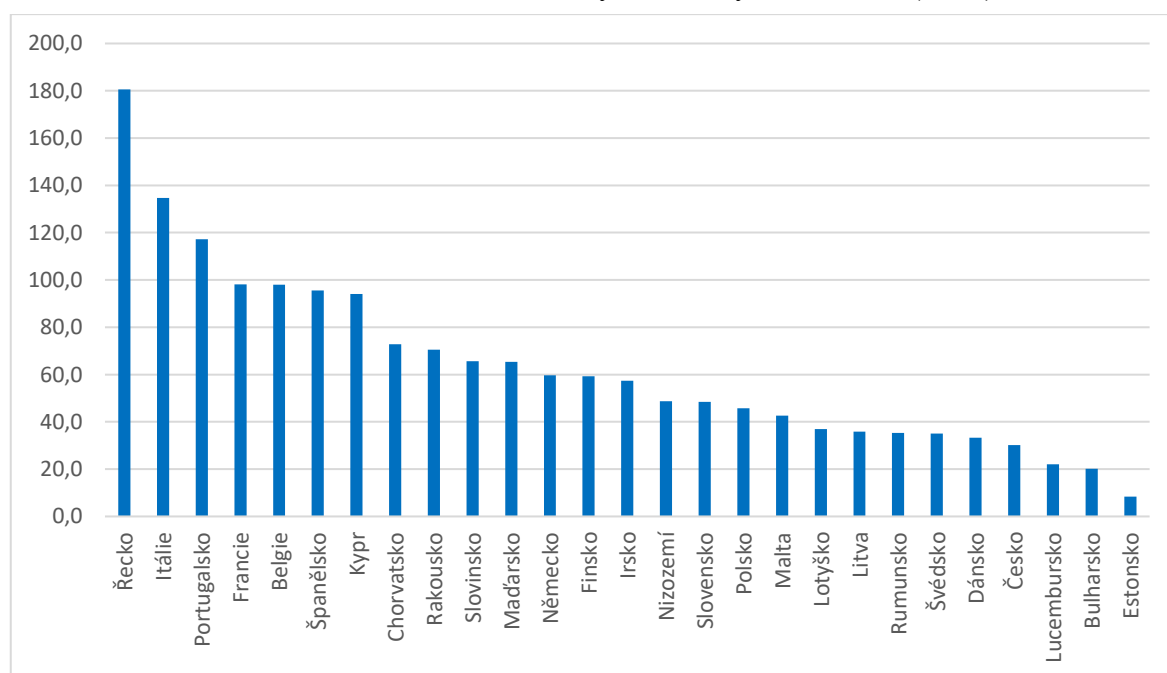
I přes snahu Evropské unie, eliminovat značné ekonomické rozdíly, je zcela evidentní, že se v Evropské unii nacházejí kontrasty co se týká životní úrovně jednotlivých zemí. V grafu je možné vidět, že Lucembursko se nachází zcela jasně na vrcholu, minimálně co se týká HDP na obyvatele v jednotkách PPS. Příčiny úspěchu Lucemburska, i přes skutečnost, že se jedná opravdu o malou zemi, je možné přisoudit značné dynamice a produktivitě jejich ekonomiky, finančním službám, ocelářství, či telekomunikacím, které taktéž mají značný vliv na vzrůstu. Nemluvě o tom, že Lucembursko je proslulé tím, že do této země jezdí pracovat nemalé množství lidí ze zahraničí, či že se jedná o zemi s několika sídly evropských institucí (Gola,

2011). Lucembursko je následováno Irskem, které taktéž dosahuje ukázkových hodnot v tomto konkrétním srovnání, na čemž se nejvíce podílí průmysl a služby, jenž mají přibližně stejné zastoupení ve struktuře HDP. Pro zajímavost je možné uvést, že se jedná o nejrychleji rostoucí ekonomiku celé Evropské unii, či že v roce 2010 bylo Irsko nutné žádat o mezinárodní pomoc kvůli ekonomickému krachu (Aktuálně.cz, 2018).

Česká republika se v tomto srovnání nachází na 13. místě z 27. členských zemí Evropské unie. Jedná se tedy o průměrné umístění, nicméně, například ve srovnání s členy Visegrádské skupiny jsme dopadli nejlépe, jelikož Slovensko se umístilo na 22. místě, Maďarsko na 21. místě a Polsko na 20. místě. Avšak například Malta, která má přibližně půl milionu obyvatel, skončila před Českou republikou. Všechny země, které se umístili na vyšších příčkách jsou ze západní Evropy, nicméně z grafu je patrné, že Česká republika příliš nezaostává nad některými členy EU (Eurostat, 2021).

4.4.2 Státní dluh

Graf 5 - Poměr státního dluhu k HDP současných členských zemí EU (2019)

Zdroj: (Eurostat, 2021)

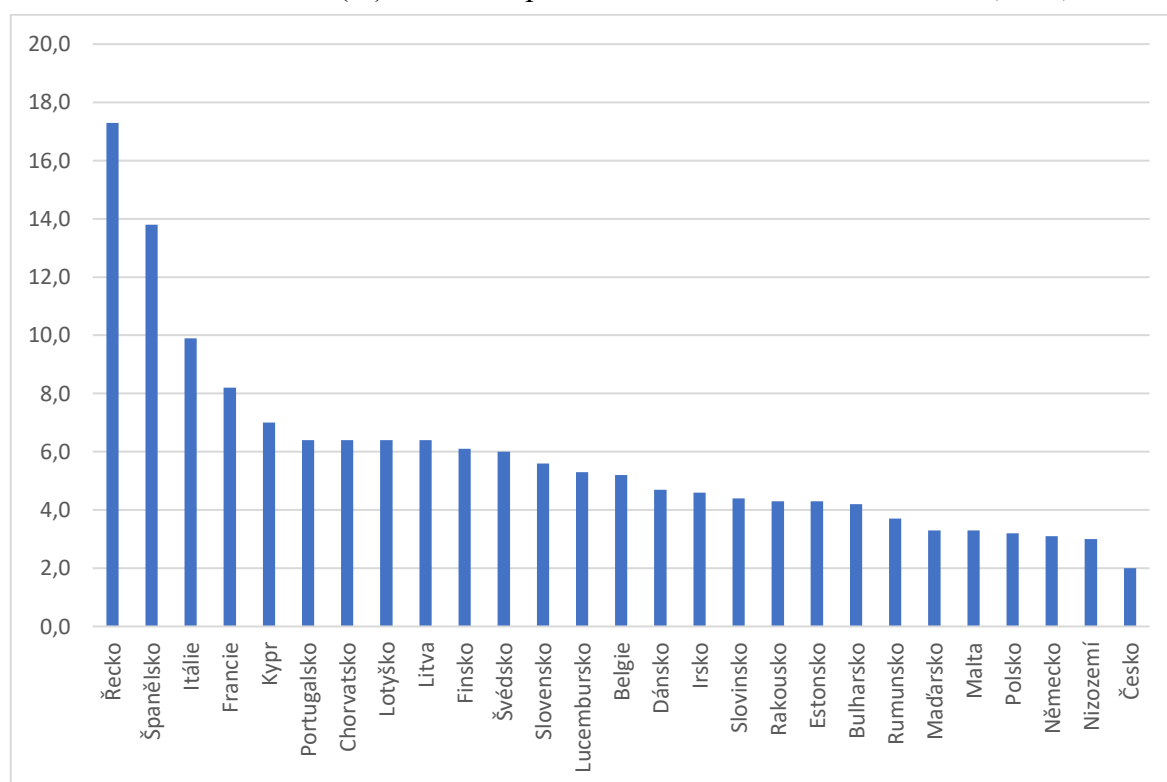
Průměrná hodnota poměru státního dluhu k hrubému domácímu produktu současných členských zemí Evropské unie v roce 2019 činila 63,4%. Do průměru se tedy vešlo 16 členských zemí Evropské unie, přičemž poslední zemí, jenž splňovala tento průměr, bylo Německo s hodnotou 59,6%.. Mezi největší dlužníky v současné době patří jednoznačně Řecko a Itálie. Obzvláště Řecko, vzhledem k tomu, že její poměr státního dluhu k HDP činil 180,5%.

Takto vysoké zadlužení je však spojeno s ekonomickou krizí, které Řecko trápí již několik let. Naopak nejnižší hodnotu v tomto srovnání vykazuje Estonsko, jejíž poměr státního dluhu k HDP v roce 2019 vykazoval hodnotu 8,4%, či lze zmínit Bulharsko, které sice v předchozím srovnání skončilo jako nejhorší, nicméně v tomto porovnání se umístila jakožto druhá nejlepší země (Eurostat, 2021).

Česká republika dlouhodobě vykazuje velice příznivé výsledky v tomto srovnání, což potvrzuje i srovnání z roku 2019, kde se Česká republika umístila na 4. místě, respektive, měla čtvrtý nejnižší státní dluh v poměru k HDP, přičemž tato hodnota činila 30,2%. Takto nízké zadlužení, respektive nízké zadlužení vůči ostatním zemím, je dobré pro naši ekonomiku hned z několika důvodů. Pokud je země zadlužena, tak se snižuje pravděpodobnost, že daná země bude schopna plnit své povinnosti. Schopnost dostát svých povinností se samozřejmě projevuje například při poskytování úvěrů, respektive u výhodnosti úvěru pro danou zemi. Taktéž lze zmínit investory, jenž samozřejmě neradi budou investovat do zemí, které mají vysoké zadlužení, nemluvě o tom, že může daná země s narůstajícím dluhem zbankrotovat, jako tomu bylo například u Argentiny (Gola, 2013).

4.4.3 Nezaměstnanost

Graf 6 - Nezaměstnanost (%) zemí Evropské unie občanů ve věku 20-64 let (2019)

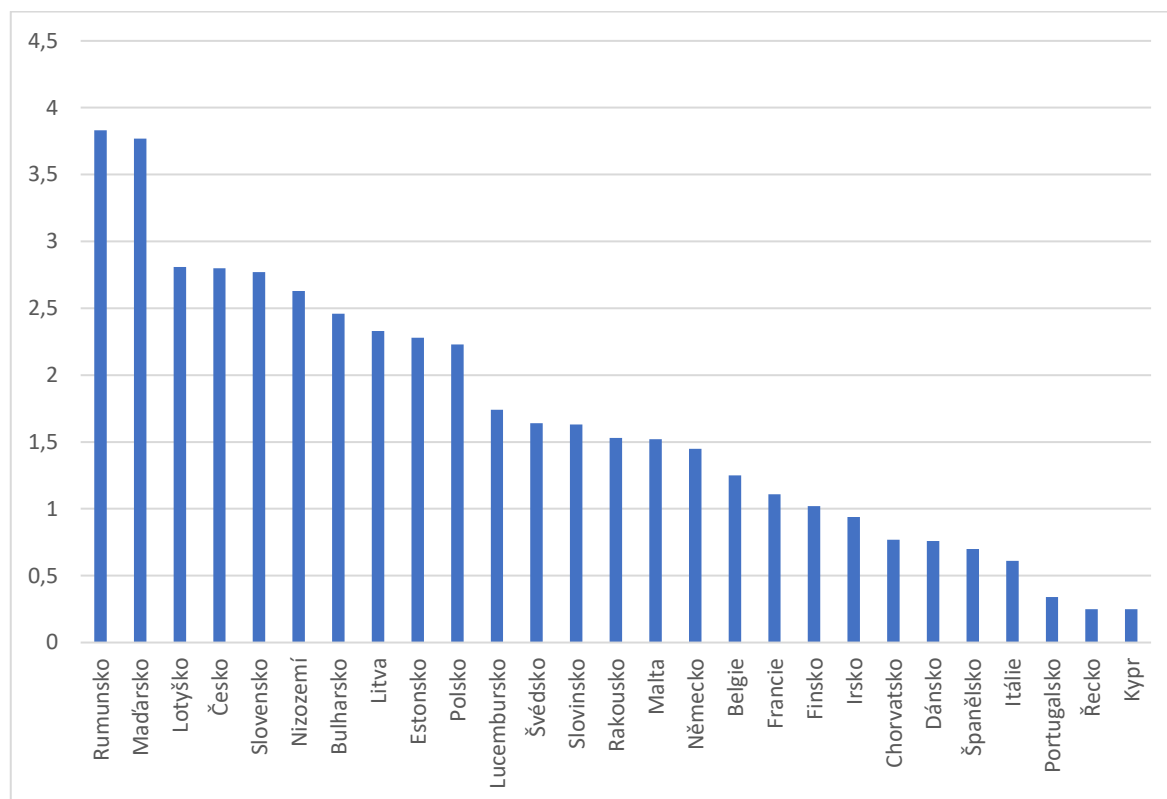
Zdroj: (Eurostat, 2021)

Opětovně se na posledním místě, respektive na místě s nejvyšší nezaměstnaností, nachází Řecko, jenž v roce 2019 bylo v této zemi více než 17% nezaměstnaných, což souvisí s již zmíněnou ekonomickou krizí (Eurostat, 2021). Na druhém nejhorším místě se v tomto srovnání nacházelo Španělsko. Tuto zemi však ani tak netrápí nedobrá ekonomická situace, avšak se primárně potýká s velmi nízkým počtem patřičně kvalifikovaných osob (iDNES, 2016). Průměrná nezaměstnanost v Evropské unii u občanů jednotlivých zemí ve věku 20-64 let činila 5,9%. Do tohoto průměru se v roce 2019 vešlo 16 zemí, včetně Slovenska, které tuto skupinu uzavíralo. Nutno však podotknout, že tento průměr je navýšen nemalými hodnotami Řecka a Španělska, jelikož průměr Evropské unie bez těchto dvou zemí činil 5,1% (Eurostat, 2021).

Česká republika se v tomto konkrétní srovnání umístila na úplném vrcholu, tedy jakožto země s nejvyšší zaměstnaností, přičemž hodnota v roce 2019 vykazovala pouhých 2% (Eurostat, 2021). Takto nízká nezaměstnanost je způsobena například vysokým podílem průmyslu na HDP, navyšující spolupráce s německou ekonomikou, či také nastavená politika přijímání pracovníků ze zahraničí (Bartušková, 2017).

4.4.4 Míra inflace

Graf 7 - Míra inflace (%) zemí Evropské unie (2019)

Zdroj: (Eurostat, 2021)

V tomto srovnání se na vrcholu umístilo Rumunsko, jenž v roce 2019 disponovalo mírou inflace ve výši 3,83%, přičemž těsně bylo následováno Maďarskem s hodnotou 3,77%. Průměrně míra inflace v Evropské unii v roce 2019 činila 1,65%, což znamená, že do tohoto průměru se vešlo hned 16 zemí (Eurostat, 2021).

Naneštěstí Česká republika je relativně hodně nad průměrem Evropské unie, jelikož v roce 2019 vykazovala míra inflace hodnotu 2,8%, což v posledních pár letech nebylo nic neobvyklého, jelikož již od roku 2017 vykazuje míra inflace nadprůměrných hodnot. Naopak nejnižší hodnotu v celé Evropské unii ze současných členů vykazoval Kypr, který se blížil až deflaci, vzhledem k tomu, že míra inflace činila 0,25% (Eurostat, 2021).

4.4.5 Obchodní bilance

Tabulka 11 - Obchodní bilance současných členských zemí EU (2019)

Pořadí země	Vyjádřeno v milionech dolarů	
	Země	Hodnota obchodní bilance
1.	Německo	254 936,2
2.	Nizozemí	73 262,0
3.	Irsko	71 296,9
4.	Itálie	59 151,5
5.	Česko	20 262,4
6.	Belgie	18 365,1
7.	Dánsko	13 165,7
8.	Maďarsko	3 801,6
9.	Polsko	2 015,3
10.	Švédsko	1 852,5
11.	Slovinsko	904,2
12.	Finsko	-166,9
13.	Slovensko	-366,2
14.	Estonsko	-1 891,5
15.	Litva	-2 488,2
16.	Lotyšsko	-3 228,5
17.	Bulharsko	-3 873,0
18.	Malta	-4 064,9
19.	Kypr	-5 706,9
20.	Rakousko	-5 943,4
21.	Lucembursko	-7 483,2
22.	Chorvatsko	-10 644,9
23.	Rumunsko	-19 657,5
24.	Portugalsko	-22 864,0
25.	Řecko	-24 344,0
26.	Španělsko	-38 306,3
27.	Francie	-81 447,4

Zdroj: (Countryeconomy, 2019)

Vývoz v roce 2019 jednoznačně převyšoval dovoz v Německu, jelikož hodnota obchodní bilance činila téměř 255 tisíc milionu dolarů, avšak takto výrazné převýšení dovozu vývozem vykazovalo pouze Německo ze současných členských států Evropské unie. Průměrná hodnota obchodní bilance v roce 2019 činila 10 612,47 milionu dolarů (a to převážně právě díky Německu), přičemž této průměrné hodnoty dosahovalo pouze 7 zemí Evropské unie. Taktéž je možné uvést, že kladné obchodní bilance, tedy že hodnota vývozu převyšovalo hodnotu dovozu, dosáhlo v roce 2019 pouze 11 členských států současné Evropské unie.

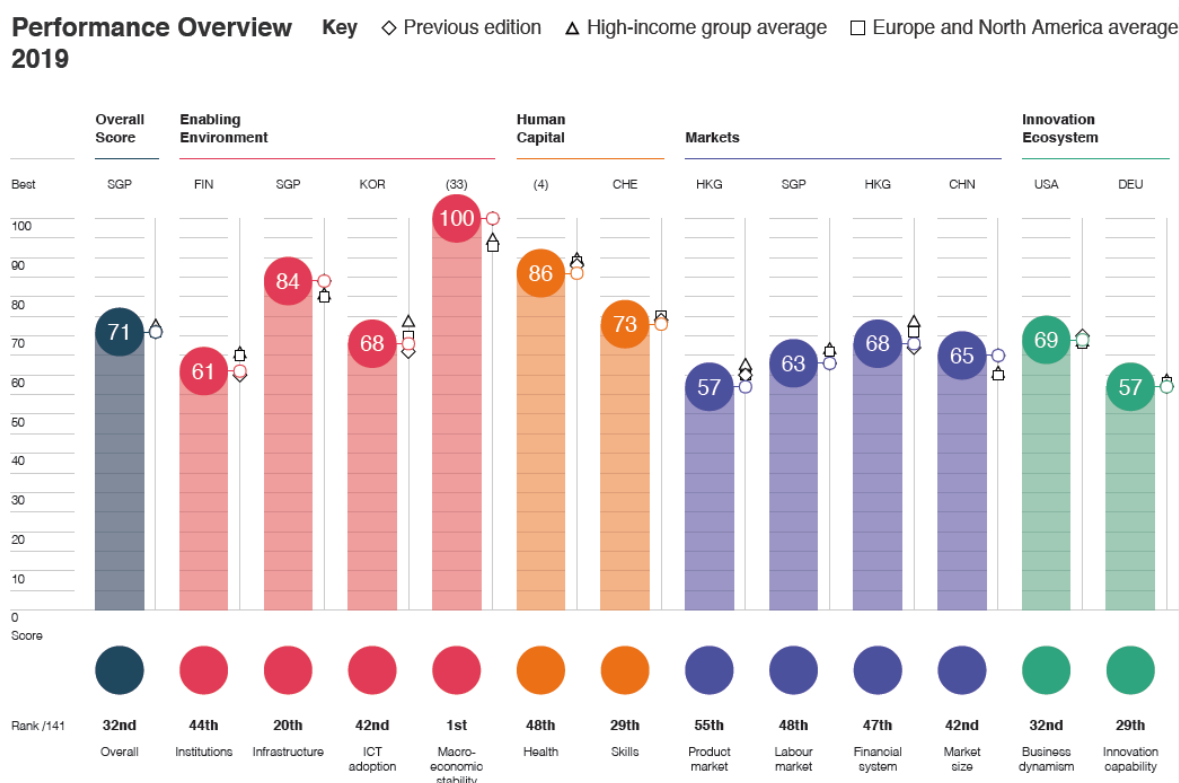
Zajímavým faktem určitě je, že Francie, která je považována za jednu z nejdřívejších ekonomik, dosáhla nejhoršího výsledku obchodní bilance z celé Evropské unie, a to ke taktě se znatelně velkým náskokem před Španělskem (Countryeconomy, 2019). Je však nutné podotknout, že tento nepříznivý výsledek souvisí s oživením hospodářského růstu, a taktě závislost Francie pouze na několika málo exportních odvětví (Opěla, 2020).

Česká republika v tomto srovnání vykazuje nadprůměrných hodnot, vzhledem k tomu, že v roce 2019 převyšoval vývoz dovoz o 20 262,4 milionu dolarů. Největším českým zahraničním a současné unijním partnerem je dlouhodobě Německo, které zaujímá přibližně 40% z celého exportu, přičemž nejvíce Česká republika exportuje stroje a dopravní prostředky (Český statistický úřad, 2021).

4.5 Zpráva o globální konkurenceschopnosti

V mezinárodním srovnání konkurenceschopnosti se Česká republika umístila za rok 2019 na 32. místě z celkově 141 porovnávaných států. Nicméně, je nutné však podotknout, že šlo o zhoršení o 3 pozice, vzhledem k tomu, že nás předběhl Katar, Itálie a Estonsko. I přes skutečnost, že došlo k oslabení mezinárodní konkurenceschopnosti o tři pozice, tak ve skutečnost došlo k oslabení pouze o 0,3 bodu. Avšak na druhou stranu je zapotřebí si uvědomit, že Česká republika v tomto konkrétním hodnocení již nějakou dobu stagnuje, tudíž je zde určité riziko, že prvních třicet nejvíce konkurenceschopnější zemí světa by se mohlo časem ještě více vzdálit od naší republiky (World Economic Forum, 2019).

Obrázek 4 - Hodnocení jednotlivých pilířů České republiky (2019)

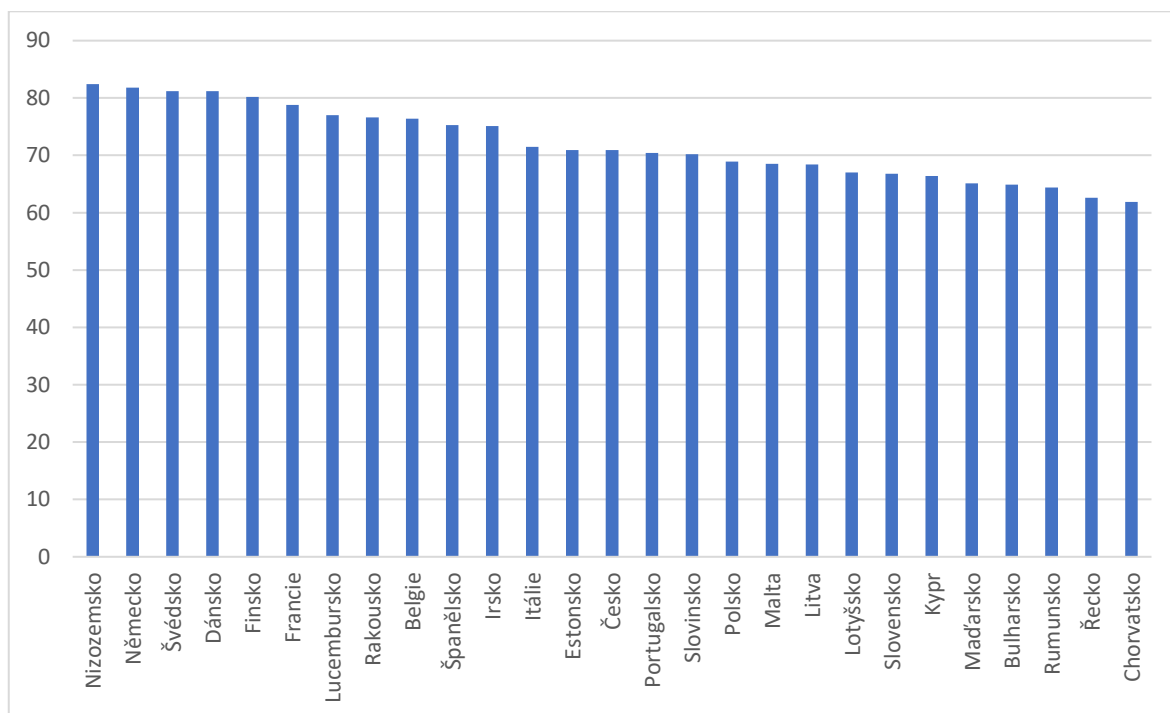

Zdroj: (World Economic Forum, 2019)

V porovnání s minulým rokem nedošlo pozičně k žádnému zlepšení, jelikož většina pilířů byla vyhodnocena buď stejně, nebo o něco hůře. Nejvíce si Česká republika pohoršila u zdraví (z 41. místa na 48.), či u hodnocení finančního systému, kde došlo ke zhoršení o 7 míst proti roku 2018. Naopak nejlépe hodnoceným pilířem byla opětovně makroekonomická stabilita, která dosáhla plného počtu bodu a díky tomu se s dalšími 33 státy dělí Česká republika o první místo. Relativně zajímavé je hodnocení infrastruktury České republiky, které pravděpodobně zcela neodpovídá realitě, vzhledem k tomu, že vykazuje celkem slušných hodnot. Pointa tkví v tom, že jelikož se WEF snaží redukovat měkká data, tak například u železničních sítí hodnotí jen hustotu bez ohledu na to, že v České republice nebyl doposud vybudován jediný metr vysokorychlostní tratě (World Economic Forum, 2019).

Mezi konkrétní největší slabiny řadí WEF nedostatečnou kvalitu institucí. Dále taktéž například shledává nedostatky na pracovním trhu, ať už kvůli daním, či kvůli nastavené politice zaměstnávání cizinců, a taktéž kritizuje nadměrně velkou míru byrokracie. Bohužel vzhledem ke zprávám z minulých let je zcela evidentní, že nedostatky, které WEF jednoznačně definuje již několik let, neustále přetrvávají (World Economic Forum, 2019).

Graf 8 - Hodnocení zemí Evropské unie na základě zprávy organizace WEF (2019)

Zdroj: (World Economic Forum, 2019)

Česká republika se v tomto mezinárodním srovnání konkurenceschopnosti umístila na 14. místě ze současných 27 členských států Evropské unie. Jedná se tedy o průměrné umístění, nicméně od roku 2019 se Česká republika připravila o postavení nejkonkurenceschopnější ekonomiky střední a východní Evropy, kvůli již zmíněnému zhoršení proti roku 2018, které bylo způsobené lepším umístěním Itálie a Estonska. Nemluvě o stagnaci ekonomiky České republiky, která způsobuje narůstající ztrátu na nejvyspělejší země (World Economic Forum, 2019).

4.6 Žebříček konkurenceschopnosti zemí

Podle žebříčku konkurenceschopnosti sledovaných zemí organizace IMD pro rok 2019 se Česká republika umístila na 33. místě z 63 zemí z celého světa. I v tomto žebříčku si proti roku 2018 Česká republika pohoršila, v tomto případě však dokonce o 4 místa (Institute for Management Development, 2019).

Obrázek 5 - Hodnocení jednotlivých částí České republiky (2019)

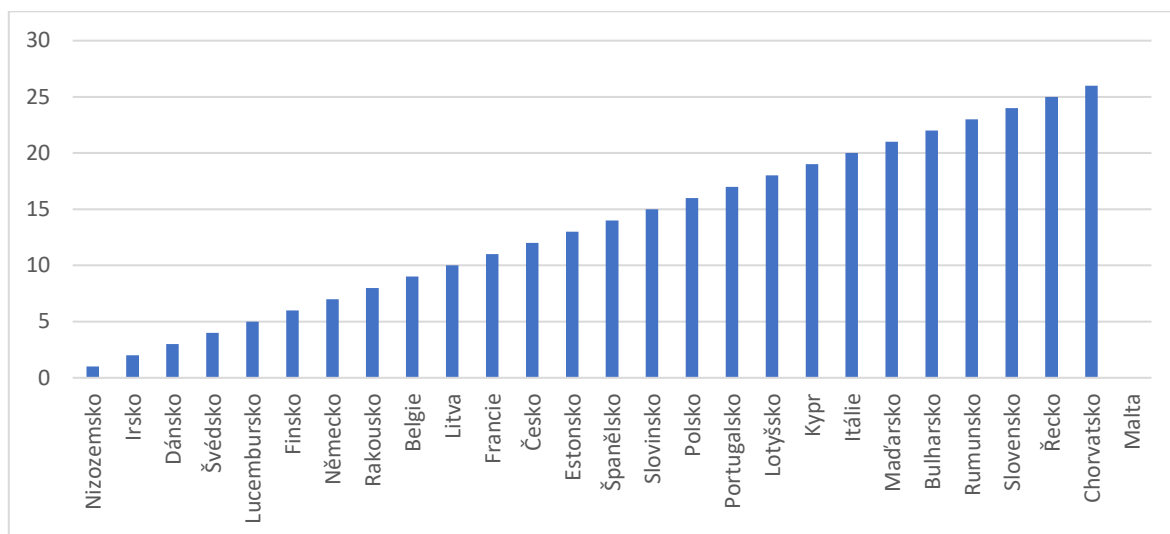

Zdroj: (Institute for Management Development, 2019)

Ze všech hlavních sledovaných skupin se podařilo České republice si polepšit pouze v ekonomické výkonnosti. Naneštěstí zbylé skupiny, tedy efektivita vlády, efektivita podnikání a infrastruktura zaznamenaly pokles v hodnocení. Nejlépe v hodnocení opětovně skončila ekonomická výkonnost České republiky, kde jednoznačně hrála velkou roli nezaměstnanost, kterou máme dlouhodobě minimální. Naopak mezinárodní investice dopadly v této skupině nejhůře. Efektivita vlády bylo hodnocena jako 36 nejlepších ze všech sledovaných zemí, nicméně vzhledem k tomu, že je hodnoceno pouze 63 zemí, tak se nejedná o příliš dobrý výsledek. V této složce je většina indikátorů bohužel hodnocena nedobře, přičemž nejhůře je na tom obchodní legislativa a daňová politika. O dvě místa hůře dopadla efektivita podnikání, přičemž nejhůře hodnoceným indikátorem byl trh práce. Poslední složka, tedy infrastruktura, se umístila na 32. místě ze všech zemí, což je průměrná hodnota. Tato složka nejhůře posoudila postoje a hodnoty České republiky, a taktéž vzdělání (Institute for Management Development, 2019).

Určitě je taktéž možné zmínit průzkum, prostřednictvím kterého požádala organizace IMD respondenty, aby z 15 indikátorů vybrali 5, jež považují za klíčové faktory přitažlivosti své ekonomiky. Z tohoto průzkumu vyšlo najevo, že jednoznačně si respondenti z České republiky nejvíce cení kvalifikované pracovní síly a úroveň vzdělání. Naopak nejméně respondenti vybírali mezi možnými odpověďmi kvalitní vládu a adekvátní daňovou politiku (Institute for Management Development, 2019).

Graf 9 - Umístění zemí Evropské unie na základě zprávy organizace IMD (2019)

Zdroj: (Institute for Management Development, 2019)

Umístění jednotlivých členských států Evropské unie není zcela kompletní, jelikož organizace IMD neohodnotila Maltu. Nicméně, v tomto mezinárodním srovnání mezi členskými státy Evropské unie se Česká republika umístila na 12 místě z 26 hodnocených zemí Evropské unie, což poukazuje na lehce nadprůměrné hodnocení. Naneštěstí i v tomto srovnání nedochází v posledních letech k žádnému zlepšení v celkovém hodnocení, ba naopak, jelikož buď hodnocení České republiky stagnuje, nebo se zhoršuje. Poslední dvě příčky i v tomto srovnání obsadilo Chorvatsko s Řeckem (Institute for Management Development, 2019).

Výsledky a diskuse

V této další kapitole bude rozebrána situace České republiky před vstupem do Evropské unie v komparaci se situací po vstupu do Evropské unie, kvůli snaze nalézt odpověď na otázku, zdali si Česká republika polepšila vstupem do Evropské unie, a poté budou okomentovány výsledky jednotlivých ekonomických ukazatelů a zpráv od organizací IMD a WEF za účelem nalézt odpověď na otázku, jak moc je Česká republika konkurenceschopná v porovnání s ostatními aktuálními členskými státy Evropské unie.

4.7 Vyhodnocení vstupu České republiky do Evropské unie

Nejen vzhledem k vybraným základním ekonomickým ukazatelům, jenž byly využity v praktické části, je možné konstatovat, že z ekonomického úhlu pohledu se vstup České republiky do Evropské unie, a následné setrvání, vyplatil. Toto konstatování je doložitelné například nárůstem hrubého domácího produktu, či skutečností, že finanční hodnota vývozu převýšila hodnotu dovozu. Na dobrých výsledcích se však podílela taktéž možnost využití financí z evropských fondů, které, díky svému členství v Evropské unii, mohla Česká republika využívat. Značný podíl na hospodářském růstu měly velice pravděpodobně však taktéž samotné přípravy na vstup do Evropské unie, protože Česká republika musela vynaložit nemalé prostředky pro splnění požadavků pro přijetí do Evropské unie.

Nárůst hrubého domácího produktu, či aktivní obchodní bilance, nebyly jediné benefity, které byly spjaty se vstupem do Evropské unie. Po vstupu do EU totiž došlo i k navýšení zahraničních investic, či k relativně razantnímu poklesu nezaměstnanosti. Před samotným vstupem do Evropské unie existovaly u občanů České republiky obavy, že dojde k razantnímu nárůstu cen, k čemuž však nedošlo. Lidé se taktéž obávali ztráty svého zaměstnání, což se však taktéž nevyplnilo, ba naopak (Kunštát, 2003). Jediný sledovaný ekonomický ukazatel, jenž nezaregistroval zlepšení po vstupu České republiky do Evropské unie, je státní dluh. Tento ekonomický ukazatel byl však z převážné části ovlivněn špatnými rozhodnutími vlády, jelikož zde byla značná nerovnováha mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu (Národní rozpočtová rada, 2021). Česká republika si však i ve státním rozpočtu polepšila díky vstupu do Evropské unie, jelikož její výdaje do evropského rozpočtu nepřevyšovaly příjmy z fondů (Žurovec, 2020).

4.8 Vyhodnocení vybraných základních ekonomických ukazatelů

Vzhledem k tomu, že bylo uvedeno pět ekonomických ukazatelů, tak by bylo vhodné tyto ukazatele dohromady vyhodnotit za cílem vytvoření pořadí členských zemí Evropské unie. Než však dojde k samotnému vyhodnocení, bylo by na místě si objasnit, jakým způsobem byly jednotlivé ukazatele vyhodnocovány autorem této bakalářské práce. Všechny indikátory byly ohodnoceny tím způsobem, že země s nejhorším umístěním v daném ukazateli obdržela v tabulce číslo 27 (na základě skutečnosti, že Evropská unie je v současné době tvořena 27 státy), druhá nejhorší země 26, přičemž nejlepší země obdržela číslo 1. Každé kritérium mělo stejnou váhu.

S ukazatelem HDP na obyvatele v jednotkách PPS bylo pracováno tím způsobem, že čím vyšší HDP na obyvatele v jednotkách PPS, tím lépe, proto země s nejvyšší hodnotou tohoto ukazatele obdržela 1 a nejhorší 27. Státní dluh jednotlivých států EU byl hodnocen na principu, že čím vyšší, tím horší hodnocení. Tudíž země s nejvyšším státním dluhem obdržela číslo 27 a země s nejnižším poměrem státního dluhu k HDP číslo 1. Na nezaměstnanost se v tomto hodnocení nahlíželo stejným způsobem, jako na státní dluh, tudíž čím vyšší nezaměstnanost, tím horší hodnocení. Míra inflace byla svým způsobem pro vyhodnocení ze všech ukazatelů pro autora této bakalářské práce nejtěžší, protože inflace může být, ale taktéž nemusí být, ve své podstatě špatná, jelikož hlavně záleží na konkrétní zemi, jakým stylem nastavuje svoji měnovou politiku. Nicméně, autor se rozhodl pracovat s mírou inflace obdobným způsobem jako se státním dluhem a nezaměstnaností, tudíž čím vyšší míra inflace, tím horší hodnocení. Posledním ukazatelem je obchodní bilance. Jelikož je v zájmu všech zemí, aby jejich platební bilance byla bilancí aktivní, tudíž aby vývoz v peněžním vyjádření převyšoval dovoz, tak zde došlo k hodnocení tím způsobem, že čím vyšší obchodní bilance, tím lépe pro hodnocení dané země.

Tabulka 12 - Shrnutí jednotlivých ekonomických ukazatelů zemí EU (2019)

Rok 2019	Pořadí (nejvyšší číslo = nejhorší výsledek)				
	HDP	Státní dluh	Nezaměstnanost	Míra inflace	Obchodní bilance
Lucembursko	1	3	15	17	21
Irsko	2	14	12	8	3
Dánsko	3	5	13	6	7
Nizozemsko	4	13	2	22	2
Rakousko	5	19	10	14	20
Německo	6	16	3	12	1
Švédsko	7	6	17	16	10
Belgie	8	23	14	11	6
Finsko	9	15	18	9	12
Francie	10	24	24	10	27
Malta	11	10	5	13	18
Itálie	12	26	25	4	4
Česko	13	4	1	24	5
Španělsko	14	22	26	5	26
Kypr	15	21	23	1	19
Slovinsko	16	18	11	15	11
Litva	17	8	19	20	15
Estonsko	18	1	9	19	14
Portugalsko	19	25	22	3	24
Polsko	20	11	4	18	9
Maďarsko	21	17	6	26	8
Slovensko	22	12	16	23	13
Rumunsko	23	7	7	27	23
Lotyšsko	24	9	20	25	16
Řecko	25	27	27	2	25
Chorvatsko	26	20	21	7	22
Bulharsko	27	2	8	21	17

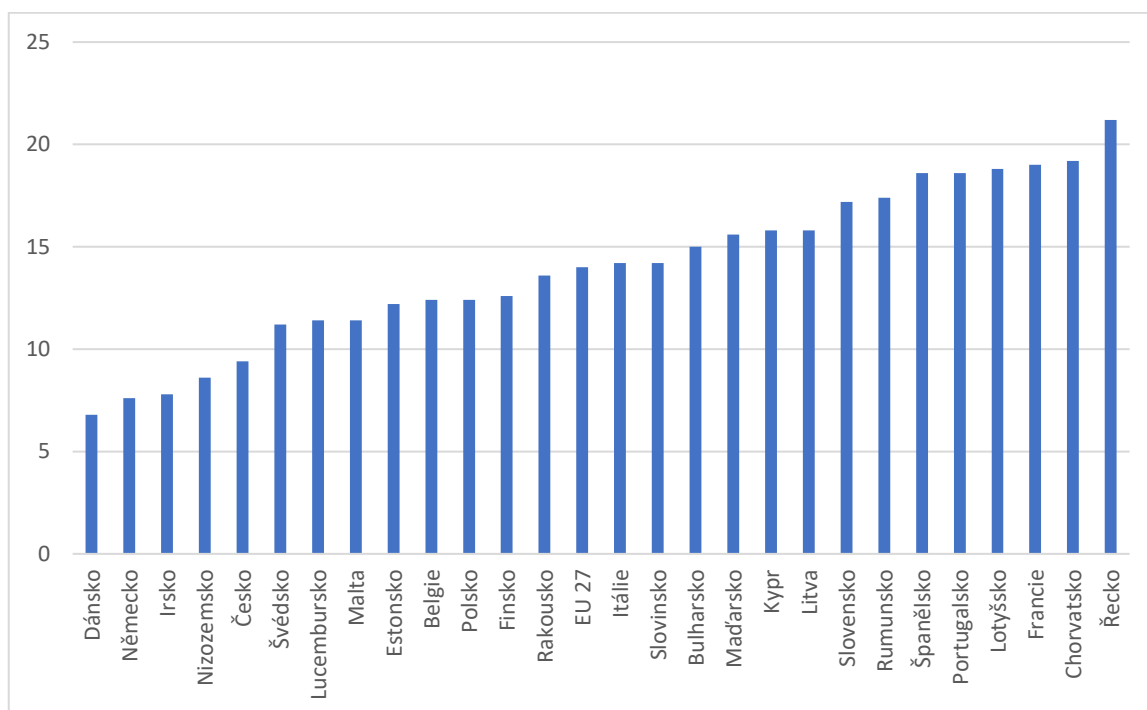
Zdroj: Vlastní zpracování na základě předchozích tabulek

Na první pohled dosahují v tomto srovnání pěti vybraných základních ekonomických ukazatelů velmi dobrých hodnot země Dánsko, Německo, či Nizozemí, což se promítne i ve finálním srovnání, avšak relativně překvapivé se mohou zdát výsledky Francie, či naopak Estonska. Ačkoliv je obecně Francie brána jakožto jeden z nejvyspělejších států, tak na základě výše uvedeného hodnocení je zcela patrné, že ve finálním srovnání se neumístí na předních příčkách, ba naopak, i přes skutečnost, že měla Francie nadprůměrné výsledky v ukazateli HDP

na obyvatele v jednotkách PPS. Avšak již zmíněné Estonsko, které nemá pověst jakožto jeden z nejnávštěvnějších států, v tomto srovnání pěti ekonomických ukazatelů dosahuje velmi pěkných výsledků.

Česká republika dosahuje v tomto hodnocení zajímavých výsledků v dobrém slova smyslu, přičemž jedinou hodnotou, která se vychyluje od ostatních, je inflace, kterou máme dlouhodobě na velmi nadprůměrné úrovni v rámci Evropské unie.

Graf 10 - Finální hodnocení zemí EU 27 na základě vybraných ekonomických ukazatelů (2019)

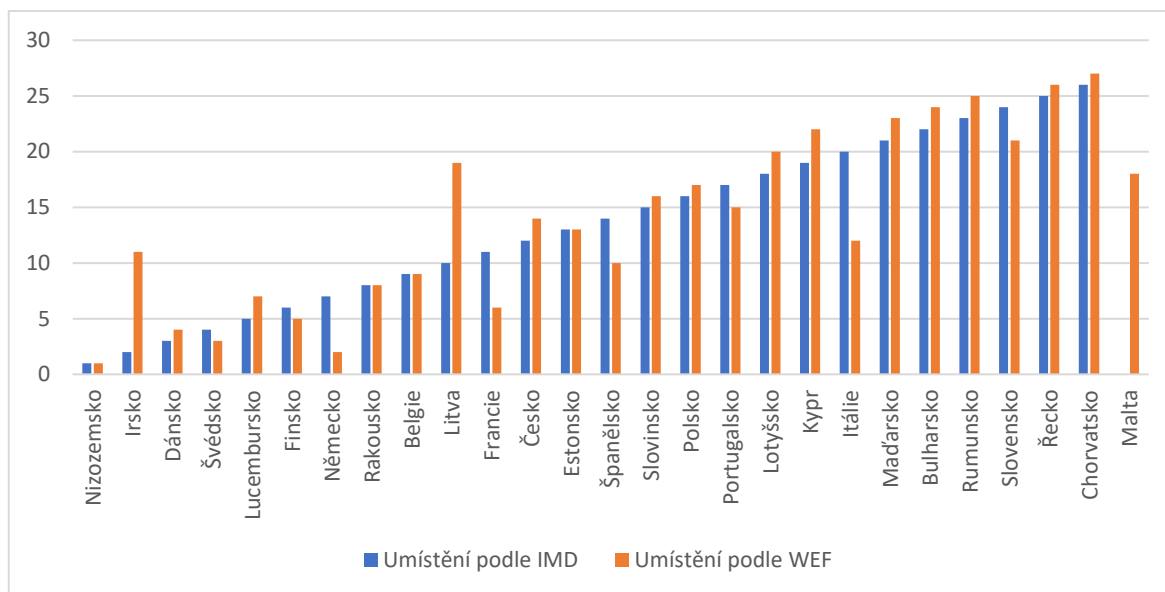
Zdroj: Vlastní zpracování na základě předchozích grafů

V závěrečném hodnocení, které je vytvořeno na základě nejnižšího průměru ze všech ekonomických ukazatelů výše popsané metodiky tohoto hodnocení, se nejlépe umístilo Dánsko s průměrem 6,8, jenž bylo následováno Německem (7,6) a Irskem (7,8). Nejhorší zemí, v porovnání s ostatními aktuální členskými státy Evropské unie se jeví Řecko, jenž dosáhlo průměru 21,2. Česká republika se umístila v hodnocení, vytvořeném autorem této bakalářské práce, na místě pátém s průměrem 9,4. Největším překvapením je velice pravděpodobně pozice Francie v tomto srovnání vytvořeném na základě ekonomických ukazatelů vybraných autorem této bakalářské práce. Francie se totiž v tomto finálním hodnocení nachází na velmi nelichotivé třetí nejhorší pozici ze všech zemí Evropské unie, přičemž průměr ze všech ukazatelů Francie činil 19,0. Na tomto nedobré umístění se podíleli téměř všechny vybrané ekonomické indikátory, tedy až na HDP a míru inflace.

Je však nutné mít na paměti, že toto konkrétní finální srovnání zcela neodráží reálný stav členských zemí Evropské unie, které jsou hodnoceny mezinárodními organizacemi na základě mnoha ukazatelů z různých sfér, nikoliv jen těch základních ekonomických, a ještě v tak malém množství, jako tomu bylo v tomto finálním srovnání.

4.9 Srovnání výsledků organizací WEF a IMD

Graf 11- Srovnání umístění zemí EU podle IMD a WEF (2019)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě předchozích grafů

Z grafu je patrné, že u většiny členských zemí současné Evropské unie se organizace IMD a WEF přibližně shodli na umístění. Avšak samozřejmě u některých zemí došlo ke zcela odlišnému hodnocení. Například Irsko je dle IMD druhou nejkonkurenceschopnější zemí, nicméně WEF tuto zemi vyhodnotila až jako jedenáctou nejkonkurenceschopnější zemí z celé Evropské unie. Takto značné pohledy na dané srovnání lze nalézt například i u Litvy. Litva se dle IMD umístila na 10. pozici, avšak dle WEF až na 19. místě. Za zmínku určitě taktéž stojí Itálie, kterou IMD a WEF hodnotili zcela odlišně, jelikož dle IMD se jedná až o 20. nejkonkurenceschopnější zemi, přičemž WEF nahlíží na Itálii jakožto na 12. nejkonkurenceschopnější členskou zemi Evropské unie.

4.10 Shrnutí všech získaných výsledků

Hodnocení České republiky na základě vybraných základních ekonomických ukazatelů dopadlo více než dobře. Hrubý domácí produkt na obyvatele v jednotkách PPS má Česká

republika desátý nejlepší, tudíž se jedná o nadprůměrnou hodnotu. Státní dluh, proti ostatním aktuálním členským zemím Evropské unie, je na velmi dobré úrovni čemuž nasvědčuje skutečnost, že Česká republika disponovala v roce 2019 čtvrtým nejnižším státním dluhem. Nejlepšího výsledku bylo dosaženo v ukazateli nezaměstnanosti, jelikož s pouhou 2% nezaměstnaností se podařilo dosáhnout nejlepšího výsledku v celé současné Evropské unii. Nicméně, naopak míra inflace je v porovnání s ostatními členskými státy na značně vysoké úrovni, jelikož Česká republika v roce 2019 měla 24. nejvyšší míru inflace. Srovnání zemí na základě obchodní bilance skončilo pro Českou republiku velmi dobře, jelikož se zařadila mezi menšinu zemí, kterým se podařilo dosáhnout aktivní obchodní bilance, což nakonec vedlo k pátému nejlepšímu výsledku mezi všemi zeměmi EU. Tyto příznivé ekonomické výsledky se promítly i ve finálním srovnání zemí na základě výše zmíněných ekonomických ukazatelů, jelikož se autor této bakalářské práce snažil dosažené výsledky nějakým způsobem vyhodnotit. Na základě slibných dosažených hodnot z vybraných ekonomických ukazatelů se podařilo ve finálním srovnání umístit České republice na 5. místě. Mezi nejméně konkurenceschopné země se v tomto srovnání řadí Řecko a Chorvatsko, ačkoliv je nutné opět podotknout, že se jedná o srovnání založené pouze na několika málo základních ekonomických ukazatelích.

Klasifikace České republiky na základě multikriteriálního hodnocení nedopadla úplně tak příznivě, jako hodnocení na základě vybraných základních ekonomických ukazatelů. Výsledek tohoto způsobu hodnocení byl převážně ovlivněn ukazateli, které zcela nesouvisí s předchozími vybranými ekonomickými ukazateli. Organizace IMD nejhůře hodnotilo obchodní legislativu, daňovou politiku, trh práce, postoje a hodnoty České republiky, a taktéž vzdělání, přičemž WEF shledal nedostatky primárně v kvalitě institucí, špatně nastavené daňové politice, či v kvalitě byrokracie. Na Českou republiku nahlíží IMD a WEF téměř identicky, jelikož dle IMD se jedná o 12. nejkonkurenceschopnější členskou zemi Evropské unie, přičemž WEF umístilo Českou republiku na 14. pozici. Z těchto dvou zpráv od obou mezinárodních organizací je tedy možné říci, že Česká republika je průměrně 13. nejkonkurenceschopnější zemí Evropské Unie, minimálně alespoň pro rok 2019. I v tomto multikriteriálním hodnocení se na posledních dvou příčkách umístilo Řecko a Chorvatsko.

I přes skutečnost, že Česká republika disponuje relativně dobrými výsledky v základních ekonomických ukazatelích, tak je zcela patrné, že taktéž disponuje určitými nedostatky, které jsou již nějakou dobu jednoznačně definované organizacemi WEF a IMD. Pokud by se Česká republika zaměřila na tyto nedostatky, tak je velice pravděpodobné, že by došlo k razantnímu vylepšení pozice v mezinárodním srovnání konkurenceschopnosti. I přes skutečnost, že Česká republika dosáhla dobrých výsledků na základě vybraných ekonomických

ukazatelů, tak je důležité si uvědomit, že výsledky od organizací IMD a WEF jsou směrodatnější vzhledem k jejich většímu množství využívaných ukazatelů z různých sfér. Na základě multikriteriálního hodnocení se dá tedy konstatovat, že Česká republika si vede v poslední době průměrně v porovnání s ostatními aktuální členskými státy Evropské unie, a že mezi nejméně konkurenceschopné země jednoznačně patří Řecko a Chorvatsko.

5 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo vyhodnotit ekonomickou konkurenceschopnost České republiky v rámci Evropské unie na základě vybraných makroekonomických ukazatelů a prostřednictvím multikriteriálního hodnocení. Prvním dílčím cílem práce bylo objasnit ekonomickou situaci České republiky před vstupem do Evropské unie, a taktéž po vstupu do Evropské unie, prostřednictvím vybraných makroekonomických ukazatelů, kvůli vyhodnocení vstupu České republiky do Evropské unie. Posledním dílčím cílem bylo definovat konkurenční výhody České republiky.

Kvůli vyhodnocení konkurenceschopnosti bylo zprvu zapotřebí objasnit samotné slovo konkurenceschopnost. Z tohoto důvodu došlo v literární rešerši k popisu různých pohledů, jak je možné konkurenceschopnost vnímat. Na samotný úvod této bakalářské práce však došlo ke krátkému popisu Evropské unie a situace před vstupem do Evropské unie. Vymezení pojmu konkurenceschopnost, a taktéž samotného původu slova, bylo následováno krátkým popisem možností dělení konkurenceschopností a vymezením typů konkurenčních výhod. Druhá polovina literární rešerše se věnovala přípustným metodám hodnocení mezinárodní konkurenceschopnosti. Vybrané přípustné metody hodnocení byly zvoleny kvůli jejich běžnému využívání při hodnocení konkurenceschopnosti. V této kapitole došlo zprvu k popisu ekonomických ukazatelů, a to konkrétně hrubého domácího produktu, nezaměstnanosti, inflace, platební bilance a zadlužení, taktéž došlo k popisu Porterova národního diamantu a Diamantu konkurenční výhody. Tyto přípustné metody byly doplněny taktéž o cenově-nákladové ukazatele, obchodní ukazatele, deset zlatých pravidel dosahování nadnárodní konkurenceschopnosti, a taktéž o multikriteriální způsoby hodnocení konkurenceschopnosti. Všechny přípustné metody hodnocení byly řádně popsány včetně jejich způsobů hodnocení.

Náplní praktické části bylo zprvu srovnání ekonomické situace České republiky před vstupem do Evropské unie, a taktéž po vstupu do Evropské unie, prostřednictvím vybraných základních makroekonomických ukazatelů za účelem zjistit, zdali se České republice vstup do Evropské unie vyplatil. Po vyhodnocení všech vybraných ukazatelů se potvrdilo, že vstup České republiky do Evropské unie měl pozitivní vliv na růst makroekonomických ukazatelů, tudíž i na růst samotné úrovně České republiky. Následně byly identifikovány konkurenční výhody České republiky. Autor této práce shledal, že Česká republika disponuje minimálně dvěma konkurenčními výhodami, a to konkrétně průmyslem a cestovním ruchem, což taktéž odůvodnil, proč právě tyto sféry vnímá jako konkurenční výhody. Převážná část praktické

části se však věnovala srovnání členských zemí EU na základě ekonomických ukazatelů popsaných v literární rešerši. Prostřednictvím jednotlivých ukazatelů bylo prokázáno, že postavení České republiky v rámci EU na základě makroekonomických ukazatelů je opravdu zajímavé, respektive lepší, než by se mohlo očekávat. Poslední kapitoly praktické části byly věnovány vyhodnocení zpráv organizací WEF a IMD, jenž každoročně sestavují pořadí zemí na základě multikriteriálního hodnocení konkurenceschopnosti. Vzhledem k hodnocení založené na mnoha ukazatelích se postavení České republiky značně lišilo proti hodnocení založené na makroekonomických ukazatelích.

Ve srovnání s ostatními aktuálními členskými státy Evropské unie se Česká republika řadí mezi relativně konkurenceschopné státy. I přes skutečnost, že hodnocení založené na makroekonomických ukazatelích dopadlo opravdu dobře a je díky tomuto způsobu hodnocení možné zařadit Českou republiku mezi pět nejkonkurenceschopnější zemí Evropské unie, tak obě klasifikace založené na multikriteriálním hodnocení řadí Českou republiku průměrně na 13. nejkonkurenceschopnější zemi EU. Multikriteriální hodnocení by měla mít vyšší vypovídající hodnotu, a tudíž je zapotřebí brát v potaz primárně tato hodnocení. Tento výsledek samozřejmě není nejhorší, avšak je zcela evidentní, že Česká republika má co zlepšovat, pokud se chce přibližovat západní a severní Evropě. Posun České republiky v mezinárodním srovnání není zcela nereálný, jelikož již nějakou dobu existují jasně definované nedostatky, které brání právě samotnému vzestupu. Avšak je otázkou, kdy se Česká republika začne aktivně zabývat svými slabými stránkami, jenž jsou jasně uvedeny v praktické části na základě zpráv organizací WEF a IMD.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

Čichovský, Ludvík. 2002. *Marketing konkurenceschopnosti*. Praha : Radix, 2002. ISBN 80-86031-35-7.

Dvořák, Pavel. 2008. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha : C.H.Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-075-1.

Filipec, Josef. 2006. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha : Academia, 2006. ISBN 80-200-1446-2.

Garelli, Stéphane. 2007. *IMD World Competitiveness Yearbook 2007*. International Institute for Management Development, 2007. ISBN 2970051419.

Garelli, Stéphane. 2008. *IMD World Competitiveness Yearbook 2008*. International Institute for Management Development, 2008. ISBN 2970051427.

Garelli, Stéphane. 2006. *Top Class Competitors (How nations, firms, and individuals succeed in the new world of competitiveness)*. místo neznámé : Wiley, 2006. str. 53. ISBN 0-470-02569-7.

Chmelař, Aleš. 2014. *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech*. Praha : Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády, 2014. ISBN 978-80-7440-098-8.

Kadeřábková, Anna a Žďárek, Václav. 2007. *Makroekonomická analýza*. Praha : VŠEM, 2007. ISBN 978-80-86730-05-9.

Kermally, Sultan. 2006. *Největší představitelé marketingu jejich hlavní myšlenky, názory a díla*. Brno : Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1013-3.

Klvačová, Eva. 2003. *Vstup do Evropské unie: oslabení, nebo posílení národního státu?* Praha : Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-55-X.

König, Petr a Lacina, Lubor. 2006. *Učebnice evropské integrace*. Praha : Barrister, 2006. ISBN 80-736-4022-8.

Marek, Dan a Baun, Michael. 2010. *Česká republika a Evropská unie*. Brno : Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.

Pavelka, Tomáš. 2007. *Makroekonomie základní kurz*. Slaný : Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-58-4.

Peková, Jitka. 2001. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. Praha : ASPI Wolters Kluwer, 2001. ISBN 978-80-86395-19-7.

Porter, Michael Eugene. 1998. *Competitive Advantage of Nations*. místo neznámé : Free Press, 1998. ISBN 9780684841472.

Šedová, Jindřiška. 2006. *Institucionální kvalita a institucionální prostředí*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4157-9.

Veber, Václav. 2004. *Dějiny sjednocené Evropy*. Praha : NLN, 2004. ISBN 80-7106-663-X.

Webové stránky

Adamcová, Pavla a Chripák, Denis. 2019. Největší turistické magnety: Lákají hrady, zoo i pivo, skokanem roku jsou soutěsky. *Aktuálně.cz*. [Online] 30. Červenec 2019. [Citace: 26. Únor 2021.] <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/nejnavstevovanejsi-turisticke-cile-cesko-kraje/r%7E06932f60adf211e9970a0cc47ab5f122/>.

Aktuálně.cz. 2018. Irsko se loni počtvrté v řadě stalo nejrychleji rostoucí ekonomikou v EU. *Aktuálně.cz*. [Online] 15. Březen 2018. [Citace: 25. Únor 2021.] <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/irsko-se-poctvrte-v-rade-stalo-nejrychleji-rostouci-ekonomik/r%7Ef7400c2a286611e880d30cc47ab5f122/>.

Aktuálně.cz. 2018. Před 10 lety přišel obří otřes. Globální ekonomická krize v číslech a datech. *Aktuálně.cz*. [Online] 7. Září 2018. [Citace: 29. Prosinec 2020.] <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/globalni-ekonomicka-krize-2008-v-datech-den-po-dni/r%7E5f4503acb10111e899900cc47ab5f122/>.

Balcarová, Pavlína a Beneš, Michal. 2006. Metodologie měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti. *Masarykova univerzita* [Online] Červen 2006. [Citace: 5. Leden 2021.]

<https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-09.pdf>.

Bartušková, Hana. 2017. Plná zaměstnanost v ČR: čím jsme si ji zasloužili? *Finance.cz*. [Online] 18. Srpen 2017. [Citace: 30. Prosinec 2020.] <https://www.finance.cz/496233-nezamestnanost-srpen-2017/>.

Beneš, Michal. 2006. Konkurenceschopnost a konkurenční výhoda. Masarykova univerzita [Online] Červen 2006. [Citace: 4. Leden 2020.]

<https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-05.pdf>.

Bureš, Michal. 2020. Jak se zvýší státní dluh po koronavirové krizi? *Finance.cz*. [Online] 23. Červen 2020. [Citace: 8. Leden 2021.] <https://www.finance.cz/532848-zadluzeni-cr-po-koronaviru/>.

BusinessCenter.cz. 1998 – 2021. Veřejný dluh. *BusinessCenter.cz*. [Online] 1998 – 2021. [Citace: 6. Leden 2021.] <https://businesscenter.podnikatel.cz/slovnicek/verejny-dluh/>.

Businessinfo. 2021. Cestovní ruch – statistický přehled. *Businessinfo*. [Online] 9. Únor 2021. [Citace: 17. Únor 2021.] <https://www.businessinfo.cz/clanky/cestovni-ruch-statisticky-prehled/>.

Businessinfo. 2017. Čtyři svobody vnitřního trhu: Nedělitelné nejen v principu, ale i v praxi. *Businessinfo.cz*. [Online] 27. Květen 2017. [Citace: 20. Prosinec 2020.] <https://www.businessinfo.cz/clanky/ctyri-svobody-vnitriho-trhu-nedelitelne-nejen-v-principu-ale-i-v-praxi/>.

Bussinesinfo. 2011. Budování pevných základů konkurenceschopnosti. *Bussinesinfo*. [Online] 10. Říjen 2011. [Citace: 29. Prosinec 2020.] <https://www.businessinfo.cz/navody/smk-budovani-zakladu-konkurenceschopnost/?rtc=1%3Frtc%3D1>.

Cellini, Roberto a Soci, Anna. 2002. Researchgate. *Researchgate*. [Online] Březen 2002. [Citace: 6. Leden 2021.] https://www.researchgate.net/publication/228989681_Pop_competitiveness.

Countryeconomy. 2019. Trade balance. *Countryeconomy*. [Online] 2019. [Citace: 31. Leden 2021.] <https://countryeconomy.com/trade/balance> .

CzechTrade. 2008. Zahraniční obchod České republiky v letech 1993 - 2007. *CzechTrade*. [Online] 2008. [Citace: 10. Únor 2021.] https://www.czechtrade.cz/d/documents/01/4-nase-sluzby/4-9-informace-materialy-ke-stazeni/4-9-5-analyzy-zahranicniho-obchodu/zahranicni_obchod_1993_2007.pdf.

Černohorská, Liběna. 2006. Komparace vývoje nezaměstnanosti v České republice a na Slovensku. *Univerzita Pardubice*. [Online] 2006. [Citace: 28. Prosinec 2020.] <https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/32228/CL576.pdf;jsessionid=D26CAB9F78DA06571FB41101BF6068CA?sequence=1>.

Česká národní banka. 2021. Co to je nominální a reálný měnový kurz? *Česká národní banka*. [Online] 2021. [Citace: 2. Únor 2021.] <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-je-nominalni-a-realny-menovy-kurz/>.

Česká národní banka. 2021. Inflace. *Česká národní banka*. [Online] 2021. [Citace: 10. Leden 2021.] <https://www.cnb.cz/cs/statistika/inflace/>.

Česká národní banka. 2003. Platební bilance 2002. *Česká národní banka*. [Online] 2003. [Citace: 29. Leden 2021.] https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/.galleries/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/PB_2002.PDF.

Česká televize. 2020. Skotové brexit nechtěli, z EU ale musí odejít. „Nechte nám světlo na cestu zpět,“ vzkazují. *Česká televize*. [Online] 31. Leden 2020. [Citace: 15. Únor 2021.] <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3040658-skotove-brexit-nechteli-z-eu-ale-musi-odejit-nechte-nam-svetlo-na-cestu-zpet-vzkazuji>.

Český statistický úřad. 2017. Ceny pohonných hmot od roku 2001. *Český statistický úřad*. [Online] 16. Únor 2017. [Citace: 29. Prosinec 2020.] <https://www.czso.cz/csu/czso/ceny-pohonných-hmot-od-roku>.

Český statistický úřad. 2020. Širší aspekty vývoje průmyslu v ČR i EU z pohledu trhu práce. *Český statistický úřad*. [Online] 2020. [Citace: 5. Únor 2021.] <https://www.czso.cz/documents/10180/151683470/320329-20a02.pdf/76c20fee-d21e-4fd4-83d2-0d2a814a0e34?version=1.1>.

Český statistický úřad. 2015. Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad*. [Online] 19. Únor 2015. [Citace: 5. Leden 2021.] https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-.

Český statistický úřad. 2021. Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace COICOP. *Český statistický úřad*. [Online] 2021. [Citace: 19. Únor 2021.] https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN08B&z=T&f=TABULKA&skupId=43&katalog=30833&pvo=CEN08B&evo=v1282_!_CEN-SPO-MEZIR-R_1#w=.

Český statistický úřad. 2021. Míra inflace v ČR v únoru 2020. *Český statistický úřad*. [Online] 13. Únor 2021. [Citace: 20. Únor 2021.] <https://www.czso.cz/csu/xe/mira-inflace-v-cr-v-unoru-2020> .

Český statistický úřad. 2014. Měna a platební bilance - metodika. *Český statistický úřad*. [Online] 20. Prosinec 2014. [Citace: 29. Prosinec 2020.] https://www.czso.cz/csu/czso/10n1-04-_2004-mena_a_platebni_bilance___metodika.

Český statistický úřad. 2021. Satelitní účet cestovního ruchu. *Český statistický úřad*. [Online] 26. Únor 2021. [Citace: 28. Únor 2021.] https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu.

Český statistický úřad. 2014. Výsledky referenda. *Český statistický úřad*. [Online] 20. Prosinec 2014. [Citace: 5. Leden 2021.] https://www.czso.cz/csu/czso/13-8103-03-konane_13___14__6__2003-uvod.

Český statistický úřad. 2008. Vývoj zahraničního obchodu. *Český statistický úřad*. [Online] 5. Únor 2008. [Citace: 23. Únor 2021.] <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/vyvoj-zahranicniho-obchodu-4-ctvrtleti-2007-y1rbvrzo5e>.

Český statistický úřad. 2021. Zahraniční obchod. *Český statistický úřad*. [Online] 2021. [Citace: 28. Únor 2021.] <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/oblasti-statistiky/zahranicni-obchod/>.

Deník.cz. 2015. Co táhne turisty do ČR? Bezpečí i levný alkohol. *Deník.cz*. [Online] 17. Srpen 2015. [Citace: 29. Leden 2021.] https://www.denik.cz/z_domova/co-tahne-turisty-do-cr-bezpeci-i-levny-alkohol-20150817.html.

Evropa. 2021. Evropská vlajka. *Evropská unie*. [Online] 19. Únor 2021. [Citace: 27. Únor 2021.] https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/flag_cs.

Evropa. 2003. Sociální situace v Evropské unii v roce 2003. *Evropská unie*. [Online] 2003. [Citace: 17. Leden 2021.] https://ec.europa.eu/employment_social/social_situation/docs/SSR2003_brief_cz.pdf.

Evropa. 2020. Všechny členské státy EU ve zkratce. *Evropská unie*. [Online] 23. Červenec 2020. [Citace: 15. Únor 2021.] https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries_cs.

Evropa. 2020. Základní informace o EU. *Evropská unie*. [Online] 24. Listopad 2020. [Citace: 23. Prosinec 2020.] https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_cs.

Euroskop. 2005-2021. Asociační dohoda. *Euroskop*. [Online] 2005-2021. [Citace: 22. Prosinec 2020.] <https://www.euroskop.cz/167/sekce/asociacni-dohoda/>.

Eurostat. 2021. HDP na obyvatele v jednotkách PPS. *Eurostat*. [Online] 2021. [Citace: 27. Únor 2021.] <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TEC00114/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=388837b6-18d3-422f-8339-fa23f0378454>.

Eurostat. 2021. Míra inflace. *Eurostat*. [Online] 2021. [Citace: 27. Leden 2021.] <https://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/data/database>.

Eurostat. 2021. Nezaměstnanost občanů EU ve věku 20-64. *Eurostat*. [Online] 2021. [Citace: 27. Únor 2021.] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tepsr_wc170/default/table?lang=en.

Eurostat. 2021. Poměr státního dluhu k HDP. *Eurostat*. [Online] 2021. [Citace: 21. Únor 2021.] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_finance_statistics#Introduction.

Fajfrová, Doris. 2019. Český průmysl nedělá jen auta. *Statistika&My*. [Online] 20. Červen 2019. [Citace: 26. Prosinec 2020.] <https://www.statistikaamy.cz/2019/06/20/cesky-prumysl-nedela-jen-auta/>.

Finance pro radost. 2016. Inflace, její příčiny a typy. *Finance pro radost*. [Online] 8. Březen 2016. [Citace: 26. Prosinec 2020.] <http://www.financeproradost.cz/clanek/inflace-jeji-priciny-a-typy>.

Finance v praxi. 2018. Úvod do teorie platební bilance. *Finance v praxi*. [Online] 7. Říjen 2018. [Citace: 23. Leden 2021.] <https://www.financevpraxi.cz/makroekonomie-platebni-bilance>.

Finance.cz. 2017. Hrubý domácí produkt (HDP). *Finance.cz*. [Online] 2017. [Citace: 13. Leden 2021.] <https://www.finance.cz/makrodata-eu/hdp/informace/>.

Finance.cz. 2017. Jak se počítá HDP? *Finance.cz*. [Online] 2017. [Citace: 29. Prosinec 2020.] <https://www.finance.cz/makrodata-eu/hdp/vypocet/>.

Finance.cz. 2017. Trh práce a nezaměstnanost. *Finance.cz*. [Online] 2017. [Citace: 15. Prosinec 2020.] <https://www.finance.cz/makrodata-eu/trh-prace/nezamestnanost/>.

Fio banka. 2009. Index produkčních cen - PPI (Producer Price Index). *Fio banka*. [Online] 18. Listopad 2009. [Citace: 27. Prosinec 2020.] <https://www.fio.cz/spolecnost-fio/slovník/index-produkcni-cen-ppi-producer-price-index>.

Garelli, Stéphane. 2006. Competitiveness of Nations: The Fundamentals. *Compiler Press*. [Online] 2006. [Citace: 10. Leden 2021.] <http://www.compilerpress.ca/Competitiveness/Anno/Anno%20Garelli%20CN%20Fundamentals.htm>.

Gola, Petr. 2013. Dluhy státu se týkají všech občanů. *Dům financí*. [Online] 18. Říjen 2013. [Citace: 24. Únor 2021.] <https://dumfinanci.cz/clanky/4674-dluhy-statu-se-tykaji-vsech-obcanu/>.

Gola, Petr. 2011. Nejvyšší HDP na jednoho obyvatele má v EU Lucembursko. *FinExpert*. [Online] 16. Září 2011. [Citace: 1. Březen 2021.] <https://finexpert.e15.cz/nejvyssi-hdp-na-jednoho-obyvatele-ma-v-eu-lucembursko>.

Hospodářské noviny. 2019. Praha je 28. nejnavštěvovanější město na světě. Letos v ní přespí rekordních 7,1 milionu lidí, tvrdí Mastercard. *Hospodářské noviny*. [Online] 12. Září 2019. [Citace: 30. Prosinec 2020.] <https://domaci.ihned.cz/c1-66640470-praha-je-28-nejnavstevovanejsi-mesto-na-svete-letos-v-ni-prespi-rekordnich-7-1-milionu-lidi-tvrdi-mastercard>.

Hovorka, Jiří. 2016. Česko je nejprůmyslovější zemí EU, závislost neklesá. Projděte si nový žebříček. *Aktuálně.cz*. [Online] 30. Říjen 2016. [Citace: 27. Prosinec 2020.] <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cesko-je-nejprumyslovejsi-zemi-evropy-projdete-si-novy-zebri/r~662b8c649c4411e6b635002590604f2e/>.

- iDNES. 2016.** Španělský paradox: miliony nezaměstnaných a miliony volných pozic. *iDNES*. [Online] 6. Červenec 2016. [Citace: 29. Leden 2021.]
https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/nezamestnanost-a-volna-mista-ve-spanelsku.A160704_151108_eko_euro_kris.
- Institute for Management Development. 2019.** Czech Republic. *Institute for Management Development*. [Online] 2019. [Citace: 3. Březen 2021.]
<https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/CZ/wcy> .
- Institute for Management Development . 2006-2019.** About the Institute for Management Development . *Institute for Management Development* . [Online] 2006-2019. [Citace: 29. Prosinec 2020.] <https://www.imd.org/why-imd/about-imd/>.
- Institute for Management Development. 2006-2019.** IMD Executive MBA Mastery Stage. *Institute for Management Development*. [Online] 2006-2019. [Citace: 29. Prosinec 2020.]
<https://www.imd.org/emba/program/executive-mba-mastery-stage/>.
- Institute for Management Development. 2019.** IMD World Competitiveness ranking 2019. *Institute for Management Development*. [Online] 2019. [Citace: 2. Březen 2021.]
<https://www.imd.org/contentassets/6b85960f0d1b42a0a07ba59c49e828fb/one-year-change-vertical.pdf>.
- Institute for Management Development. 2006-2019.** METHODOLOGY AND PRINCIPLES OF ANALYSIS. *Institute for Management Development*. [Online] 2006-2019. [Citace: 22. Prosinec 2020.]
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj6gt rUyqPvAhUllIsKHcn5DE0QFjAAegQIAxAD&url=https%3A%2F%2Fwww.imd.org%2Fglobalassets%2Fwcc%2Fdocs%2F2020%2Fwcc-site%2Fmethodology-and-principles-wcc-2020.pdf&usg=AOvVaw0Ct2QA5eLI2LiC>.
- iROZHLAS. 2018.** Studie: bohatství východní a západní Evropy se vyrovnává. Prohlubují se ale rozdíly mezi severem a jihem. *iROZHLAS*. [Online] 27. Duben 2018. [Citace: 1. Březen 2021.] https://www.irozhlaz.cz/ekonomika/studie-bohatstvi-vychodni-a-zapadni-evropy-se-vyrovnava-prohlubuji-se-ale_1804272230_kro.
- Jirsa, Tomáš. 2002.** Inflace na začátku roku 2002: překvapení? *České noviny*. [Online] 11. Březen 2002. [Citace: 2. Únor 2021.] <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/inflace-na-zacatku-roku-2002-prekvapeni-/16528>.
- Kadeřábková, Anna. 2006.** Kvalitativně založená konkurenční výhoda ČR v mezinárodním srovnání *Centrum ekonomických studií VŠEM*. [Online] 2006. [Citace: 3. Leden 2021.]
https://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/working-paper/gf_WPNo206.pdf.

- Klaus, Václav. 2002.** Proč je nízká inflace nebezpečná. *Česká národní banka*. [Online] 28. Srpen 2002. [Citace: 19. Prosinec 2020.] <https://www.cnb.cz/cs/verejnost/servis-pro-media/autorske-clanky-rozhovory-s-predstaviteli-cnb/Proc-je-nizka-inflace-nebezpecna-00001>.
- Komínková, Magda. 2019.** 15 let ČR v EU: Co nám EU přinesla? *Euroskop*. [Online] 15. Květen 2019. [Citace: 22. Prosinec 2020.] <https://www.euroskop.cz/9047/33124/clanek/15-let-cr-v-eu-co-nam-eu-prinesla/>.
- Košťáková, Tereza. 2021.** Kouzlo parity kupní síly. *Statistika&My*. [Online] 2021. [Citace: 10. Leden 2021.] <https://www.statistikaamy.cz/o-slozitem-jednoduse/kouzlo-parity-kupni-sily/>.
- Kovanda, Lukáš. 2020.** Průmysl i zahraniční obchod ČR překonaly očekávání, přebytek zahraničního obchodu je skoro nejvyšší v historii. *Kurzy.cz*. [Online] 6. Listopad 2020. [Citace: 30. Prosinec 2020.] <https://www.kurzy.cz/zpravy/565672-prumysl-i-zahranicni-obchod-cr-prekonaly-ocekavani-prebytek-zahranicniho-obchodu-je-skoro-nejvyssi/>.
- Krugman, Paul. 1994.** Competitiveness: A Dangerous Obsession. *Foreign Affairs*. [Online] Březen 1994. [Citace: 5. Leden 2021.] <https://www.foreignaffairs.com/articles/1994-03-01/competitiveness-dangerous-obsession>.
- Kunštát, Daniel. 2003.** Obavy veřejnosti před vstupem do EU. *Centrum pro výzkum veřejného mínění*. [Online] Prosinec 2003. [Citace: 4. Únor 2021.] https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a392/f9/100305s_pm40112.pdf.
- Kurzy.cz. 2000 - 2021.** Nezaměstnanost v ČR v letech 2000 - 2003. *Kurzy.cz*. [Online] 2000 - 2021. [Citace: 4. Leden 2021.] <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?G=4&A=2&page=12>.
- Kurzy.cz. 2000 - 2021.** Nezaměstnanost v ČR v letech 2004 - 2007. *Kurzy.cz*. [Online] 2000 - 2021. [Citace: 18. Únor 2021.] <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?G=4&A=2&page=10>.
- Kurzy.cz. 2000 - 2021.** Vývoj hdp v ČR v letech 2000 - 2003. *Kurzy.cz*. [Online] 2000 - 2021. [Citace: 30. Leden 2021.] <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/?G=3&A=2&page=5>.
- Kurzy.cz. 2000 - 2021.** Vývoj hdp v ČR v letech 2004 - 2007. *Kurzy.cz*. [Online] 2000 - 2021. [Citace: 8. Únor 2021.] <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/?G=3&A=2&page=5>.

Ministerstvo financí České republiky. 2021. Struktura a vývoj státního dluhu. *Ministerstvo financí České republiky*. [Online] 12. Únor 2021. [Citace: 16. Únor 2021.] <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>.

Ministerstvo financí ČR. 2006. Vládní dluh, vládní deficit, státní dluh, deficit státního rozpočtu. *Ministerstvo financí ČR*. [Online] 13. Říjen 2006. [Citace: 3. Leden 2021.] <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2006/2006-10-13-tiskova-zprava-5819-5819>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. 2007. INVESTICE A HRUBÝ FIXNÍ KAPITÁL . *Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky*. [Online] 2007. [Citace: 4. Prosinec 2020.] <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/32289/35779/394707/priloha006.pdf>.

Ministerstvo vnitra České republiky. 2020. BREXIT. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] 2020. [Citace: 16. Únor 2021.] <https://www.mvcr.cz/clanek/brexit.aspx>.

Moldan, Bedřich. 2021. Vstup do EU a životní prostředí. *Univerzita Karlova Centrum pro otázky životního prostředí*. [Online] 2021. [Citace: 4. Leden 2021.] <https://www.czp.cuni.cz/czp/index.php/cz/zdroje-informaci/konference/219-vstup-do-eu-a-zivotni-prostredi>.

MONETA Money Bank. 2021. Kalkulačka inflace. *MONETA Money Bank*. [Online] 2021. [Citace: 13. Leden 2021.] <https://www.moneta.cz/kalkulacky/kalkulacka-inflace>.

Nechybujte.cz. 2021. Technologie. *Nechybujte.cz*. [Online] 2021. [Citace: 15. Leden 2021.] [https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/technoloie](https://www.nechybujte.cz/slovník-současne-cestiny/technoloie).

Nečadová, Marta a Soukup, Jindřich. 2013. Kontroverzní pojem národní konkurenceschopnost a výsledky zemi V-4 v mezinárodních žebříčcích konkurenceschopnosti 2007-2012. *Vysoká škola ekonomická v Praze*. [Online] 1. Leden 2013. [Citace: 19. Únor 2021.] <https://polek.vse.cz/pdfs/pol/2013/05/01.pdf>.

NN Investment Partners. 2021. Společensky odpovědné investování. *NN Investment Partners*. [Online] 2021. [Citace: 20. Leden 2021.] <https://cz.nnfondy.eu/cs/nn-fondy/investicni-strategie/spolecensky-odpovedne-investovani>.

Novinky.cz. 2019. Češi se v angličtině zhoršili, ukázal průzkum. *Novinky.cz*. [Online] 15. Listopad 2019. [Citace: 26. Únor 2021.] <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/cesi-se-v-anglictine-zhorsili-ukazal-pruzkum-40303540>.

Novinky.cz. 2013. Schodek státního rozpočtu sice stoupl, výsledek je ale nejlepší za pět let. *Novinky.cz*. [Online] 1. Listopad 2013. [Citace: 4. Únor 2021.] <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/schodek-statniho-rozpocetu-sice-stoupl-vysledek-je-ale-nejlepsi-za-pet-let-208358>.

- Národní rozpočtová rada. 2021.** Rozpočty pod drobnohledem. *Národní rozpočtová rada*. [Online] 2021. [Citace: 27. Únor 2021.] <https://unrr.cz/rozpocety-pod-drobnohledem/>.
- Opěla, Tibor. 2020.** Ekonomický růst ve Francii prohlubuje deficit obchodní bilance, ale zároveň táhne dovoz strojírenských zařízení a průmyslových výrobků. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [Online] 8. Duben 2020. [Citace: 2. Březen 2021.] https://www.mzv.cz/ekonomika/cz/novinky_z_velvyslanectvi/ekonomicky_rust_ve_francii_p_rohlubuje.html.
- Plechová, Božena. 2011.** Konkurenceschopnost v mezinárodním prostředí. *Vysoká škola ekonomická v Praze*. [Online] 1. Dubna 2011. [Citace: 6. Leden 2021.] <https://aop.vse.cz/pdfs/aop/2011/02/01.pdf>.
- Porter, Michael Eugene. 1998.** Clusters and the New Economics of Competition. *Harvard Business Review*. [Online] Prosinec 1998. [Citace: 1. Únor 2021.] <https://hbr.org/1998/11/clusters-and-the-new-economics-of-competition>.
- Porter, Michael Eugene. 2004.** Building the Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Business Competitiveness Index. *Harvard Business School*. [Online] 2004. [Citace: 29. Prosinec 2020.] https://www.hbs.edu/faculty/Pages/download.aspx?name=BCI_Chapter.pdf.
- Redakce G&H. 2019.** Cestovní ruch v Česku brzdí fatální nedostatek pracovních sil. *Gastroahotel*. [Online] 3. Červenec 2019. [Citace: 29. Leden 2021.] <https://gastroahotel.cz/cestovni-ruch-cesku-brzdi-fatalni-nedostatek-pracovnich-sil/>.
- Reliefweb. 2019.** Global Peace Index 2019. *Reliefweb*. [Online] 12. Červen 2019. [Citace: 7. Únor 2021.] <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GPI-2019-web003.pdf>.
- Sala-I-Martin, Xavier, Doppelhofer, Gernot a Miller, Ronald. 2004.** Determinants of Long-Term Growth: A Bayesian Averaging of Classical Estimates (BACE) Approach. *American Economic Association*. [Online] 4. Zář 2004. [Citace: 5. Leden 2021.] <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/0002828042002570>.
- Sankot, Ondřej. 2018.** Zpráva o globální konkurenceschopnosti 2018: Česká republika zůstává nejkonkurenceschopnější zemí střední a východní Evropy. *Vysoká škola ekonomická v Praze*. [Online] 17. Říjen 2018. [Citace: 26. Prosinec 2020.] <https://www.vse.cz/tiskove-zpravy/zprava-o-globalni-konkurenceschopnosti-2018-ceska-republika-zustava-nejkonkurenceschopnejsi-zemi-stredni-a-vychodni-evropy/>.
- Trojanová, Monika. 2017.** Plynulá němčina? Mluvit umí málokdo, zájem o kurzy roste. *Hospodářské noviny*. [Online] 31. Srpen 2017. [Citace: 25. Únor 2021.] <https://ihned.cz/prohr-manazery/c1-65863660-plynula-nemcina-mluvit-umi-malokdo-zajem-o-kurzy-roste>.

Truneček, Jan. 2009. K problematice konkurenceschopnosti českých podniků v prostředí turbulence. *Vysoká škola ekonomická v Praze*. [Online] 1. Srpen 2009. [Citace: 29. Prosinec 2020.] <https://polek.vse.cz/pdfs/pol/2009/04/01.pdf>.

Vencl, Jiří. 2019. Deflace: Co je to deflace? A jaké má příčiny a dopady? *Finex*. [Online] 15. Listopad 2019. [Citace: 30. Prosinec 2020.] <https://finex.cz/deflace/>.

World Economic Forum. 2017. Methodology and Computation of the Global Competitiveness Index 2017–2018. *World Economic Forum*. [Online] 27. Září 2017. [Citace: 30. Prosinec 2020.] <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/04Backmatter/TheGlobalCompetitivenessReport2017–2018AppendixA.pdf>.

World Economic Forum. 2021. Our Mission. *World Economic Forum*. [Online] 2021. [Citace: 2. Únor 2021.] <https://www.weforum.org/about/world-economic-forum>.

World Economic Forum. 2021. Reports. *World Economic Forum*. [Online] 2021. [Citace: 2. Únor 2021.] <https://www.weforum.org/reports>.

World Economic Forum. 2008. The Global Competitiveness Report 2008-2009. *World Economic Forum*. [Online] 4. Březen 2008. [Citace: 2. Prosinec 2020.] http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2008-09.pdf.

World Economic Forum. 2019. The Global Competitiveness Report 2019. *World Economic Forum*. [Online] 8. Říjen 2019. [Citace: 3. Březen 2021.] http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.

Žurovec, Michal. 2020. Česká republika získala v roce 2019 z rozpočtu EU o 68,5 mld. Kč více, než zaplatila. *Ministerstvo finanční České republiky*. [Online] 28. Leden 2020. [Citace: 26. Únor 2021.] <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/ceska-republika-ziskala-v-roce-2019-z-ro-37294>.